

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДЗ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
МОЗ УКРАЇНИ»

КАФЕДРА МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ **ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ**

Матеріали XXII Всеукраїнської науково-практичної конференції

Дніпро
2020

Редакційна колегія:

д. філол. н., проф. **Т. В. Філат** (відп. ред.);

к. філол. н., ст. викладач **Н. В. Кузнецова**;

к. філол. н., ст. викладач **К. Ю. Перинець**.

Актуальні проблеми навчання іноземних студентів. Матеріали ХХІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Дніпро, 2020. – 199 с.

Збірник містить матеріали науково-практичної конференції. Розглядаються актуальні проблеми навчання іноземних студентів, а також питання методики викладання української, російської, латинської та іноземних мов у вищій школі.

Для спеціалістів-філологів, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, студентів-філологів.

Усі матеріали друкуються в авторській редакції.

ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

На сучасному етапі модернізації освіти здійснюється методологічна перебудова навчального процесу вищої школи, спрямована на особистісний розвиток студентів, формування в них ключових та предметних компетентностей. Таким чином, особистісно-орієнтоване навчання та виховання трансформується у компетентнісний підхід.

Компетентнісний підхід на заняттях з мовної підготовки іноземних студентів медичного ВНЗ реалізується за умови поєднання викладачем доброзичливої атмосфери з мотивацією студентів до саморозвитку, їхньою активною діяльністю, діалогічністю уроку, а також емоційним сприйняттям навчального матеріалу.

Активні й інтерактивні методи навчання можуть розглядатися як важлива ланка у системі послідовної взаємодії «вчитель-студент». Упровадження таких форм роботи як бесіда з елементами дискусії та рольові ігри створює психологічні та дидактичні умови для розвитку системного мислення, концентрації уваги, більш ефективного запам'ятовування матеріалу.

Для майбутнього лікаря, який у своїй професійній діяльності постійно буде контактувати з великою кількістю людей, оволодіння навичками базової вербальної поведінки у спілкуванні є необхідним. Тому використання на занятті рольової гри (наприклад, відтворення ситуації «лікар-пацієнт: перший візит») зменшує протиріччя між абстрактним характером навчальної дисципліни (вивченням різноманітних правил, запам'ятовуванням інформації тощо) та реальним характером професійної діяльності й застосуванням набутих знань на практиці. Окрім того, можна запропонувати відтворення цієї гри на

папері: скласти діалог лікаря та пацієнта спочатку разом (всією групою) з викладачем, а потім індивідуально.

Застосування активних методів навчання на заняттях з мови для іноземних студентів дозволяє узагальнити знання лексичного матеріалу, закріпити матеріал з вивчення відмінків іменників, прикметників, числівників, правильно вибирати дієслова та ін. Всі ці чинники сприяють формуванню цілісного сприйняття й вміння використовувати отриманий базис й досвід.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гончарова Є. Є. Використання активних методів у процесі навчання студентів медичних ЗВО України / Є. Є. Гончарова // Новітні чинники впливу на розвиток особистості майбутніх фахівців системи охорони здоров'я: Матеріали XIX міжнародної наукової конференції. – Київ: КМУ, 2019. – С. 52-53.

2. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – №2.

Artemenko D. S., Kovalchuk O. S.

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

TYPES OF COLLOCATIONS IN THE ENGLISH LANGUAGE

Collocations are grammatically and lexically correct phrases. Moreover, such expressions are in all languages. **There are several types of collocations in English**

1. Adverb + adjective Both words in the collocation characterize the subject.[1] Examples of phrases: utterly stupid - extremely stupid, bitterly cold - terribly cold, very cold. **2. Adjective + Noun** This combination is used to name an object (noun) and give it a characteristic (adjective) [1]. Examples of phrases: strong smell - a strong smell **3. Noun + Noun** Such phrases are often used with the preposition *of*, but there are no prepositions. In collocations of the “noun + noun”

type, it is important to remember the word order and not change their places [1]. Examples of phrases: round of applause - applause, an explosion of applause. **4. Verb + noun** They express an action and name the subject over which this action is performed. The verb is one of the most important parts of speech, therefore, it depends on the correct choice of whether the interlocutor understands you [1]. Examples of phrases: to receive education - to get an education, to drive a bargain - to make a deal. **5. Verb + expression with preposition** Particular attention should also be paid to these expressions [1]. Examples of phrases: to drive anybody to crime - to bring someone to a crime, to fill with joy - to be filled with joy. **6. Noun + verb** This group differs from the previous two in the order of words: first comes the noun, then the verb. Phrases call an object (noun) and indicate what action it performs (verb). It is impossible to interchange parts of speech, since in this case the meaning of the sentence is completely lost. Examples of phrases: a plane takes off - the plane takes off, a dog barks - the dog barks [1]. **7. Verb + adverb** This group of words names the action (verb) and describes it (adverb). Examples of phrases: to rain heavily - it pours heavily (rain), flatly refuse - categorically refuse [1].

REFERENCES:

1. Что такое collocations или устойчивые словосочетания в английском языке URL: <https://englex.ru/collocations/>
2. Collocation. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/>
3. Collocation. URL: <https://www.englishclub.com/vocabulary/collocations.htm>

Баринова О. В.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

ОПИСАТЕЛЬНЫЙ СПОСОБ ТОЛКОВАНИЯ

Центральным функциональным звеном толкового словаря является дефиниция или толкование. В числе наиболее распространённых выделяются синонимический, перечислительный, описательный, отрицательный,

отсылочный способы определения. Рассмотрим описательный способ определения.

Описательным называется такой способ толкования, в котором при отсутствии первого номинативного элемента «вся необходимая для толкования информация выражается описательной частью, которая вводится в определение указательным словом» [1, с. 76]. И значит, такие определения просто незаменимы в тех случаях, когда нет возможности указать род предмета или подобрать для данного понятия гипероним.

В описательных определениях значений имен существительных указательными словами могут быть следующие местоимения и местоименные сочетания: *то, что; тот, кто (который); все (то), что; нечто; что-нибудь; все (те), кто; всякий, кто.*

Представим примеры подобных толкований данных лексемам, выбранные нами из толкового словаря современного русского языка:

ПАССАЖИР. Тот, кто совершает поездку в транспортном средстве [2, с. 495].

ПЕРЛ. 3. Нечто нелепое и смешное, бессмысленное (разг. ирон.) [2, с. 513].

РЕЗУЛЬТАТ. 1. То, что получено в завершение какой-н. деятельности, работы, итог [2, с. 674]. (Последней запятой отделен синоним слова *результат*, а значит в целом это – описательно-синонимический способ определения).

Мы считаем возможным отнесение к этому типу также тех определений, в которых речь идет о каком-то лице. Как правило, это касается определения профессии, рода занятий или положения человека относительно какой-то ситуации. В данных дефинициях фразообразующим является сочетание: «*Человек, (который)...*», «*Лицо, (которое)...*», например:

ДЕЛЕЦ. Человек, к-рый успешно (иногда не стесняясь средствами) ведет дела [2, с. 158].

ИЕРАРХ. Лицо, относящееся к высшей церковной иерархии [2, с. 237]

Для толкования значений прилагательных и наречий используются указательные местоименные и наречные выражения *«такой, который, (что); так, чтобы»*, например:

ДОСТУПНЫЙ. 1. Такой, к к-рому или по к-рому можно пройти... 2. Такой, к-рый подходит для многих, для всех (по возможности пользоваться, по умеренности цены) [2, с. 177].

Мы расширили круг определений прилагательных, относящихся к описательному типу (по классификации Д. И. Арбатского), включив в него определения с глаголом-связкой в атрибутивной форме: являющийся, состоящий и т. д. Сравните: *перистый* – *«2. По форме напоминающий перья»* [2, с. 513] и *«такой, который по форме напоминает перья»*; *переходящий* – *«2. Перечисляемый, переносимый на следующий год (спец.)»* [2, с. 512], что равнозначно следующему: *«такой, который переносят/переносится на следующий год»*; *решётчатый* и *решетчатый* – *«представляющий собой решетку, а также снабженный решеткой»* [2, с. 678] или *«такой, который представляет собой решетку, снабженный решеткой»* (вторые толкования в примерах наши).

В описательных толкованиях глаголов употребляются в качестве связок глаголы *быть, являться, становиться, делать*, например:

АРХАИЗИРОВАТЬ. Делать (сделать) архаичным, устарелым по стилю, по манере изображения [2, с. 29].

БЕСИТЬСЯ. 2. Быть в крайнем раздражении, бесноваться (разг.) [2, с. 44].

ПЕРЕБРОДИТЬ. Стать крепким или излишне кислым после брожения, закисания [2, с. 500].

Таким образом, описательный способ толкования широко используется для толкования слов различных частей речи, являясь одним из основных способов определения.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРЫ:

1. Арбатский Д. И. Толкования значений слов. Семантические определения / Д. И. Арбатский. – Ижевск: Удмуртия, 1977. – 99 с.
2. Ожегов С. И. Словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. 4-е изд., доп. – М. ООО «ИТИ Технологии», 2003. – 944 с.

Броцька–Ляховецька О. М.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ДЗЕРКАЛІ СУЧАСНОСТІ

Вивчення іноземцями української мови сьогодні стає більш актуальним, що пов'язують з інтеграцією України до світової спільноти і змінами суспільної свідомості. Нині Україна все ширше відкриває простори для іноземних громадян для пізнання і вивчення її культури, історії, літератури і мови.

Зараз зросла кількість вищих навчальних закладів, у яких викладання здійснюється державною мовою, відтак, виникла необхідність у підручниках і посібниках для іноземців різних національностей, що отримують вищу освіту українською мовою. Викладання української мови як іноземної передбачає оволодіння студентами знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країни; залучення до діалогу культур (іншомовної та рідної); усвідомлення суті явищ української мови та їх порівняння з рідною мовою; уміння вчитися (працювати з книгою, підручником, довідковою літературою, словниками тощо). Для стимуляції пізнавальної діяльності іноземців, які вивчають українську мову, потрібно активізувати діяльність студентів, тобто не просто використовувати різноманітність методів, прийомів та засобів навчання, а одночасно поєднувати традиційні (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, частково-пошуковий,

дослідницький методи) та інноваційні навчальні технології (а саме: інтерактивні методи викладання, метод проєктів, рольові ігри, використання технічних засобів навчання комп'ютерних та мультимедійних, мережі Internet). Таким чином, щоб зробити традиційні заняття цікавими, підвищити ефективність навчального процесу і рівень знань слухачів, варто використовувати на заняттях викладання української мови як іноземної інноваційні методи. Спираємося на традиційну структуру – сприймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення, – але використовуємо інноваційні форми. Активно вводимо в процес вивчення мови різноманітні аудіо матеріали, що репрезентують певну комунікативну ситуацію, записи спонтанного мовлення, відеозаписи (наприклад, новини, уривки фільмів тощо).

Викладання української мови як іноземної має відповідати вимогам часу, опиратися на останні досягнення, прогресивні здобутки науки та техніки . Інтернет-технології можуть успішно використовуватись на таких заняттях з метою пошуку студентами додаткової інформації з теми, що вивчається, для збору даних для створення комп'ютерної презентації, з метою перевірки рівня знань студентів – робота з різноманітними онлайн-тестами, а також для роботи з онлайн-словниками.

А за допомогою програми Power Point, викладач сам стає режисером свого заняття. Проста у використанні, ця програма дозволяє створити анімаційний опорний конспект уроку, включити відео- і аудіофрагмент, зобразити в динаміці якесь явище, подію, що допоможе студентіві-іноземцю легко засвоїти новий лексичний чи граматичний матеріал. Особливо ефективним є використання презентацій під час вивчення нової лексики з тем «Продукти», «Вулиця», «Місто», «Транспорт», «Магазин», «Відпочинок», «Моя майбутня професія лікар» .

Отже, перед викладачем української мови постає завдання створити такі умови вивчення української мови, щоб студенти могли активно користуватися нею в усіх сферах громадського життя, оскільки іноземні студенти

використовують мову і як інструмент набуття професійних знань, і як засіб повсякденного спілкування. На мою думку, поєднання на практиці традиційних та інноваційних методологічних підходів нададуть можливість викладачам мови покращити результативність навчального процесу і рівень знань студентів, значно підвищити ефективність організації їх навчально-пізнавальної діяльності. І, звичайно, допоможе стати на один рівень з юнацтвом.

Бусалаєв Є. О., Кузьменко А. О.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ДЕБАТИ ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

Дебати зародилися в Стародавній Греції, де вони були невід'ємною частиною демократії. В середні віки, як і курси ораторського майстерності, вони входили в підготовку студентів університетів і з цього часу часто включаються в систему університетської освіти країн Західної Європи і США. Метод «Дебати» - це універсальна освітня технологія. Він може бути наповнений будь-яким вмістом, використовуватися при вивченні будь-якої дисципліни, в тому числі і іноземної мови, так як є одним із способів розвитку іншомовної комунікативної компетенції. Изложеніє власних думок і ідей публічно, особливо на іноземній мові, - досить складний процес, як з лінгвістичної, так і з психологічної точки зору. Часто під час публічного виступу люди не можуть структурувати мову, чітко сформулювати ідеї, спонтанно підібрати необхідні мовні засоби, вони відчують скутість, відчуття невпевненості і сильно хвилюються, що позначається на їх фізичному стані. Не випадково в риториці з'явилося таке поняття, як «ораторська лихоманка».

Основні елементи дебатів. Для початку визначаємо тему.

Гарна тема повинна :

- провокувати інтерес;

- бути збалансованою і давати однакові можливості командам в поданні якісних аргументів;

- мати чітке формулювання;
- стимулювати дослідницьку роботу;
- утримувати можливість обговорення різних рівнях.

Тема дебатів формулюється у вигляді твердження і не дає переваг жодній із сторін, тобто сторона «за» і сторона «проти» можуть однаково ефективно розвивати свої аргументи.

При вивченні іноземних мов дебати формують в учнів всі чотири основних мовних комунікативних вміння - письмо, говоріння, аудіювання та читання. Безпосередньо перед проведенням йде серйозна попередня підготовка учнів. На етапі підготовки спікери і група підтримки аналізують літературу, готують опорні конспекти, анотації, тези, замітки, добірки цитат, коротко записують структуру мови, що розвиває читання і письмо. Безпосередньо під час дебатів удосконалюються вміння аудіювання і говоріння, а раунди перехресних питань дозволяють включити в цей процес не тільки спікерів, а й всю групу.

Дебати вчать толерантно ставитися до чужого погляду на проблему. Оскільки учасники спору переконують не один одного, а третю сторону, то це дозволяє їм зберігати шанобливе ставлення до опонентів. Дуже важливим є вміння не тільки добре говорити і доводити, але і добре слухати і розуміти, вміти управляти своїми емоціями, бути об'єктивним і неупередженим.

При навчанні іноземної мови дебати можуть використовуватися як з метою узагальнення, систематизації та закріплення навчального матеріалу, так і для контролю отриманих знань. Найбільш доцільно використовувати дебати на заключному етапі вивчення будь-якого матеріалу або теми.

Дуже важливо, що дебати привчають студентів до адекватного використання мовних кліше в публічних виступах.

Отже, «Дебати», будучи педагогічною технологією, служать ефективним засобом навчання і виховання, що зумовлює активне застосування дебатів в навчальному процесі. Уміння вести дебати стане в нагоді в житті, допоможе у розвитку критичного мислення, навчить дивитися на речі з різних точок зору, брати під сумнів факти і ідеї, логічно вибудовувати аргументацію і переконувати, спілкуватися.

Вишнякова Г. О.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

РОЛЬОВІ ІГРИ – КРЕАТИВНИЙ МЕТОД ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Рольова гра є ефективним прийомом розвитку іншомовної творчої діяльності студентів. Це методичний засіб, завдяки якому оволодіння мовою стає не лише вивченням мовних елементів та лінгвістичних особливостей, а й зверненням до мотиваційно-емоційної сфери психіки студентів, стимулюванням їх комунікативної активності, спирається на соціально-психологічні процеси в навчанні, на всі компоненти педагогічного спілкування. Рольові ігри є важливою складовою педагогічної майстерності викладача.

З великої кількості креативних методів вивчення іноземної мови студентами різних ВНЗ найбільш доцільно використовувати інсценування діалогів з елементами творчого ставлення до їх змісту: діалог – обмін інформацією, діалог – планування спільних дій, діалог – обмін враженнями, ініціативний діалог тощо.

Г.О. Китайгородська справедливо вважає, що «звернення викладача до гри пояснюється тим, що в ігровій ситуації, завдяки моменту умовності, легко відтворити або імітувати основні фактори, що визначають комунікацію (мотиви і цілі, соціальні ролі, обставини спілкування, тактики досягнення цілей). Гра

дозволяє варіювати факторами невимушено і природньо, що створює в аудиторії атмосферу вільного спілкування» (Китайгородська Г.О., 1986 р.).

Рольові ігри як методичний прийом виправдовують себе в процесі навчання мови: це комплексність, глобальність засвоєння мовних компонентів. Вони мають високий ступінь мотивації, що максимально позитивно впливає на процес засвоєння іноземної мови. Під час рольової гри розкривається творчий потенціал студента. Виконання ролі привчає до самостійного висловлювання думки іншою мовою. Теорія і практика показують, що ефективність рольових ігор має практичні перспективи у вивченні іноземних мов: чим більше групових форм роботи, тим ефективніше навчання.

Гавриш А. О.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПОЧАТКОВОМУ ТА ОСНОВНОМУ ЕТАПАХ

Навчання іноземних студентів об'єктивно має деякі особливості, врахування яких допоможе викладачу підвищити якість учбового процесу. Так, в роботі зі студентами-іноземцями неминуче виникають труднощі, з якими не зустрічаються викладачі, які працюють з вітчизняними студентами. На підставі деяких моїх спостережень зроблена спроба окреслити позначені вище нюанси. Спочатку я хотіла б розглянути проблеми і особливості викладання української мови, як іноземної, на підготовчому відділенні, а згодом – складнощі, які стосуються як початкового, так і основного етапів навчання іноземномовних студентів.

Головною особливістю викладання українською мови громадянам інших країн на підготовчому відділенні є те, що українська мова, з одного боку, є для його слухачів іноземною. Але не менш важливим є те, що українська – це мова, якою будуть викладатися основні предмети на наступних етапах учбового

процесу. Більша частина слухачів-іноземців, які вирішили навчатись в українських вищих навчальних закладах, як правило, більшою чи меншою мірою володіють однією з мов романо-германської групи, частіше за все, англійською чи французькою. Тому, очевидною професійною вимогою на адресу нашого викладача має бути володіння, окрім, звісно, української, щонайменше однією іноземною мовою, більш-менш зрозумілою аудиторії. Це не тільки дозволить підвищити якість навчання, але і буде корисним для кращого особистого порозуміння з учнями, що, в свою чергу, полегшить непростий процес засвоєння матеріалу.

Оскільки іноземні студенти починають вивчення української мови з самих «азів», першою з проблем, яка виникає у слухачів підготовчого відділення – опанування української орфографії, а саме написання літер. Для тих студентів, які в кращому випадку знайомі з латиницею, трапляється помилкове використання літер «б» і «в», через схожість на англійську літеру «b». Крім проблеми точної ідентифікації графічно схожих літер різних алфавітів, має місце складність письмового зображення символів кириличної абетки. Вирішення цієї проблеми потребує багато практики від студентів і наполегливого корегування з боку викладача.

Іншою складністю для більшості іноземців є українська фонетика. Особливо це стосується голосних звуків і літер через схожість за виглядом на літери англійського і французького алфавітів. З цієї причини, найчастіші помилки трапляються з такими літерами, як «а», «е», «і», «є». Також студенти плутають між собою за звучанням літери і звуки «о» і «у», і через це, робляться помилки в написанні слів з ними. Вирішення цієї проблеми є виконання після письмових завдань і диктантів роботи над помилками.

Окремо слід сказати про проблеми, які мають місце як у студентів початкового етапу навчання, так і основного.

За моїми спостереженнями, студенти з тих, чи інших країн мають деякі спільні риси, обумовлені ментальними, релігійними, світоглядними

особливостями, моделями поведінки, притаманними народам їх рідних країн. Наприклад, студенти з Індії, зазвичай, дисципліновані, що дуже сприяє навчальному процесу. Але певною складністю в навчанні цієї групи є деяка повільність засвоєння нового матеріалу. Це некритичне ускладнення легко вирішується, наприклад, шляхом більшої кількості повторювань, що дозволить сприйняти матеріал повною мірою.

В той самий час, студенти з таких країн, як Туніс, Марокко, Сирія і Єгипет, мають інші сильні і слабкі сторони. Дисциплінованість і зосередженість, зазвичай, не є їх сильними сторонами, що, ймовірно, пов'язано з менталітетом і темпераментом вихідців з цих країн. Звичайно, під позитивним впливом досвідченого викладача це піддається змінам в кращу сторону. Щодо сильних сторін, можна відзначити, зазвичай, швидке сприйняття матеріалу і вміння закріплювати це на практиці. Але ця сильна сторона може також зіграти негативну роль: коли студентам легко дається навчальний процес, їм здається, що можна не докладати зусиль.

Для того, щоб студенти не вирішили триматися такої лінії поведінки, треба вжити наступних заходів. В залежності від загального рівня групи, і рівня знань окремих студентів, є доцільним посилено ускладнювати завдання, щоб вони не втрачали зацікавленість до вивчення української мови. Наприклад, доволі переконливими можуть бути деякі аргументи загального рівня: отриманні знання з цієї дисципліни допоможуть як у повсякденному житті, так і у навчанні. Ще одним аргументом на користь вивчення цієї мови буде те, що це допоможе їм в адаптації до міста і країни в цілому, яка для них зовсім не знайома, особливо студентам першого і другого курсів.

Не можна ігнорувати і деякі обрядові особливості іноземців, які можуть впливати на навчальний процес, наприклад, Рамадан у студентів-мусульман. В період цього посту, студенти, які його дотримуються, є дуже втомленими. Нестача енергії впливає не тільки на фізичний стан студента, а й на ефективність його розумової діяльності. Очевидне вирішення – дозоване навантаження:

новий матеріал слід подавати з помірною швидкістю, зважаючи на особливості цього періоду.

Окремою проблемою є процес засвоєння певних звуків української мови. У студентів з Індії викликають складнощі такі звуки як «з» і «ж». Перша складність полягає в тому, що їм важко розрізнявати їх між собою. А друга, у тому що, вихідцям з Індії взагалі важко опанувати вимову цих звуків, через особливості їх артикуляційного апарату. Для вирішення цієї проблеми знадобиться значний проміжок часу, і багато старань і зусиль як з боку студентів, так і викладача.

В студентів-арабів певні складності викликає вимова літери «р», вочевидь, через деякі відмінності у вимові звуку і літери «р» в арабській мові. Франкомовним студентам також має стати у нагоді те, що у французькій мові є звук «г», але через інший спосіб і місце творення цього звуку, все одно, потребує від них багато тренувань.

Якщо підсумувати, то усі проблеми з вивченням української мови, як іноземної, з якими зустрічається викладач, підлягають вирішенню. Компетенція, досвід і креативне мислення – це ті інструменти, які допоможуть педагогу в цій справі. Крім неперевершеного знання свого предмету, він має вміти налагодити зв'язок з громадянами інших країн і подолати такі бар'єри як мовний і психологічний, світоглядний і ментальний.

Гасік Д. В., Кузьменко А. О.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ОНЛАЙН ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Навчання англійській мові має бути цікавим, захоплюючим і різноманітним. Ваші навчальні матеріали для вивчення англійської мови повинні зачіпати ту тематику, яка вам дуже цікава, «зачіпає вас за живе». У цьому сенсі наш курс зможе задовольнити запити великої кількості бажаючих

навчатися англійської мови, оскільки містить різноманітну колекцію обраних літературних творів англійською мовою, анекдотів, новин, діалогів, пісень і розмовника. В процесі навчання англійській мові повинні бути задіяні всі способи набуття і накопичення інформації. Як відомо, знання англійської мови ми можемо придбати за допомогою зорового сприйняття - читання, і за допомогою звукового сприйняття інформації англійською мовою - аудіювання. В процесі навчання англійській мові наші загальноосвітні школи, в основному, спираються на перший спосіб, а курси англійської мови – на другий. У кожного з цих способів є свої позитивні і негативні сторони. Але, на наше глибоке переконання, для максимально ефективного навчання англійської мови повинні бути використані обидва ці способи. Наш розмовний курс англійської мови надає користувачам можливість вчити, практикувати і вдосконалювати свій рівень знань англійської мови, використовуючи обидва ці підходи. Ефективність його забезпечується ще й тим, що вам не треба кожного разу заглядати в словник, щоб подивитися значення нового слова – ця можливість надається програмою. Розмовний курс англійської мови може бути використаний як самостійний курс навчання англійській мові, оскільки містить в собі різноманітні навчальні матеріали, включаючи граматику, так і в якості додаткової практики англійської мови, якщо ви вже проходите навчання на курсах англійської мови або з приватним викладачем. Навчання англійській мові має бути максимально підлаштовано під вас, під ваші особливості сприйняття і запам'ятовування інформації, під ваші інтереси, під ваш характер. Як відомо під час навчання англійської мови задіюються три види пам'яті: зорова, аудіо (слухова), і моторна. Зорова пам'ять допомагає нам виробити навички читання і правопису (разом з моторною) англійською мовою, слухова пам'ять – навички сприйняття і розуміння англійської мови на слух, моторна пов'язана з формуванням навичок спілкування та англійської вимови. Для ефективного навчання англійської мови опрацювання інформації має відбуватися на всіх трьох рівнях. Для посилення ефекту відштовхуватися слід

від такого виду сприйняття, який більше вам підходить. Наприклад, якщо ви візуал, вам краще буде спочатку прочитати нове слово або фразу, а потім його прослухати і повторити, якщо вам легше сприймати інформацію на слух, то спочатку прослухайте нове англійське слово, скажіть його, а потім подивіться як воно пишеться.

Gomeniuk A. V.

SE «Dnipropetrovsk Medical Academy of Health Ministry of Ukraine»

COMMUNICATION AND EFFECTIVE TEACHING

What is communication? According to the Concise Oxford Dictionary the word means «the act of imparting, especially news», or «the science and practice of transmitting information». These definitions clearly show the link between teaching and communication: teachers are constantly imparting new knowledge, or transmitting information.

Hubley has shown us that communication is *a complex process*. At any stage of this process things may go wrong, making the communication less effective. For instance, the sender may not express what she/he wants to say clearly; or the room may be noisy; or the receiver may not understand the words the sender is using. To be effective, teachers have to try to minimise these *barriers to communication*. We do this in a number of ways – for example, by making sure that the room is quiet and well lit; by speaking slowly and clearly; by only using words which the students should be able to understand. However, the most important way to overcome the barriers is *two-way communication*. This means getting regular feedback from the receivers (the students in this case): are they really understanding what we are trying to put across?

Communication does not only take place by means of words; *non-verbal communication* (or *body language*) is equally important. We are all familiar with the different kinds of non-verbal communication.

This kind of communication is usually subconscious – we use it without thinking about it; that is why we say that it is difficult to lie in body language. If teachers really attend to the body language of their students they will know when they are bored or confused. From the body language of their teachers students pick up whether they are confident and enthusiastic.

Some teachers like to talk, and expect the students to write down what they say and to learn it (this style encourages superficial learning - and rapid forgetting). Other teachers see their role as one of helping the students to learn at a deeper level - to understand new ideas and concepts so well that they can apply them in a work situation. Either way, these teachers will do a better job if they communicate well with their students.

An important element of communication in teaching is the use of teaching aids. We have all heard the saying: «What I hear, I forget; what I see, I remember; what I do, I know». Pictures, written posters and practical demonstrations improve communication and we should use them as much as possible. Most of us have access to paper, posters, a chalkboard, or an overhead projector. We can use these to prepare aids for our lessons: summaries of important facts, or pictures and diagrams. The overhead projector is particularly useful, because it allows us to face our students while using it.

How can I know whether I am communicating well as a teacher? Communication is a skill – and we improve our skills by getting feedback on the way we perform them. We can get such feedback by asking an experienced colleague to sit in on our teaching, and to give us feedback. We can also ask someone to record us on a videotape as we teach, which we then inspect critically afterwards.

Teachers communicate by speaking, but also by writing. We have seen how we can improve the overhead projector transparencies we use, if we write them carefully. The same is true of the *handouts* that almost all teachers prepare for their students.

What is a handout? It is *not* a photocopy of a journal article, or of some pages out of a textbook. Rather, it is a document which the teacher writes him/ herself. It

may be a summary of important points to be learnt; or a guide to students on work they have to do, or references they have to look up. Teachers may use handouts for students to refer to during a lesson, and students will definitely use them in their self-study time. Because handouts are such an important way of communicating with students, they must communicate effectively.

Губа Л. О.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Мотивація є головним двигуном у пізнавальній діяльності суб'єкта, але в навчанні іноземних студентів вона має деякі особливості. Щоб здобути необхідні професійні навички, іноземці мають повноцінно увійти в чуже для них комунікативне і культурне середовище, а це апріорі передбачає оволодіння мовою навчання і спілкування і, здавалося б, не потребує додаткової мотивації. Однак на практиці ми бачимо інше. Соціологічні дослідження у львівських закладах вищої освіти показали, що найвищу мотивацію до оволодіння українською мовою мають студенти підготовчого відділення, а далі вона йде на спад [2]. Опитування студентів 1-3 курсу на наших заняттях засвідчило схожу картину. Самовмотивовані студенти складають 10-15% групи, і треба зазначити, що їх достатньо високий рівень знань залежить не тільки від якості викладання, але й не в останню чергу від їх особистих зусиль. Більшість же студентів для досягнення результатів потребує додаткової мотивації.

Таке становище обумовлене як об'єктивними, так і суб'єктивними факторами. З об'єктивних чинників можна виокремити два основні: по-перше, проблема адаптації у іншому культурному і соціальному оточенні, по-друге, складність опанування фонетичного і морфолого-синтаксичного рівнів української мови. Передусім це стосується студентів з Індії і Китаю, які часто

надають перевагу спілкуванню всередині своєї етнічної групи, не виходячи із зони мовного комфорту, тим більше, що наявність гаджетів і електронних перекладачів дає можливість досить легко задовольнити основні побутові потреби. Але й студенти з арабських країн, хоча і набагато скоріше набувають комунікативних компетенцій, на певному етапі починають використовувати спрощену мову з порушеннями граматики – так званий мультиетнолект, не бажаючи витрачати зусилля на надскладну для них систему відмінкових закінчень українських іменників та прикметників тощо. Додаткові труднощі постають перед студентами, що вивчають українську в російськомовних регіонах, де вони стикаються з іронічним, а іноді і глузливим ставленням місцевих мешканців до іноземців, що говорять українською [1, с. 13-16]. До суб'єктивних факторів належать, з одного боку, цілеспрямованість самого студента, його прагнення розвиватися професійно, набувати фахових навичок за допомогою мовних інструментів, які розширюють його можливості, а з іншого боку – вмотивованість і професійний рівень викладача, а також забезпечення навчального процесу якісними підручниками і матеріально-технічними засобами, які б відповідали вимогам і викликам сучасного інформаційного світу.

Нинішні студенти, і вітчизняні, і іноземні, дуже прагматичні. Якщо вони не відчують практичної користі від занять, вони не будуть себе примушувати. Тому насамперед вмотивованість викладача, його бажання надати актуальну і корисну інформацію, оформлену за допомогою тих лексико-граматичних конструкцій, що використовуються саме у цій сфері спеціалізованих знань, мотивує і студентів до опанування фаховими знаннями через вивчення мови. Тоді навіть такі надскладні теми, як дієприкметник і дієприкметниковий зворот чи складнопідрядні синтаксичні конструкції, будуть актуалізовані у когнітивній діяльності студента. Важливо також додати, що результати навчання можуть бути позитивними тільки при обов'язковій системності подачі матеріалу і неодмінній та нескінченній повторюваності вивчених конструкцій. Звісно, не

все у цій ситуації залежить від викладача. Скорочення годин на мовну підготовку, відсутність затвердженого державного стандарту з УМІ, брак центральних і регіональних осередків обміну досвідом і підвищення кваліфікації викладачів УМІ, незважаючи на те що іноземні студенти навчаються у більшості вищих освітніх закладах України, – всі ці невирішені стратегічні питання стримують розвиток УМІ і потребують серйозного розгляду на державному рівні, але не скасовують особистого внеску викладача у підвищення мотивації іноземних студентів до вивчення української мови як іноземної.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Даниленко Л. В., Рамазанова Д. Г. Як мотивувати іноземних студентів до вивчення української мови у російськомовному середовищі (на прикладі роботи з іноземними студентами) // Л. В. Даниленко, Д. Г. Рамазанова // Молодий вчений. – 2019. – №6.1 (70.1). – С. 13-16.

2. Павлишин Н. «Українська мова як іноземна: літературні межі та щоденна комунікація молоді»: МІОК провів масштабний семінар. –

URL: <https://lpnu.ua/news/2019/ukrayinska-mova-yak-inozemna-literaturni-mezhi-ta-shchodenna-komunikaciya-molodi-miok> (дата звернення: 29.02.20).

Гуда Т. В.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

СПОСІБ ВИВЧЕННЯ ВИДІВ ДІЄСЛІВ МЕТОДОМ ДЕМОНСТРАЦІЇ ДІЙ

Мовне спілкування, як відомо, сприяє прискореному засвоєнню загальноновживаної лексики іноземними студентами.

Робота з наповнення й активізації словникового запасу проводиться на практичних заняттях з мови.

При формуванні вмінь і навичок правильного використання слів у мові відчутний результат можна спостерігати при виконанні демонстраційних вправ, супроводжуваних коментарями, які описують виконувані дії, а також при діалозі. Граматична тема «Види дієслів» - одна з об'ємних та важких, але цікавих тем. Особливе значення має те, що необхідно приділити належну увагу вивченню даної теми саме на початковому етапі вивчення української мови на підготовчому відділенні.

Так, наприклад, особливий інтерес у студентів-іноземців викликає вивчення дієслів доконаного і недоконаного видів: діставати – дістати, витягати - витягти, знімати - зняти, брати - взяти, ставити - поставити, одягати - одягти, вставати - встати, класти - покласти, сідати – сісти та інші.

Дуже доречно на заняттях використовувати практичні завдання такого типу: викладач або сам виконує, або просить студента виконати якусь дію (повторюється форма наказового способу дієслова). Студент виконує команду і коментує її у формі теперішнього часу. Потім викладач запитує у інших студентів про те, що студент робив (форма минулого часу недоконаного виду), що зробив (форма минулого часу доконаного виду). Можуть бути використані наступні фрази:

«Попроси друга поставити стілець у куток (принести зошит викладачу, написати слово на дошці, покласти підручник на стіл, зняти таблицю зі стіни»;

«Постав стілець у куток!»;

«Що ти зараз робиш?» - «Я беру стілець, несуч його й ставлю у куток»;

«Що він робив?» - «Він брав, ніс і ставив стілець у куток»;

«Що він вже зробив?» - «Він взяв, приніс і поставив стілець у куток».

Дієслова, які промовляються вголос у створеній мовній ситуації, запам'ятовуються швидше, чіткіше вимальовуються граматичні тенденції, з'являється можливість пофантазувати, уявити подумки і продемонструвати ситуацію, порівняти часові та видові форми дієслів, запам'ятати особливі випадки, виключення.

Завдяки асоціації слова з дією досягається головна мета – швидке та якісне засвоєння даної теми.

Дайчик А. Б.

Национальная металлургическая академия Украины

ИЗ ОПЫТА ПРОВЕДЕНИЯ БЕСЕД-ДИСКУССИЙ С ИНОСТРАННЫМИ СТУДЕНТАМИ

При работе в группах среднего и сильного уровня владения русским языком мы ставим следующие цели: активизацию ранее усвоенных лексико-грамматических единиц, работу по расширению лексического запаса и использованию всех приобретенных знаний в свободном говорении. Беседы-дискуссии не могут возникать спонтанно, поэтому они требуют подготовки как в грамматико-лексическом плане, так и в тематически-содержательном. Это достигается, во-первых, полемическими текстами, которые заранее отбираются преподавателем и предлагаются студентам для прочтения, во-вторых, суммой разнообразных заданий, связанных текстом и обеспечивающих презентацию лексического и грамматического материала, объяснение, тренировку и закрепление его. Сами же беседы-дискуссии побуждают учащихся к свободному высказыванию на изучаемом языке, создают атмосферу непринужденности. Необходимо заинтересовать студентов существом обсуждаемой проблемы на уровне их языковой подготовки.

Прежде всего отбираются несколько публицистических статей полемического характера. В них выделяется лексика, которую преподаватель намерен ввести в активный словарный запас студентов, проводится предварительная языковая работа: проговаривание новой лексики до беседы с помощью вопросов и ответов. Лексическая работа проводится после чтения полемической статьи. Практика подсказывает, что каждое занятие должно включать работу по лексике, анализ допущенных ошибок и собственно беседу-

дискуссию, которую проводят по заранее предложенному преподавателем плану с максимальным использованием усвоенной лексики. Неизменный интерес вызывает обсуждение следующих проблем:

- природа и человек
- проблемы современного города
- демографические проблемы в современном мире
- воспитание молодого поколения
- мужчина и женщина сегодня
- книга, ее будущее
- современные средства информации

Приводим примерные вопросы для беседы по различным темам:

Тема: "Будущее наших городов"

1. Какими мы хотели бы видеть наши города в будущем?
2. Как решаются транспортные проблемы в современных городах?
3. Расскажите о городах, которые Вам нравятся.

Тема: "Человек и природа"

1. Какие отношения у современного человека с природой?
2. Что их связывает сегодня?
3. Как влияет цивилизация на природу?
4. Какой представляется Вам программа деятельности человека по отношению к природе в будущем?

В ходе беседы-дискуссии преподаватель является основным лицом. Он должен уметь определить тот момент, когда аудитория уже готова к обсуждению, к беседе на новом лексическом уровне. Преподаватель побуждает студентов к высказываниям. Он следит за развитием беседы и только в конце подводит итог дискуссии, дает оценку всем выступлениям. Особая роль принадлежит преподавателю и в корректировке словесного оформления мысли учащихся, за которым он следит на протяжении всего хода беседы, фиксируя ошибки. Проанализированные типичные ошибки на следующем занятии

должны быть учтены, объяснены, правильное употребление слов закреплено с помощью дополнительных заданий.

В заключение необходимо сказать, что методика проведения бесед-дискуссий при всей очевидной необходимости еще мало разработана и требует постоянных поисков.

Evstigneeva D. S, Kovalchuk O. S.

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

COLLOCATIONS AS A PHENOMENON IN THE ENGLISH LANGUAGE

Collocations are grammatically and lexically correct phrases [3]. According to Longman dictionary, a collocation is the way in which some words are often used together, or a particular combination of words used in this way. In English there are many collocations and it is important to pay attention to them, as well as to have profound knowledge of these words that can be used with other words naturally in English. Moreover, pay attention is also a collocation.

Every Unit of Close-up course provides students with a variety of collocations. For example, Unit 3 “Wonders of Nature” is dedicated to ecological issues. The authors included a number of interesting collocations connected with nature, i.e. climate change (зміна клімату), renewable energy (відновлювальна енергія), fossil fuels (викопне паливо), solar power (сонячна енергія), endangered species (зникаючі, вимираючі види), power station (електростанція), climate change (зміна клімату), natural habitat (природне середовище існування тварин та рослин), conservation area (заповідник) [1].

However, learning collocations is no easy task. At the same time, to master collocations treat them as single blocks of language. Think of them as individual blocks or chunks. Read as much as possible. Reading is an excellent way to learn vocabulary and collocations in the context [2]. Listen to native speakers and pick up

natural collocations along the way. Enrich your language using collocations. Communicate more and remember practice makes perfect!

REFERENCES:

1. National Geographic Learning, a Cengage Learning Company. Access mode ; URL: <https://www.eltcloseup.com/>
2. Колокація // Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 1 : А — Л. — С. 499.
3. Hiroshi Nakagawa. Corpus-based extension of a terminological semantic lexicon. (англ.) // In Recent Advances in Computational Terminology. John Benjamins, :journal. — 2001. — P. 327—351.

Єгорова І. В.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

КОЛІР І ЙОГО ВПЛИВ НА ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Сприйняття світу людиною відбувається через органи чуття, зокрема, та інформація, яку ми отримуємо на 80 % є візуальною. Саме колір допомагає нам краще зрозуміти світ навколо. З огляду на це, використання барв у практичних або лекційних матеріалах є важливим компонентом ефективного засвоєння знань. Багатьма психологічними експериментами було доведено, що колір може впливати як позитивно, так і негативно на навчальний процес. Адже, неправильно підібраний колір поданої інформації в електронному підручнику, презентації або роздрукуванні може уповільнити розуміння інформації, відволікти від основних моментів або ж втомити. Таким чином, розглянемо основні кольори, які можуть допомогти викладачам при створенні цифрових методичних розробок.

Жовтий колір є уособленням спілкування. Він сприяє імпровізації, кмітливості й оригінальності, покращує настрій і пам'ять. Синій – допомагає

сконцентруватися на головному й покращує творче мислення. Вважається, що сірий - одночасно розслаблює та заспокоює, він є кольором інтелекту. Зелений – допомагає легше сприймати нові ідеї й різні точки зору. Він сприяє кращій самоорганізації й концентрації думок. Саме, зелений і жовтий кольори позитивно впливають на розумову працю. Вони загострюють зір і слух, прискорюють зорове сприйняття, створюють стійке ясне бачення матеріалу. Фіолетовий є кольором внутрішньої концентрації, він допомагає абстрагуватися від усього зайвого й зосередитися на головному. Також він стимулює роботу мозку й сприяє вирішенню творчих завдань.

Отже, правильно підібрані кольори в оформленні навчальних матеріалів матимуть позитивний вплив на засвоєння навчальної інформації студентами.

Жадлун М. И.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

ПРАКТИКА ПОКАЗА КОРОТКОМЕТРАЖНОГО ФИЛЬМА

«НЕ МОЙ» НА ЗАНЯТИЯХ РКИ

Не так давно на сайте **AdMe** была представлена подборка короткометражных фильмов, которые, по мнению авторов-составителей, смотрятся на одном дыхании и оставляют сильные впечатления. Так, к просмотру были рекомендованы следующие картины: «Правда» (2004 г.), «Трудно быть богом» (2005 г.), «Подтверждение» (2007 г.), «Знаки» (2008 г.), «Цирк бабочек» (2009 г.), «Страна игрушек» (2009 г.), «Настройщик» (2010 г.), «Запрос в друзья ждет подтверждения» (2011 г.), «Конверт» (2012 г.), «Сейчас или никогда» (2012 г.), «Человек – улыбка» (2013 г.), «Мне что, разорваться?» (2014 г.), «Стрелок» (2014 г.), «Подарок» (2014 г.).

Как нам кажется, предложенная подборка может быть полезна преподавателям РКИ, потому как просмотр видеофильмов, в целом, является частью современной культуры, в частности, – отвечает коммуникативному

подходу к обучению иностранным языкам.

Демонстрация короткометражных фильмов на занятиях РКИ, безусловно, имеет ряд преимуществ, среди которых активизация зрительного и слухового восприятия студентов, тренировка их памяти и внимания, практика спонтанной и диалогической речи, развитие творческого мышления, фантазии, и, как следствие, эмоциональное и эстетическое впечатление.

Обращение к короткометражным фильмам (фр. *court métrage*) во время занятий РКИ не ново, но всё же актуально. Так, Н. Н. Толстова представила методическую разработку занятия на основании кинокартины «Offline» (2011 г.); Е. И. Гринкевич составила различные виды заданий и упражнений, ориентированные на короткометражку «Первый снег» (2015 г.); Т. Б. Кашпирева предложила собственный алгоритм работы с фильмом «Про любовь» (2017 г.).

Стоит отметить, что идеи и разработки вышеуказанных исследователей являются примерами продуктивного использования видеоматериалов в процессе обучения иностранных студентов, а методические критерии выбора фильма, предложенные Т. Б. Кашпиревой [2, с. 108], несомненно, практичны для преподавателей РКИ.

В свете сказанного, хотелось бы поделиться практикой показа короткометражного фильма «Не мой» студентам второго курса франкоязычной формы обучения по специальностям «Médecine générale» и «Médecine dentaire».

Несколько слов о фильме. «Не мой» (2017 г.) – романтическая мелодрама от режиссера В. Подгорецкого, главные роли в которой сыграли Агния Кузнецова и Иван Добронравов. Продолжительность фильма 15:50 минут. По сюжету главные герои, Вадим и Оля, знакомятся в интернете. Во время первой встречи выясняется, что у Вадима есть одна особенность – он не может говорить. Каким образом общаются молодые люди, были ли они знакомы до этого свидания, как рождаются чувства – все это показано в фильме.

Просмотр кинокартины был разделен на три этапа: предпрезентационный,

презентационный и послепрезентационный.

Предпрезентационный этап начался с разбора названия фильма. Так, студенты выдвинули несколько предположений, зависящих от написания:

1) «Не» (отрицательная частица) + «мой» (притяжательное местоимения), например: *не мой зонт; не мой учебник; не мой друг; не мой брат.*

2) «Не» (отрицательная частица) + «мой» (императивная форма глагола), например: *Не мой доску! Не мой посуду, мама!;*

3) «Немой» – лишенный дара речи, способности говорить, например: *Немой человек. Она была нема от рождения.*

Затем был проработан лексический минимум для лучшего понимания звучащей речи.

Презентационный этап начался с показа фильма без звукового сопровождения, после чего студенты, опираясь на зрительное восприятие, дали описательную характеристику увиденного, а именно, обозначили, где и когда разворачиваются события, кто главные герои, как они выглядят, что с ними происходит. Затем мы приступили к фрагментарному просмотру видеоряда, сосредоточившись на звуковой стороне изображаемого на экране.

Послепрезентационный этап был посвящен разбору услышанных диалогов, характеристике поступков и характеров персонажей. Кроме этого, студенты пришли к общей трактовке названия фильма, определили его жанр и основную идею, ознакомились с отзывами к фильму, оставленными зрителями на YouTube. Далее, они поочередно озвучили собственные рецензии, аргументируя почему им понравился / не понравился фильм, станут ли рекомендовать его друзьям. Наконец, были оглашены трудности, с которыми столкнулись студенты при просмотре, среди которых темп речи героини, использование ею молодёжного сленга (*фифа, офигеть*), фразеологизма (героиня говорит: *куда ветер дует, туда и я*).

Опираясь на полученный опыт показа короткометражного фильма «Не мой» в иноязычной аудитории, можно подытожить, что студенты с

интересом и участием отнеслись к такому занятию. Аудиовизуальное восприятие, понимание и обсуждение фильма не вызвало существенных трудностей.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Гринкевич Е. И. Использование короткометражного фильма «Первый снег» на занятиях РКИ в межицинском вузе (теоретический и практический аспекты) / Е. И. Гринкевич // Карповские научные чтения: сб. науч. ст. Вып. 8: в 2 ч. Ч. 1 / редкол.: А.И. Головня и др. – Минск: «Белорусский Дом печати», 2014. – С.76–80.

2. Кашпирева Т. Б. Поговорим «Про любовь»: формирование лингвокультурной компетенции учащихся, изучающих русский как иностранный / Т. Б. Кашпирева // Мир русского слова. – 2017. – № 3. – С. 106–111.

3. Толстова Н. Н. Пример использования короткометражных фильмов на занятиях по русскому языку как иностранному / Н. Н. Толстова // Молодой учёный. – 2017. – № 11. – С. 493–497.

Zhemanova O. A.

Dnipro State University of Agriculture and Economics

PROFESSIONALLY-ORIENTED FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN A NON-LANGUAGE UNIVERSITY

In recent years, the modern educational system has undergone a number of reformed transformations, and the studying of a foreign language has become an important aspect for today. Language skills are important for future professionals and make them competitive in the global labor market. A special role is played by the study of foreign languages with a professionally - oriented direction. Such a study of foreign languages is aimed at reading texts on a specialty, studying terms and

vocabulary, formation of professional competence, which will subsequently facilitate communication and implementation of tasks related to professional activities.

The basis of professionally-oriented training is the study of vocabulary and terms. Learning vocabulary is an important component in all types of speech activity. A large vocabulary of students indicates a high level of foreign language competence. This type of training should be in contact with a particular profession of future specialists and must contain topics related to the chosen specialty.

The choice of material for professionally-oriented training requires a careful approach and should include a set of speech skills. Due to the fact that students are not motivated professionally-oriented training faces the problem of memorizing specialized vocabulary. But the difficulties of learning a foreign language aimed at professional activity are faced not only students, but also teachers.

Professionally-oriented education in non-linguistic universities helps: to form students' communicative competence; master a foreign language not only for everyday communication, but also for professional; be in demand and significant among other specialists.

Жеманова О. А.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ САМООСВІТИ СТУДЕНТІВ

У ВИЩАХ

Сучасна система освіти зазнала ряд реформ, які відводять значну кількість часу на самостійне опанування матеріалу студентами. Це вказує на те, що студенти повинні мати високий рівень знань, також мають опанувати певні навички і вміти їх застосовувати на практиці тощо. Як свідчить педагогічна практика, щоб підготовка майбутніх фахівців була на належному рівні, має бути створене правильно організоване навчання студентів. І тут на перше місце ставлять самостійну роботу як один із методів навчання.

Для того, щоб самостійне навчання було ефективним і матеріал був засвоєний на високому рівні, потрібно активно використовувати інформаційні технології, інтернет-ресурси, електронний навчальний матеріал. А також необхідно навчити студентів здобувати знання під час самостійного засвоєння матеріалу. В свою чергу викладачі повинні вміти швидко оновлювати професійну інформацію, виявляти підвищену увагу до проблем організації самостійного навчання студентів, активно використовувати у викладанні передові педагогічні методики з використанням провідних інформаційних технологій.

Поряд з позитивними сторонами є і негативні. Велика кількість наукової інформації ускладнює студентам процес орієнтування в ній і засвоєння інформації в повному обсязі; низька мотивація викладачів в підвищенні якості самостійної роботи студентів і низька мотивація самих студентів до самостійної роботи.

Щоб самостійна робота у студента була успішною, весь її процес повинен контролюватися і плануватися, так само її потрібно активізувати. Необхідно налаштувати студента на те, що результат його роботи формує певні навички в його професійній діяльності. А також потрібно підвищити мотивацію студента участю в науковій діяльності і заохоченням за виконану роботу.

Зубко Н. В.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЯЗЫКОВ

Всего на нашей планете насчитывается около ста языковых семей. Некоторые из них совсем маленькие, а есть и просто языки – сироты, лишенные всякой родни. Например, на границе Франции и Испании в горной местности живет миллионный народ басков, язык которых не похож ни на один язык народов мира.

Человек может произносить тысячи звуков, но для каждого конкретного языка их количество весьма ограничено. Например, гавайский язык обходится 16 звуками; английский – 44; русский – 50. В редком языке их больше 60. Не каждая буква означает определенный звук. По-английски буква «а» читается четырьмя способами:

lattice ['lætɪs] – решетка

pace (step) [peɪs] – шаг

lathering [la: ðəriŋ] – трепка, взбучка

awe [ó:] – трепет

Во многих языках повышение или понижение тона одного и того звука формирует разные смысловые значения слов. Китайский и вьетнамский языки почти целиком состоят из односложных слов. В этой схеме громадное значение имеет порядок слов.

Если китаец говорит: «Во бу па та», это означает: «Я не боюсь его». А порядок слов: «Та бу па во» будет означать: «Он не боится меня».

В арабских языках важное значение имеет тот факт, что слова пишутся и иллюстрации изображаются справа налево и читать надо в таком порядке.

Качественный уровень языка во многом определяется по тому, как в нем отражаются грамматические формы – время, род и число. Например, жители острова Тробриан, что в Тихом океане, равнодушны ко времени: их язык никак не отражает настоящее, прошедшее и будущее.

В немецком языке присутствуют две формы прошедшего времени: просто прошедшее и давно прошедшее.

В английском языке существует очень разветвленная система времен, насчитывающая около 20 разновидностей настоящего, прошедшего и будущего.

Во французском языке средний род существительных отсутствует. В некоторых языках, например, тибетском, вообще отсутствует форма множественного числа. Когда тибетец хочет показать, что речь идет более чем

об одном предмете, он должен вставить какое-то слово, имеющее смысл «много». Он скажет не «Я видел много людей», а что-то вроде «Я видел человека много».

Перед тем, как приступить к изучению любого языка необходимо знать как мы запоминаем информацию.

После двух недель мы помним:

10% от того, что прочитали;

20% от того, что слышали;

30% от того, что увидели;

50% от того, что увидели и слышали;

70% от того, что сказали и написали;

90% от того, что сделали на практике.

Ilytska O. M.

**Établissement d'État «L'Académie de Médecine de Dnipro
du Ministère de la Santé d'Ukraine»**

SPÉCIFICITÉ DE L'ÉTUDE DE LANGUE RUSSE PAR DES ÉTUDIANTS DE DIFFÉRENTS GROUPES ETHNIQUES

La digestibilité du matériel pédagogique est une affaire très individuelle, surtout lorsqu'il s'agit d'apprendre une langue. Cependant, sur la base de la pratique de l'enseignement aux étudiants de différentes nationalités, les enseignants peuvent noter certaines caractéristiques de la maîtrise du matériel par des étudiants de différents pays.

Les étudiants d'Asie centrale (Ouzbékistan, Turkménistan) et des pays du monde arabe étudient principalement à l'Académie de médecine de Dnipro. Bien entendu, le niveau de formation tant au sein du premier qu'au sein du deuxième groupe est hétérogène. Mais les étudiants des républiques de l'ex-URSS peuvent être divisés en deux groupes: 1) les étudiants qui ont étudié dans une école de langue

russe et parlent couramment le russe; 2) les étudiants qui ont étudié dans une école nationale, faisant même un discours beaucoup d'erreurs grammaticales. Le niveau de formation des étudiants arabes est le plus souvent limité au département préparatoire. Il semblerait que les étudiants d'Asie centrale devraient apprendre le matériel linguistique beaucoup plus rapidement et plus efficacement, mais en fait, vous remarquerez que certains d'entre eux sont beaucoup plus difficiles à former, car ils doivent être recyclés plus rapidement. Leurs erreurs lexicales, grammaticales et syntaxiques sont très stables, tandis que les étudiants arabes apprennent le russe «à partir de zéro» et l'abordent avec plus de soin.

Il convient également de noter que les étudiants arabes parlent souvent en plus de leur langue maternelle à un niveau élevé au moins une des langues européennes (principalement le français ou l'anglais). L'apprentissage actif de la grammaire de ces langues leur permet d'apprendre plus facilement le russe, car ils ont déjà une idée d'une langue complètement différente en termes de structure grammaticale et ont également une connaissance des catégories grammaticales.

Ілясов О. С., Кузьменко А. О.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

Питання комунікативного навчання іноземної мови в системі професійної освіти набули особливого значення в умовах зростання значущості іноземних мов, викликаних тенденціями глобалізації та інтернаціоналізації в останні десятиліття. Орієнтація на нові цілі освіти вимагає зміни методів і форм організації навчального процесу. Викладач іноземної мови повинен володіти сучасною технологією викладання, використовуючи інтерактивні технології, які особливо доцільні при прискореному навчанні студентів іноземної мови. Поєднання традиційних інтенсивних методик навчання і сучасних

інтерактивних методів є важливою умовою ефективного навчання іноземної мови у ВНЗ.

Інтерактивний метод - означає взаємодіяти, перебувати в режимі бесіди, діалогу з будь-ким. Іншими словами, на відміну від активних методів інтерактивні орієнтовані на більш широку взаємодію учнів не тільки з викладачем, але й один з одним і на домінування активності учнів в процесі навчання. Місце викладача в інтерактивних заняттях зводиться до напрямку діяльності студентів на досягнення цілей заняття.

Заняття, проведені в інтерактивному режимі, дозволяють включити всіх учнів в активну роботу, забезпечити кожному студенту посильну участь у вирішенні проблем. В результаті слабкі знаходять деяку впевненість у власних силах, сильні відчують користь, допомагаючи товаришам зрозуміти матеріал. Якщо при традиційній системі навчання викладач і підручник були основними і найбільш компетентними джерелами знань, то при новій парадигмі викладач виступає в ролі організатора самостійної пізнавальної діяльності учнів, компетентним консультантом і помічником, знання ж студенти отримують в результаті своєї активної пізнавальної діяльності. У процесі роботи в інтерактиві у них формуються комунікативні навички, здатність до співпраці та взаємодії, розвивається критичне мислення, що є необхідним для їх майбутньої професійної діяльності.

В останні роки найбільш універсальним технічним засобом навчання стали електронні інтерактивні дошки. В ході підготовки заняття на основі інтерактивних форм навчання перед викладачем стоїть завдання вибору найбільш ефективної форми навчання для вивчення конкретної теми, відкривається можливість поєднувати кілька методів навчання для вирішення проблеми, що сприяє кращому осмисленню матеріалу студентами.

Інтерактивна дошка дозволяє здійснювати: - активне коментування матеріалу: виділення, уточнення, додавання інформації за допомогою електронних маркерів з можливістю змінити колір і товщину лінії; - одночасну

роботу з текстом, графічним зображенням, відео- і аудіоматеріалами; - стимулювання розвитку розумової і творчої активності студентів і роботу всієї групи при істотній економії часу.

З вищевикладеного випливає, що використання інтерактивних методів навчання дозволяє зробити того, хто навчається активним учасником педагогічного процесу, формувати і розвивати пізнавальну активність студента. Застосування інтерактивних методів сприяє формуванню творчої, активної особистості, здатної змінюватися в мінливому світі.

В ході підготовки заняття на основі інтерактивних форм навчання перед викладачем стоїть завдання вибору найбільш ефективної форми навчання для вивчення конкретної теми, відкривається можливість поєднувати кілька методів навчання для вирішення проблеми, що сприяє кращому осмисленню матеріалу студентами.

Карабет А. А.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

ОТТЕНКИ ЗНАЧЕНИЯ ГЛАГОЛА «ЗАБЫТЬ»

Глагол *забыть* дается в основном курсе обучения русскому языку как иностранному. Он встречается как при изучении значения объекта мысли, так и при изучении значения объекта. При этом не всегда объясняются различия в значении данного глагола при употреблении с объектом мысли и при употреблении с объектом. Невосприятие оттенков значений глагола *забыть* приводит к речевым ошибкам. Среди таких речевых ошибок встретила следующая: иностранный слушатель подготовительного отделения спросил у декана: «Вы не забыли меня?», имея в виду дело, связанное с ним. Получилось, что слушатель подготовительного отделения спросил не о деле, связанном с его личностью, а собственно о своей личности, что выглядело странно в контексте

ситуации. Он должен был спросить: «Вы не забыли обо мне?», но не владел данной моделью управления глагола *забыть*.

Таким образом, у глагола *забыть* существует несколько оттенков значения, и каждому соответствует модель управления. Глагол *забыть* управляет существительными в форме винительного падежа и имеет значение *перестать помнить вещь или предмет вообще*. Управляя формами существительных в предложном падеже, глагол *забыть* имеет значение *упустить из виду предмет или человека, не подумать о нем в данный момент, не помнить о связанном с ним деле*.

Толковые словари русского языка описывают три значения слова *забыть*, но не выделяют оттенки значения словосочетаний *забыть кого / что* и *забыть о ком / о чем*. Между тем иностранцами востребованы оттенки значения данных словосочетаний, о чем свидетельствуют также и их вопросы, заданные носителям русского языка и в интернете.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Глагол «забыть». // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [www://italki.com/discussion/37164](http://italki.com/discussion/37164)
2. Забыть кого / о ком. // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://masterrussian.net/fl5/забыть-кого-о-ком-16424/>
3. Значение слова ЗАБЫТЬ – в словарях на ЧТО-ОЗНАЧАЕТ.РФ. // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://что-означает.рф/забыть>

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У сучасному світі важливою складовою професійної підготовки студентів є вивчення іноземної мови. Інноваційні технології є невід'ємною частиною у процесі навчання. Сучасні викладачі користуються новітніми методами, спеціальними навчальними техніками, які допомагають правильно обрати метод підготовки майбутніх фахівців відповідно до рівня знань та інтересів студентів.

Під назвою інноваційні технології розуміється щось нове, а точніше інтернет-технології, які успішно застосовують для вивчення іноземної мови. Використання комп'ютерів у викладанні іноземної мови є перспективним напрямком, адже традиційні форми недостатньо об'єктивні та оперативні. За допомогою телекомунікаційних мереж наразі широко використовуються такі види спілкування: листування між навчальними студентами і групами, обмін інформацією між навчальними закладами освіти різних міст та країн. У такому випадку викладач допомагає створити план листування, скласти колективну відповідь та інше. Також, учні та студенти готують презентації на комп'ютерах. На сьогоднішній день в Європі активно застосовують інформаційні технології та дистанційне навчання. Використання новітніх технологій забезпечує доступ до інформаційних та розважальних ресурсів іноземною мовою. У Європі між закладами освіти часто проводять бізнес-гру.

Отже, без сучасних інноваційних освітніх технологій якісне освоєння іноземної мови майже неможливе. Такі технології забезпечують якісніший результат і покращення когнітивної, мовної та комунікативної компетенцій, тим самим майбутні фахівці самовдосконалюються і розкривають свій потенціал у процесі вивчення іноземної мови.

МОТИВАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

Одним із головних елементів для професійного розвитку у майбутньому та на даний період для кожного студента є формування мотивації до навчання. Саме мотивація має велике значення при підготовці висококваліфікованих фахівців у будь-якій сфері. Основою тієї чи іншої діяльності виступає мотивація, тому важливо розуміти, що це за явище, та його вплив на активність студентів. Вивчення мотивації як елементу розвитку активності студента є актуальною темою сьогодення.

Мотивація - це теоретична концепція, що використовується для пояснення ініціації, напрямку, інтенсивності, наполегливості, цілеспрямованої поведінки. Тобто це внутрішній процес, який базується на особистих мотивах, імпульсах, які стимулюють людину докладати зусилля для досягнення цілей. Активність студентів дуже залежить від їх вмотивованості, тому логічним є залежність зростання активності від зростання мотивації. Можна сказати, що мотиви навчання - це активізуючі сили, одна з основних умов навчальної діяльності [1, с. 22]. Ефективність процесу навчання можна підвищувати завдяки поєднанню мотивації та стимуляції. Стимуляція – виклик, підтримка та розвиток тих імпульсів, які індукують мотивацію, тобто створюють зовнішню мотивацію. Стимулювати можуть викладачі в навчальному закладі. Зрозуміло, що більш активних студентів легше стимулювати, ніж тих, що проявляють низький рівень активності. Через те, що мотивація та активність залежать одна від одної, виникають труднощі у покращенні цих показників.

Мету, яку ставить викладач, через мотивацію перетворюється на особисту мету студентів, вони починають формувати усвідомлене розуміння предмета, який вони вивчають. Таким чином студенти починають проявляти більшу активність на заняттях. У свою чергу, активність впливає на покращення

засвоєння матеріалу, що у перспективі створить умови для розвитку в майбутній діяльності.

Мотивація повинна бути присутньою під час усього терміну навчання. Від викладача залежить розвиток студентів, а також рівень їх мотивації та активності, бо дуже велику кількість часу відведено на самостійну роботу, яку студент буде виконувати лише при наявності достатньої мотивації. Тому викладачі повинні використовувати ефективні методи навчання та брати до уваги особливості кожної групи студентів, яка має певний настрій, котрий потрібно брати до уваги, бо вдала колективна робота також може мотивувати. Найбільші труднощі з мотивацією студенти відчують під час вивчення іноземних мов, аргументуючи це тим, що вона не стане їм у нагоді, або тим, що вона є складною для вивчення. Тому потрібно віднайти мотив, який зумовить активність, що призведе до володіння іноземною мовою.

Отже, мотивація - це складний процес. Дуже багато чинників впливають на неї, а вона впливає на активність. Тому є раціональним вивчати питання мотивації й надалі. Не всі студенти мають однакову мотивацію та її силу. Звісно, мотивація це не є лише завданням викладача, студент сам повинен усвідомлювати важливість предметів та прояву активності. Викладач лише повинен віднаходити мотиви студентів та стимулювати їх до діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дубовицька Т.Д. До проблеми діагностики навчальної мотивації // Дубовицька Т.Д. / Питання психології. - 2005. - № 1. - 73 с.

**ENGLISH NEOLOGISMS IN SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS
AND THEIR CONVEYING INTO UKRAINIAN**

The theme of our research is neologisms in the sphere of science and technology and their translation into native language. This problem is very topical nowadays. Such linguists as O.I. Fedorenko, R.A. Budagov, Y.O. Zhluktenko have studied the classification of scientific and technical texts and the ways of conveying neologisms in them. Good translation of scientific and technical texts must be scientifically accurate, concise, useful, clear, illustrated with visuals, targeted to a specific audience, well organized, interesting, consistent, complete, correct in spelling, punctuation and grammar. In the process of translation scientific and technical materials the interaction of the term and the context is of high importance as it helps to define its meaning. Therefore, a translator should firstly find an appropriate definition of the term and then convey it into native language considering the context of the target text.

Neologisms are new terms or phrases that have not been registered in the general vocabulary but have got their usage in speech. We can mention such types of neologisms: lexical neologisms (they are created with the help of existing notion and suffixes, such as *er*, *ing*, *tion*), semantic neologisms (new value affects the form, which has already been in the language), e.g. *seven-digit* – *семизначний*, borrowings from other languages. The most popular ways of translating neologisms are: transcription, transliteration, loan translation and descriptive way of translation.

As the conclusion we should mention that when it comes to neologisms, it is impossible to underestimate their place in scientific and technical progress. Especially large number of new lexical units appeared due to the evolution of computer technology. Therefore, a translator should have accurate and professional

approaches when rendering them into native language. A choice of conveying neologisms should be aimed at finding the equivalent in the TT, which meets all the requirements and norms of the language of translation.

Kashyrina I. O.

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

EXERCISES FOR MEMORIZING ENGLISH MEDICAL TERMS

Memorizing medical terms in English is one of the most important and difficult tasks for students who get medical education. A future medical specialist needs to have formed lexical and communicative competence. Today the problem of getting the understanding and learning medical terminology by students is of relevance. Modern teachers offer many methods of memorizing specialized lexics. It should be noted that for better mastering of material the most interesting exercises should be selected. Hence students will be more motivated. In the terms of internationalization, medical vocabulary is multifaceted and interesting to study, and its knowledge and professional expertise bring a specialist to a certain level and enable him or her to be competitive not only in his country but also at the international level; to gain more experience and improve yourself as a medical specialist.

The main tasks for carrying out include reading medical-oriented texts in English, translating and discussing them. By all means, such tasks develop contextual competence of students. However, it is not enough. Besides, they need to enhance their cognitive and communicative competence. To expand and memorize the terminology it is necessary to give exercises as *find definitions* – finding sense of the word by its explanation. For example, amniocentesis is a puncture a cavity to remove fluid. It should be mentioned that it is important for students to speak each definition verbally, as this will improve vocabulary pronunciation, understanding of terminology, and develop cognitive and communicative competencies. You can also use this exercise in the opposite direction by *guessing terms according to given*

definitions. E.g. surgical repair or suture is gastorrhaphy. Another way to study the terminology of medicine is making the exercises called *fill the gaps*. First of all, such exercises allow students to repeat the previously learned or new words by constantly focusing on certain terms that are presented in such exercise. Secondly, in this exercise, students should be given a sentence on a medical background, not on a general topic. Such exercises will help students to enhance the use of terminology in both written and oral language. One more tool to remember terminology by students with a medical degree is the task *make sentences with words*. Such approach helps to memorize terms better and improve your communicative skills.

For more expanded memorizing of medical terms, we should pay attention to exercises *make word-combinations and word expressions*. Therefore, the future specialists not only learn the term but also its relation to other words and their interconnection. E.g. the term *lungs* will be considered and learned from completely different angle - *lungs hyperinflation, lungworm disease*, more complicated word-combinations as *lungworm disease treatment* or *lungworm disease prevention* etc. To enhance cognitive perception and competence foreign students that study medicine in English should practice *listening comprehension exercises* which help to improve word stock and train memory for better remembering terminology in frames of studied discipline. Moreover, listening comprehension exercises not only help to intensify the terminology memorizing but also raise listening skills. It is important to notice that now interactive techniques of teaching English as part of studying the discipline, for instance, medicine, are accepted and perceived by students willingly and readily. So, one more good approach for better memorizing terms by playing is to make the exercises *find synonyms and antonyms to the following words*. In the process of fulfilling these tasks, students enhance their skills from the perspective of learning synonymic and antonymic terms of studied discipline.

Experience shows that the above described exercises for memorizing improvement are very dynamically perceived by students, they are informative, interactive and motivating, they encourage students to complete the tasks. The above

methods of mastering the terminology of the medical course promote students to actively engage in discussion of a topical subject in classes of foreign language, encourage them to learn new terminology and develop their vocabulary and communication skills.

Клочко О. О.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

З ДОСВІДУ НАВЧАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Відомо, що грецька та латинська мови є тим будівничим матеріалом, за допомогою котрого створюються нові та удосконалюються існуючі в медицині найменування – терміни. Нещодавно у зв'язку з виноходом сульфаніламідних препаратів стали відомі такі назви, як Streptocidum, Sulfidinum та ін.. З появою антибіотиків з'явилися і нові засоби цієї групи: Penicillinum, Streptomycinum, Erytromycinum та ін.

Термінологічні елементи (ТЕ), з яких складаються подібні терміни, вже давно систематизовані як хімічні радикали, як засоби фармакологічної групи, фармакологічної дії та ін.. Вивчення подібних ТЕ є досить успішним та зрозумілим для студентів. Практично немає складнощів у вивченні і тривіальних (або комерційних) назв новітніх лікарських засобів (наприклад, Corvalolum, Valosedanum, Aevitum та ін.).

Більше питань викликають назви рослинного матеріалу та виписування в рецептах препаратів цієї групи. Студенти стикаються з проблемою поєднання знань лексики частин рослин (gemma, herba, stigma, flos, folium та ін.) і назв самих рослин (Arnica, Ustica, Chamomilla та ін.). Потрібно поєднати філологічні знання узгодження в різних відмінках слів та безпосередньо розуміння, яка рослина використовується з лікарською метою. Для іноземних студентів є ще певні складнощі: в традиціях Індії, Китаю та арабських країн використовуються іноді лікувальні засоби рослинного походження, яких немає в Європі.

Труднощі також з'являються при узгодженні назви лікарської форми, прийменника та назви лікарської рослини у відповідному відмінку. Наприклад, Unguentum cum Ichthyolo (Abl.), Solutio contra tussium (Acc.). Це пояснюється тим, що в анатомічній термінології, що передує вивченню фармацевтичної, студенти працюють виключно з називним та родовим відмінками однини та множини.

Таким чином, в фармацевтичному розділі вивчення термінів необхідно більше уваги приділяти тренувальним вправам зі словосполученнями з прийменниками, а також пояснювати лікарські властивості рослинного матеріалу.

Колодий Л. Г.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

СИНОНИМИЯ В ПРОЦЕССЕ ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ИНОСТРАНЦЕВ

Синонимия любого развитого современного языка является показателем его словарного богатства. Она дает возможность выразить тонкие оттенки мысли, позволяет разнообразить речь, делает язык более точным, действенным и образным. Именно благодаря этим свойствам синонимия активно используется на разных уровнях языковой подготовки иностранцев.

Под синонимией в современной лингвистике понимается такой тип семантических отношений языковых единиц, который заключается в полном или частичном совпадении их значений. Синонимами признаются слова, выражающие одно и то же понятие, тождественные или близкие по своему значению, которые отличаются друг от друга оттенками значения, стилистической окраской и сферой употребления. Синонимия свойственна различным системам языка: лексической, грамматической, словообразовательной, фразеологической, синтаксической.

Уже на начальном этапе обучения иностранцев активно вводятся ряды лексических синонимов, позволяющих лучше запоминать значение новых слов и формирующих навык употребления взаимозаменяемых понятий: дом – здание – корпус; говорить – разговаривать – беседовать – рассказывать; хорошо – неплохо – отлично – замечательно – прекрасно.

При изучении грамматических форм весьма плодотворным является использование синонимических словосочетаний. Например, существительное с притяжательным прилагательным может быть синонимично сочетанию этого существительного с соответствующим именем в родительном падеже: университетская библиотека – библиотека университета; мамина книга – книга мамы; студенческий клуб – клуб для студентов.

Когда у студентов-иностранцев уже сформирован определенный лексический багаж и знание языка постепенно расширяется, когда они уже готовы воспринимать литературные тексты, большой интерес вызывает у них использование фразеологических сочетаний, являющихся синонимами определенных понятий: родиться – появиться на свет; мало – как кот наплакал; помалкивать – держать язык за зубами; разоблачать – вывести на чистую воду.

На продвинутом этапе обучения в языковую практику студентов вводятся научные тексты. И овладение научным стилем речи практически всё строится на использовании синонимических конструкций типа: что (И.п.) – это что (И.п.) = что (И.п.) называется чем (Т.п.); что (И.п.) является чем (Т.п.) = что (И.п.) представляет собой что (В.п.); что (И.п.) состоит из чего (Р.п.) = что (И.п.) входит в состав чего (Р.п.) и т.п.

Синтаксическая синонимия (термин впервые был употреблен А.М.Пешковским) – это предложения, представляющие одну когнитивную ситуацию, но построенные по разным моделям и сохраняющие тождество лексических морфем. Работа с синтаксическими конструкциями целесообразна на заключительном этапе изучения грамматики, когда обобщаются способы выражения различных смысловых отношений и учащиеся уже знакомы со

стилистическими разновидностями текста. Использование этого вида синонимии в языковой подготовке иностранцев весьма разнообразно и плодотворно. Вот основные сферы ее применения: деепричастия и деепричастные обороты, трансформация простых предложений с оборотами в сложные; активные и пассивные конструкции; прямая и непрямая речь, их синтаксические эквиваленты; простые и сложные предложения со всеми видами подчинительной связи.

Таким образом, планомерное и поэтапное использование синонимии в процессе языковой подготовки иностранцев (от простых ее форм до самых сложных) позволяет не только расширить их коммуникативные возможности, но и приучает к вариативности мышления, способствует формированию ассоциативных связей, облегчающих усвоение языка как целостной системы.

Кошова А. О.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

THE PROBLEM OF TRANSLATING AND CLASSIFYING IDIOMS AND SET EXPRESSIONS WITH THE COMPONENT “LAW” (“ЗАКОН”)

In the last decades, no field of linguistic science has attracted to itself such attention of linguists as phraseology.

Phraseology is a relatively young linguistic discipline. Phraseologisms are established expressions whose meaning does not correspond to the sum the values of their components.

Phraseology has the following characteristics:

- 1) phraseological value;
- 2) component composition;
- 3) grammatical categories [1, с.80].

By origin, English phraseologisms can be divided into four groups: purely English, interlingual borrowing, interlingual borrowing, and also phraseological units borrowed in a foreign language.

Depending on what criteria are considered as determining, the composition of the phraseology either sharply narrows to idioms or expands to collocations [2].

The formulated criteria are designed to determine the essence of phraseologism, to distinguish phraseological units, free phrases and words.

During the study, linguists analyzed more than five hundred English phraseological units and syntactically indecomposable phrases with a component of the law in terms of their classification and translation, and concluded that the largest group consists of phrases: to respect the law (поважати закон), to introduce a law (вводити закон), the law provides for (закон передбачає), and so on [3].

According to some linguists, collocations is syntactic one, approved two or more times more meaningfully, more than one after another, and grammatically. Collocations form a vast lexical stratum and it is impossible to do without mastering them when studying a foreign language because it is obvious that not each lexical unit from the synonymic series can be used with the key component of the collocation [3].

One of the main features of phraseological units that distinguishes them from free phrases are idiomatic.

Phraseologisms often contain a metaphorical element, so they are not can be translated verbatim because in many cases they are explicit pronounced national color.

This is all and a number of other factors to the fact that phraseological units often do not have absolute correspondences in in another language. And the difficulty of translation is that the translator must be able to find the appropriate Ukrainian version.

V. Vinogradov identified three types of phraseologisms:

1. Phraseological splices or idioms are unmotivated units that act as word equivalents;

2. Phraseological unities – motivated units with a single whole the value that arises from the merge of the values of the lexical components;

3. Phraseological conjunctions – inversions in which one of the components a phraseologically related meaning that is only clearly related a certain range of concepts and their linguistic meanings [2].

Basic ways of translation phraseological units:

1. The best way is to convey phraseologism by phraseologism. This is possible when English and Ukrainian have borrowed phraseology return from other languages;

2. Translation by phraseological analogue, ie use in Ukrainian the language of phraseological units that have the same meaning but are constructed in another way. Such translation should bear in mind that Ukrainian the image should be neutral with respect to national color;

Idioms are absolutely indivisible, non-decomposable stable combinations whose total value is independent of value components of their words.

Depending on the type of translation, the following groups of the idioms and set expressions can be marked out:

a) with the word-for-word translation (the spirit of the law – дух закону);

b) with the translation close to the text, but not word-for-word (to be in accordance with the law – відповідати нормам права);

c) with the descriptive translation (conflict-of-interest law – правило службової етики) [3];

According to the number of the equivalents, marked out the following groups:

a) one English idiom has one Ukrainian equivalent (the letter of the law – буква закону);

b) one Ukrainian phraseological unit has two or more English interchangeable equivalents (мати проблеми з законом – 1) to be in trouble with the law, 2) to get into difficulty with the law);

c) one Ukrainian phraseological unit has an English equivalent with two different meanings with one of them not concerning jurisprudence at all (to go dry – 1) вводити сухий закон, 2) (про корів) переставати давати молоко);

d) one Ukrainian idiom has different English equivalents in different contexts (розправитися без суду і слідства – to take the law into one's own hands) [3].

So, we can conclude that idioms are divided into many groups and we must understand how to use them correctly.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Алехина А.И. Фразеологическая единица и слово. Минск, 1991. 250 с.
2. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
3. Ванина Т. О, Голощапова Т. Г. Фразеологизмы. URL: http://scjournal.ru/articles/issn_1997-2911_2016_5-3_20.pdf (дата звернення: 02/02/2020)

Kramarenko T. V.

Dnipro state university of agriculture and economics

QUIZLET - ONLINE STUDY TOOL

According to some experts, setting your students up for success means so much more than teaching daily lessons and hoping students do well on assessments. It goes without saying that you need to teach the information and then provide effective ways for your students to review what you've taught. As a result, some teachers like to create customized study guides and booklets for their classes, but that takes a lot of

time and effort outside of school hours. That's why so many teachers consider using Quizlet, an online study tool, to save time when helping students prepare for tests.

Quizlet is considered to be a web-based application developed to help students study information through interactive tools and games. Quizlet's mission is to help students (and teachers) practice and master what they're learning. In Quizlet, information is organized into "study sets" that users like teachers or students add to their accounts. When using Quizlet, students log in and choose the appropriate study set for the concepts they need to review. These can be created by a teacher or generated by other users. Because of the flexibility and customization available, Quizlet can be used in any grade level and any type of class.

Overall, Quizlet can be a great tool for you and your students for three reasons:

1. You can easily differentiate review for your students
2. You can incorporate collaboration and teamwork into your classes

Students have another way to prepare for tests

Quizlet has seven standard study modes that help students review in the way that works best for them: Flashcards; Learn; Write; Spell; Test; Match; Gravity.

To sum up, with all of these options, you are creating a customized way for your students to review information, without you having to do a lot of extra work.

Кременчук А. С.

Державний заклад «Луганський державний медичний університет»

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Проблема формування полікультурної компетентності набула актуальності на сучасному етапі, внаслідок суттєвого збільшення кількості іноземних студентів у закладах вищої медичної освіти України. У наукових поглядах стосовно полікультурної компетентності та педагогічних технологіях її

формування також існують суттєві прогалини. Однак, деякі напрямки дослідження полікультурної компетентності вже були опрацьовані, а саме формування полікультурної компетентності в процесі вивчення гуманітарних дисциплін у закладах освіти різного ступеня й форм акредитації. Актуальність даної роботи полягає в необхідності систематизації теоретичного матеріалу про формування полікультурної компетентності в процесі вивчення гуманітарних дисциплін у закладах освіти України.

Оскільки до гуманітарних відноситься широкий спектр мовних і немовних дисциплін, деякі дослідники досліджували формування полікультурної компетентності в процесі вивчення: 1) іноземних мов (Л. С. Добровольська); 2) української мови як рідної (Н. П. Литвиненко, С. В. Мунтян, Е. Я. Палихата); 3) усього спектру дисциплін (Білоцерківська Семенов Солодка, Тимченко).

Якщо брати до уваги роботи дослідників стосовно формування полікультурної компетентності в процесі вивчення гуманітарних дисциплін, варто зазначити, що предметом розгляду науковців зазвичай були або компоненти полікультурної компетентності, або інші явища, які мають у структурі компоненти, притаманні й полікультурній компетентності. Такою є робота Л. С. Добровольської, де розглядаються іншомовні уміння старшокласників у процесі вивчення освітніх курсів англійською мовою. Автор розглядає іншомовні уміння старшокласників як продукт іншомовної мовленнєвої творчості, при цьому вбачає вивчення предметів гуманітарного циклу іноземною мовою однією з умов створення штучного мовного середовища, в якому формуються іншомовні мовленнєві вміння [1].

Протягом вивчення педагогічної літератури стосовно полікультурної компетентності у процесі вивчення гуманітарних дисциплін бралися до розгляду праці, які стосувалися освітнього простору вищого навчального закладу, а також загальноосвітніх закладів різних ступенів. Так, при вивченні полікультурного виховання старшокласників під час вивчення гуманітарних предметів, А. К. Солодка надає інформацію про найпоширеніші у світовій

педагогіці підходи до розуміння сутності полікультурного виховання та полікультурної освіти. Дослідниця виділяє аккультураційний (полікультурна освіта – це поліетнічна освіта, пов’язана з нормалізацією стосунків між етнічно різними групами та індивідами), діалоговий (базується на діалогічності відносин різних культур та переймання культурних досягнень інших народів), соціально-психологічний (полікультурне виховання – це особливий спосіб формування певних соціально-настановчих та ціннісно-орієнтованих нахилів, комунікативних та емпатичних умінь, які дозволяють випускнику загальноосвітньої школи здійснювати міжкультурну взаємодію та виявляти толерантність до інших культур) підходи [5].

Аналіз досліджень праць стосовно формування полікультурної компетентності в процесі вивчення усього спектру гуманітарних дисциплін дозволяє припускати доцільність формування полікультурної компетентності студентів ЗВО у нерозривній єдності з позааудиторною роботою. Загалом при дослідженні формування полікультурної компетентності спостерігається тенденція: в процесі вивчення іноземних мов увага приділяється лінгвістичним аспектам полікультурної компетентності, в процесі вивчення української мови – культурологічним аспектам.

Визначення полікультурної компетентності дають О. С. Березюк, С. Авхутська, О. В. Щеглова, С. М. Цимбрило, І. М. Кушнір, після чого структурують поняття за компонентами. Усі зазначені дослідники одним із компонентів виділяють когнітивний – "засвоєння знань, образів та цінностей світової культури, культурно-історичного й соціального досвіду різних країн та народів" [10]; "етнічна обізнаність щодо своєї та інших етнічних груп, усвідомлення та розуміння міжкультурних відмінностей" [8]; "володіння певними знаннями про культуру, історію, звичаї, традиції не тільки рідного, але й іншого народів" [2]; "сукупність знань про культуру, сутність і способи самовиховання полікультурної компетентності, практичне володіння іноземною мовою; здатність до систематизації й узагальнення знань" [7, с. 13].

Внаслідок того, що досліджень, присвячених формуванню полікультурної компетентності недостатньо, але є великий пласт наукових робіт, у яких автори брали до розгляду компоненти полікультурної компетентності, вважаємо доцільним узяти до розгляду не лише полікультурну компетентність у цілому, а й окремі її компоненти, і тому надалі будемо спиратися на праці дослідників, які займалися формуванням полікультурної компетентності або її компонентів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Добровольська Л. С. Розвиток іншомовних умінь старшокласників у процесі вивчення освітніх курсів англійською мовою : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 “Теорія та методика навчання (германські мови)” / Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2007. 20 с.

2. Кушнір І. М. Компоненти полікультурної компетентності іноземних студентів. // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. 2008. № 13. С. 73-78. URL <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/3137/2/08kuskom.pdf> (18.03.2020)

3. Мунтян С. В. Методика розвитку діалогічного мовлення у процесі реалізації соціокультурної змістової лінії в 6-7 класах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : [спец.] 13.00.02 “Теорія та методика навчання (українська мова)” / Херсон. держ. ун-т. Херсон, 2011. 27 с.

Професійна педагогічна освіта: системні дослідження : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – С. 193-210

4. Семеног О. Соціокультурний компонент у підготовці іноземних студентів-медиків. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2016. № 6(60). С. 87-97.

5. Солодка А. К. Полікультурне виховання старшокласників у процесі вивчення гуманітарних предметів : автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня

канд. пед. наук : [спец.] 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / Ін-т пробл. виховання АПН України. Київ, 2005. 18 с.

6. Тимченко І. І. Формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення предметів гуманітарного циклу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : [спец.] 13.00.04 “Теорія та методика професійної освіти” / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2001. 17 с.

7. Данилова Л. Ю. Формирование поликультурной компетентности студента: автореф. дис. на соиск уч. ст. канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” / ГОУ ВПО “Оренбургский государственный педагогический университет”. Оренбург, 2007. 24 с. URL <https://www.dissercat.com/content/formirovanie-polikulturnoi-kompetentnosti-studenta/read/pdf> (18/03/20)

8. Непочатых Е.П. Содержательные характеристики этнической толерантности и этнической идентичности / Е.П. Непочатых // Вестник ТвГУ. – Серия: Педагогика и психология. – 2011. – Вып. 2. – С. 19 – 23.

9. Професійна педагогічна освіта: системні дослідження : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – С. 193 – 210..

10. Щеглова Е. М. Развитие поликультурной компетентности будущих специалистов: дис. канд.. пед.. наук: 13.00.08 / Е. М. Щеглова. – Омск, 2005. – 164 с.

Кузнецова Н. В.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

КОНЦЕПТУАЛЬНОЕ КАРТИРОВАНИЕ КАК МЕТОД УСВОЕНИЯ ЯЗЫКОВОГО МАТЕРИАЛА НА ЗАНЯТИЯХ ПО РКИ

Стремительное развитие общеобразовательных процессов на современном этапе предполагает использование новых технологий при работе

со студентами-иностранцами. В частности, употребление разного рода концептуальных карт направлено на формирование приемов и способов усвоения языкового материала. И, хотя в лингвистике, как указывают исследователи[3; 2], метод концептуального картирования пока не получил должного распространения, однако, учитывая его достаточно высокий потенциал, универсальность и гибкость, можно говорить о его перспективности для этой области науки.

Под картированием понимается вид символической презентации, описывающей отношения между компонентами системы знаний [1]. Отметим, что данное определение анализируемого метода не является универсальным. Картирование разными учеными трактуется и как наглядная репрезентация информации[4], и как графическая схема, иллюстрирующая основные идеи[6]. В то же время, ученые сходятся во мнении, что использование карт концептов в учебном процессе продуктивно при обращении к тексту, т.к. именно текст является единицей представления знания, в том числе при работе со студентами-иностранцами, поскольку посредством данного метода на занятиях по РКИ реализуется потребность в тщательном изучении иноязычного текста.

Студентам предлагают ознакомиться с текстом, определить его тематику и составить список всех категорий, связанных с заданным концептом. Например, концепт "транспорт" будет представлен в виде категорий: вид транспорта (наземный, подземный, воздушный, водный, космический), средства передвижения (автобус, трамвай, поезд, метро, самолет, корабль), глаголы движения (идти, ехать, бежать, лететь, плыть, нести, везти) и т.п.

Подобным образом моделируются научные тексты, рекомендованные к изучению РКИ студентами-иностранцами: выделяется общий концепт и его составляющие. В частности, концепт "медицина" рассматривается студентами в контексте следующих категорий: классификация болезней (аллергические, вирусные, детские, инфекционные, хронические, кожные), болезни и недуги (ангина, бронхит, оспа, гастрит, гипертония, дифтерия, инфаркт, холера),

медицинский персонал (гастроэнтеролог, кардиолог, логопед, окулист, терапевт), методы обследования (анализ крови, биопсия, бронхоскопия, электрокардиография, рентген), лекарственные средства (антибиотик, бальзам, капли, капсулы, мазь), медицинские инструменты (эндоскоп, ланцет, шпатель, скальпель), методы лечения и процедуры (вакцинация, операция, пломбирование, переливание крови, трепанация, химиотерапия) и пр.

Количество слов, предлагаемых студентами во время учебного процесса, может выходить за рамки текста, что способствует расширению словарного запаса иностранцев.

Графически данная тема будет представлена в виде схемы, изображенной на доске, в центре которой находится некий первоначальный концепт. От него исходят категории, которые, в свою очередь, разделяются на вспомогательные подтемы. Наиболее общие и значимые концепты располагаются в верхней части карты, менее значимые – в нижней ее части. Однако структура концептуальных карт весьма условна и довольно гибкая.

Существует несколько ее видов, среди которых самыми распространенными являются: карта иерархий, карта связей (паук) и карта схемы потоков [5]. Объединяет каждую из данных моделей возможность наглядно продемонстрировать содержание текста как систему языковых знаков.

Концепт - карты упрощают осознание новых понятий и делают обучение иностранных студентов более эффективным. На их основе можно осуществлять анализ отдельного текста, в том числе, научного. Концептуальное картирование как один из методов организации деятельности студентов обеспечивает соответствующее развитие языковых навыков и способствует повышению эффективности процесса обучения РКИ.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Екшембеева Л.В. Картирование в учебном процессе // Вестник Карагандинского университета. Серия «Филология». – К., 2012 - № 4(68). – С. 173-179.

2. Татевосов С.Г. Семантическое картирование: метод и теория // http://darwin.philol.msu.ru/staff/people/tatevosov/tatevosov_revised_1.pdf
3. Тумский С.В. Концептуальное картирование эксплицитных и имплицитных средств воздействия в рекламном тексте (на материале англоязычной мультимодальной печатной рекламы): Автореферат дисс. канд. филол. наук. – М., 2015. – 24с.
4. Buzan Tony The Mind Map Book. – New York: Pengiun Books USA, 1994. – pp.23.
5. Graphic organizers. Spider diagrams // <https://www.enchantedlearning.com/graphicorganizers/spider/>
6. Kinchin Ian Concept Mapping as a Learning Tool in Higher Education: A Critical Analysis of Recent Reviews / The Journal of Continuing Higher Education 62(1). – Association for Continuing Higher Education (U.S.), Taylor & Francis (Routledge), 2014. – pp.39-49.

Kulko V. A.

University of Customs and Finance

FEATURES OF LEARNING FOREIGN LANGUAGE BY STUDENTS OF THE UNIVERSITY OF CUSTOMS AND FINANCE (THE MAIN MOTIVES)

The set of motives that motivate a person to act can be considered as a motivational sphere of the individual.

In order to study the motives, determination the level of their awareness and place in the structure of the motivational sphere of students' educational activity of non-language higher educational institutions, we conducted a survey among students of the University of Customs and Finance. 60 first-year students of different specialties took part in the survey. On the question "What drives you to learn a foreign language?" several options for answering were offered:

- study English because this discipline is in the program;

- enjoy the learning process;
- go to study abroad, gain experience of foreign language communication for the further career and find interesting, perspective, high-paying job;
- communicate with foreign colleagues on professional topics in the future;
- participate in project activities, debates in a foreign language;
- read original scientific texts and articles on a specialty from Internet sources, presented to a large extent in English;
- fulfill the hope of their parents.

According to an analysis of the survey, the majority of university students, namely 67%, believe that they need to study English in order to find interesting, promising and high-paying jobs, go abroad and communicate with foreign colleagues on professional topics. A certain percentage of respondents focus on such a factor as «enjoy the learning process» – 42.6% of students. A small percentage of the students say that they learn the language because they «fulfill their parents' hopes» – 9% and «study English because this discipline is in the program» – 12%.

Куцерея Н. І.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ-НЕЛІНГВІСТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мотивація – один з найважливіших компонентів навчання. При вивченні іноземної мови мотивація відіграє велику роль. Часто менш здібні, але високо мотивовані студенти досягають кращих результатів, ніж більш здібні, але невмотивовані студенти. Тема формування та розвитку мотивації є однією з фундаментальних у психології та педагогіці. Вона розглядається в роботах багатьох відомих вчених, таких як Дж. Аткінсон, С.Л. Рубінштейн, З.Фрейд, М.Аргайл, А.Маслоу, П.М.Якобсон, Л.І. Божович та ін.

Перед викладачами іноземних мов у немовних вишах завжди стояло складне завдання: викликати інтерес у студентів до свого предмету, оскільки у більшості студентів непрофільюючі дисципліни не є пріоритетними. Однак з розвитком міжкультурної комунікації у молодих людей з'являється більше можливостей подорожувати і навіть вчитися за кордоном. Крім цього, бажання знайти перспективну роботу, де дуже часто потрібне знання іноземних мов, також змушує студентів глибше цікавитися цим предметом.

Слід підкреслити роль викладача в розвитку мотивації у студентів. Саме викладач може створити умови для появи мотивації і її розвинення. Краще спиратися на позитивну мотивацію, пов'язуючи процес вивчення іноземної мови з позитивними емоціями. Також важливо обрати ефективні форми, методи і засоби вивчення іноземної мови. Використання індивідуального підходу до кожного студента допоможе залучити до роботи всю групу і отримати продуктивніший навчальний результат. Проектна робота, рольові та ділові ігри, презентації, дискусії – активні методи навчання з комунікативною спрямованістю. Сучасні засоби навчання такі як інформаційно-комп'ютерні технології, мультимедійні технології, електронні освітні ресурси допомагають підвищити мотивацію до вивчення нової мови.

Отже, мотивація – найбільш впливовий фактор у вивченні іноземної мови. Тому дуже важливо враховувати різні аспекти у її формуванні і розвитку.

Левін О. Л.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ ТА ЙОГО РОЛЬ У ПІДВИЩЕННІ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

Головна особливість сьогодення - розширення міжнародних зв'язків України та її інтеграція до світової спільноти. За таких умов усе більше уваги приділяється вивченню іноземних мов, причому це стосується всіх сфер життя,

де іноземні мови є ключем для розвитку міжнародних відносин, проведення в наукових конференцій, культурного обміну між представниками різних країн та обміну інформацією.

Багатомовність та полікультурність вважаються необхідними для громадян нової Європи, й відповідно - України.

У сучасних освітніх концепціях іноземна мова розглядається як відображення культури відповідного народу: оволодіння іншомовною культурою передбачає засвоєння світових духовних цінностей. Отже, соціальне замовлення полягає не тільки у формуванні в студентів, які вивчають іноземну мову, необхідних іншомовних навичок та вмінь, але й в ознайомленні через мову з культурою країни, її традиціями, історією та сучасністю, особливостями розвитку економіки, господарства. Саме таке завдання ставить перед собою лінгвокраїнознавство, що досліджує питання відбору та прийомів подачі студентам відомостей про країну, мова якої вивчається, з метою забезпечення вільного практичного володіння ними даною мовою в процесі спілкування з носіями мови.

У основі лінгвокраїнознавства лежать п'ять методологічних принципів.

Перший принцип – це суспільна природа мови, що постає як об'єктивна можливість залучення до нової дійсності. Вивчення мови не може бути забезпечено, якщо в процесі навчання не будуть використані відомості про країну, оскільки саме вони нерідко визначають змістовий план як усного, так і писемного мовлення);

Другий принцип - засвоєння людиною, що виросла в одній національній культурі, істотних фактів, норм і цінностей іншої національної культури. Потрібно не тільки подати студенту інформацію про країну, але й сформувати в нього толерантне ставлення до неї.

Третій принцип - формування позитивного ставлення до народу - носія мови, адже мови вивчаються заради зближення народів.

Четвертий принцип утілює в собі вимоги цілісності мовного навчального процесу: країнознавча інформація підлягає витягу з природних форм мови й з навчальних текстів та не має привноситися ззовні.

Нарешті, **п'ятий принцип** також пов'язаний з уточненням специфіки країнознавства: країнознавчий аспект викладання реалізує в навчальному процесі філологічний спосіб вторинного пізнання дійсності.

У лінгвокраїнознавстві, подібно до стану справ у будь-якому іншому аспекті викладання мови, вирішуються проблеми відбору навчального матеріалу. Із загального лексичного або фразеологічного запасу та з лексичних і фразеологічних мінімумів вибираються одиниці, наділені національнокультурною семантикою.

Є також самостійні країнознавчі прийоми викладання, такі, як експлікація лексичного фону, додатковість зорового та вербального рядів, виявлення проєктивного країнознавчого змісту художнього тексту, системне та повне коментування.

Таким чином, лінгвокраїнознавство – це самостійний аспект викладання іноземних мов (як і фонетичний, лексичний, граматичний, стилістичний).

Виходячи зі сказаного вище, можемо дійти висновку, що головною метою лінгвокраїнознавства є вивчення іноземної мови разом з вивченням культури країни, мова якої вивчається. Лінгвокраїнознавчий аспект навчання – це самостійний аспект навчання іноземної мови, який відбиває національно-культурний компонент мовного матеріалу.

Організація вивчення іноземної мови в тісному зв'язку з національною культурою, лінгвокраїнознавчий "відтінок" навчання в цілому й навчальних матеріалів будуть сприяти посиленню комунікативно-пізнавальної мотивації студентів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Глибоковських Г.В. Лінгвокраїнознавчий підхід, у навчанні слухачів-прикордонників іноземної мови. К.: АСТ, 2001. 259 с.

2. Мишко С.А. Лінгвокраїнознавчий аспект у вивченні іноземної мови як чинник розвиваючого навчання. К.: Вища школа, 2002. 153 с.

Литвиненко А. О.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ТЕСТУВАННЯ ЯК ОДНА З ФОРМ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

В умовах безперервного вдосконалення якості вищої освіти, володіння іноземними мовами стає важливим для успішного становлення майбутніх фахівців. Насамперед, це пов'язано з необхідністю розвинути такі компетенції, які дозволять випускникам успішно взаємодіяти із зарубіжними партнерами.

Процес оволодіння студентами усним та письмовим мовленням є тривалою та безперервною роботою студента з викладачем. Протягом усього курсу мовний матеріал необхідно вводити поступово, дозовано й систематично. Звісно, рівень володіння мовою буде різним, тому необхідно проводити постійний контроль, форми якого можуть бути різними. Викладач повинен застосовувати такі методи перевірки, метою яких будуть: встановлення рівня засвоєння нового навчального матеріалу, володіння іноземною мовою в цілому; виявлення проблем в засвоєнні навчального матеріалу; перевірка знань конкретного пройденого матеріалу, теми тощо.

Одним з найбільш ефективних методів контролю в рамках навчального процесу є форма тестування, яка допомагає правильно, а головне швидко скласти чітку картину успішності й зростання студента. Перевагами даної форми перевірки є незалежність, чіткість та неупередженість. Саме ж тестування повинно бути побудовано так, щоб завдання були чіткими, зрозумілими і відповідали тим видам мовної діяльності, які нам необхідно перевірити. Більш того, тести розвивають аналітичні здібності студентів, а саме: вміння виділяти головне, узагальнювати та робити висновки; дисциплінують

мислення; розвивають логіку, виявляють якість засвоєння мовного матеріалу.

Таким чином, тестуванню як формі контролю знань необхідно приділяти достатньо серйозну увагу в процесі вивчення іноземної мови.

Литвиненко О. О., Малютіна О. К.

Національний фармацевтичний університет

ЩОДО МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ РІВНЯ МОВНОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ З АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ: РОЗРОБКА ТА АПРОБАЦІЯ

Необхідність створення навчально-методичних комплексів з української мови для іноземних студентів є нагальним питанням сучасної вищої школи. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти процес навчання та зміст навчальних видань мають бути спрямованими на реалізацію загальнокомпетентнісного підходу.

Кафедра українознавства та латинської мови Національного фармацевтичного університету працює над створенням відповідного комплексу. Викладачами кафедри українознавства та латинської мови НФаУ доц. О. О. Литвиненко та доц. О. К. Малютіною укладені «Методичні рекомендації щодо виконання завдань поточного та підсумкового модульного контролю (модуль 1) з української мови для іноземних студентів 1 курсу».

Видання орієнтоване на іноземних студентів з англійською мовою навчання, має на меті контроль та перевірку знань з дисципліни «Українська мова», засвоєних студентами протягом першого модуля, та складається з таких структурних елементів: змістовий модуль 1 (ЗМ1), змістовий модуль 2 (ЗМ2), підсумковий модуль 1 (ПМ1). Кожний розділ має чітку логічну структуру та містить зразок картки до модульного контролю, пояснення щодо виконання завдання (англійською мовою) та еталони правильних відповідей на завдання.

Змістовий модуль 1 «Алфавіт. Люди та речі навколо нас» складається з завдань початкового рівня з правопису та граматики. Навички читання та письма перевіряються через прості слова та словосполучення за визначеною темою.

Змістовий модуль 2 «Іменник та займенник» має на меті перевірку вміння вживати ці частини мови в правильній формі, визначати рід, число, відмінки іменників, описувати родину, аудиторію, свій робочий день тощо.

Підсумковий модуль 1 побудовано з метою узагальнення граматичного матеріалу та роботи з текстом: читання, переклад і відповіді на запитання, що забезпечує розуміння студентами його змісту.

Така структуризація матеріалу дозволяє студентам-іноземцям ґрунтовно підготуватися до контрольних робіт з української мови, повторивши ключові позиції, які вони вивчили протягом 1 семестру: переглянути свої фонетичні та орфографічні навички, перевірити володіння елементарними знаннями граматичних форм українських іменників та займенників, а також закріпити лексичний навчальний матеріал, необхідний для подальшого розуміння української мови.

Завдання містять вправи, аналогічні тим, які студенти виконували під час навчання та самостійної роботи, тобто алфавіт, написання найчастіше вживаних слів і словосполучень, простих граматичних структур з іменниками та займенниками у відмінкових формах. Складовою частиною модульних контрольних робіт є завдання на знання лексичного мінімуму та фраз ввічливості, які допомагають закріпити набуті знання, потрібні для формування комунікативної компетентності.

Під час підготовки методичних рекомендацій авторами було враховано думку, що система контролю, якою б мірою вона не здійснювалась, може бути дієвою тільки тоді, коли існує ефективний самоконтроль. Отже, запитання для самоконтролю наведені з метою зорієнтувати студентів та виокремити найсуттєвіші аспекти у викладеному матеріалі.

Видання написане англійською мовою, що дозволить іноземним студентам на початковому етапі навчання зрозуміти завдання та коментарі з поясненням складних моментів граматики, спрямує та полегшить самостійну роботу з підготовки до складання модулів.

Необхідно зауважити, завдання розроблені таким чином, що не може бути використана послуга Google translate, популярна серед студентів, і це, безперечно, сприятиме розвитку самостійного мислення.

Видання містить лексичний мінімум до кожної з комунікативних тем, поданий двома мовами – українською та англійською, короткі рекомендації щодо виконання завдань з посиланнями на навчальний посібник, розроблений колективом кафедри українознавства та латинської мови НФаУ [1], а також питання для самоконтролю.

Створюючи систему завдань для перевірки знань, автори врахували різний рівень підготовки та здібностей іноземних студентів. Запропоновані критерії оцінювання, сприяють розумінню нормативних вимог та стануть додатковим стимулом до вивчення матеріалу.

Навчально-методичне видання «Methodical recommendations for content and final modular control (module 1) in Ukrainian Language for the foreign 1st year students» є актуальною авторською розробкою, практична цінність якого полягає в тому, що воно може бути корисним для студентів закладів вищої освіти, слухачам мовних підготовчих курсів, для комп'ютерного тестування та презентацій окремих тем курсу, розробки методики викладання української мови для іноземців тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Learning Ukrainian: workbook for practical training in Ukrainian language / T. Yu. Volokh, N. O. Lysenko, O. O. Lytvynenko, N. O. Tomareva, N. V. Kharytonova. – Kharkiv: NUPh, 2019. – 103 p.

ЧИТАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА У МОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ

Одним із найважливіших чинників успішного навчання іноземних студентів є адаптація до умов проживання у чужій країні. Безсумнівно, мовне середовище суттєво впливає на процес адаптації. Отже, завданням викладача курсу «Українська мова як іноземна» є, насамперед, забезпечити знання основ української мови, навчити сприймати та відтворювати інформацію цією мовою. Важливу роль при цьому виконує читання, яке сприяє розвитку мислення іноземних студентів, допомагає усвідомити особливості системи іноземної (української) мови, збагачує країнознавчими знаннями про історію, культуру, побут країни, мову якої він вивчає. Читання є дієвим засобом збагачення словникового запасу. Тематика текстів визначається комунікативними потребами, що відповідають стандартним мовним ситуаціям, як-от: «Крамниця, продукти харчування», «Лікарня, аптека, лікування», «Місто, де я навчаюсь», «Погода», «Календар і час», «Знайомство», «Зовнішність», «Гардероб» тощо.

Під час першого читання студент може уточнити значення слів, виразів, визначити основний зміст. Показником розуміння студентом тексту є здатність відтворити його повністю (переказ тексту) або частково (відповіді на питання, визначення основної думки).

У результаті такої роботи спочатку в аудиторії за підтримки викладача, потім з поступовим наданням самостійності студентам за допомогою спеціально розроблених завдань і методичних вказівок удосконалюється та пришвидшується процес формування мовленнєвої діяльності, стимулюється пізнавальна діяльність студентів, спрямована на самовдосконалення у вивченні української мови.

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Соціальна компетентність є ключовим елементом успішного процесу навчання. Її формування повинно бути спрямоване на створення таких ситуацій в академічному середовищі закладу вищої освіти, які б перетиналися з реальними умовами життя. У той же час головне завдання викладача - створювати найбільш комфортне психологічне середовище в студентському колективі, здійснювати непомітний супровід і допомагати студентам у вирішенні створених ситуацій. Окрім зосередження уваги на майбутній професійній діяльності, соціальна компетентність орієнтована на поточну ситуацію в студентському колективі. Вона одночасно відіграє дуальну роль: з одного боку, формує навички, які будуть корисні в майбутньому, з іншого, створює атмосферу в колективі студентів, що дозволяє їм реалізувати всі свої соціальні можливості якомога ефективніше.

Соціальна компетентність полягає у володінні різними соціальними навичками та здібностями. У літературі обговорюється понад сто соціальних навичок, з яких комунікативні навички вважаються найважливішими. М. Аргайл у своїх працях говорить про відповідне застосування та інтерпретацію вербальних та невербальних засобів комунікації, що мають важливе значення для досягнення успіху людини в міжособистісних стосунках. Навчитися розуміти розмовні або невимовлені повідомлення іншої людини дуже важливо. Для тренування навичок спілкування використовують різні методи: стратегії, що включають когнітивно-поведінковий підхід; прямий інструктаж для навчання соціальних навичок; ігри для тренування соціальних навичок, навчання теорії та здатності бачити емоції та психічні стани інших людей.

Також можуть використовуватися такі практичні методи, як моделювання, співпраця та посилення позитивних взаємодій. Ефективне моделювання конкретизує, чому слід навчати, передбачає різноманітність моделей та націлює студентів на розвиток і пізнання. У рольових іграх члени групи мають можливість запропонувати один одному відгуки про їхню реакцію і дію у імітованих ситуаціях.

Соціальні навички і в подальшому соціальна компетентність набуваються і безпосередньо через навчання. Теорія соціального навчання показала, що на формування соціальної компетентності найбільше впливає наслідування, підкріплення та моделювання. З усіх складових соціальної компетентності, виділяють саме компетенцію соціальної взаємодії, її можна називати ключовою складовою соціальної компетентності. У процесі навчання у виші, потім продовжуючи професійний шлях, студент, а згодом працівник, знаходиться в колективі, що є своєрідним мікросуспільством, де взаємодія особистостей відіграє провідну роль. Отже, саме компетенція соціальної взаємодії виходить на перший план. Процес соціальної взаємодії неможливо здійснювати без залучення осіб у загальну діяльність, здійснюючи яку, вони ставлять перед собою певні цілі і досягають їх за допомогою певних дій. Цей напрям реалізується із застосуванням таких форми навчання як ситуаційні та ділові ігри, соціальні та комунікаційні тренінги, розв'язування виробничих проблем, використання методу діалогу та обговорення, використання методу проєктів, навчання в парах тощо. Вивчення комплексу гуманітарних наук, а саме психології, педагогіки, філософії, соціології, політології, культурології, має значний вплив на розвиток та формування компетенції соціальної взаємодії. Окрім навчальних дисциплін, позанавчальна діяльність також відіграє важливу роль у житті студентів. Але через незначне охоплення студентами таких заходів основна відповідальність за формування цієї компетенції все ще лежить на викладачеві та його роботі зі студентами в процесі вивчення дисципліни. Отже,

це означає, що пріоритетна форма робота зі студентами над формуванням соціальної компетентності була і залишається формою академічної діяльності.

Луценко В. І.

НТУ «Дніпровська політехніка»

КОНКУРСИ Й ОЛІМПІАДИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ У ПОЗААУДИТОРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ВНЗ

Відповідно до Стандартів вищої освіти наразі необхідно розвивати творчу ініціативу студентів, виховувати в них потребу в самоосвіті і прагнення підвищувати рівень своєї теоретичної підготовки. Основною умовою засвоєння людиною суспільно вироблених духовно-моральних цінностей і принципів є включення її у творчу навчально-професійну діяльність у ВНЗ.

Творча культура студента – це сукупність його виробничих, суспільних і духовних досягнень. Вона включає в себе знання про закономірності розвитку та вияву креативності особистості і навички творчої роботи, моральні характеристики і лідерські якості студента, а також його здібності органічно поєднувати індивідуальні цілі з цілями суспільства.

Зазначимо, що завдання викладача української мови як іноземної по формуванню творчої культури можуть бути реалізовані більш ефективно, якщо аудиторна робота буде поєднуватися з цілеспрямованою позааудиторною діяльністю, що сприяє вдосконаленню умінь і навичок практичного володіння мовою. На нашу думку, позааудиторна діяльність студентів – це педагогічно доцільна організація вільного часу студентів, яка забезпечує не тільки набуття ними спеціальних знань, навичок та вмінь, а й сприяє розвитку особистісних якостей, прояву їхніх нахилів і здібностей [2, с. 9].

Форми позааудиторної діяльності, як відомо, бувають масовими,

груповими й індивідуальними. Масові форми позааудиторної діяльності поділяють на : 1) епізодичні та періодичні масові заходи; 2) постійні масові форми роботи. У свою чергу, до епізодичних форм позааудиторної діяльності з української мови як іноземної відносять бесіди, вечори, екскурсії, конкурси й олімпіади. Зазначимо, що конкурси є дуже важливою формою позааудиторної діяльності. Відповідно до визначення в академічному словнику української мови, конкурс – це змагання, яке дає змогу виявити найбільш гідних із його учасників або найкраще з того, що надіслане на огляд. [3, с. 261]. Конкурс, як соціальне явище, присутній у всій історії людського існування. Він відображає специфіку й особливості конкурентної взаємодії людей у суспільстві.

В історії вітчизняної школи різні форми конкурсів використовуються давно, однак з педагогічного погляду даний феномен розглядається по-різному, найчастіше у формі методичних рекомендацій. До цього часу конкурси й олімпіади розглядалися як форма виявлення найбільш здібних і знаючих предмет студентів. Найбільш результативними, на наш погляд, конкурсами, які використовуються в навчанні української мови як іноземної, є конкурси на кращий переклад віршів, конкурс читців, конкурс країнознавчих проєктів презентацій. Об'єктами перевірки також можуть бути такі аспекти, як швидкість та адекватність реакції на запитання (в секундах), темп мовлення (кількість фраз за хвилину), вимова (артикуляція звуків, інтонація), правильність мовлення (граматичні і лексичні помилки).

Як показує практика, найважливішим є виявлення обдарованих студентів на перших курсах навчання, виховання в них зацікавленості до всебічного і глибокого засвоєння різних предметів. Процесу виявлення обдарованих студентів допомагають олімпіади. Олімпіада – це освітній простір, створюваний з метою популяризації знань, формування мотивації, відповідальності студентів, створення духу змагань, здорового суперництва. Олімпіади є однією з найбільш масових форм позааудиторної роботи. Вони допомагають готувати студентів до життя в сучасних умовах, і перш за все в

умовах конкуренції. Олімпіада з української мови як іноземної в НТУ «Дніпровська політехніка» проводиться щорічно і складається з двох етапів: університетського та міжвишівського. Останнім часом актуальності набувають дистанційні олімпіади, що дозволяють залучити більшу кількість учасників і потребують значно менше коштів на їх проведення.

Доповненням до граматичних і лексичних текстів, аудіювання та інших видів робіт з текстом, що використовуються як олімпіадне завдання, пропонуємо твір на задану тему: *Ви розплющили очі і побачили, що навколо вас пустеля. Ви знайшли глечик з водою, печиво та сірники у своїй сумці. Що б ви зробили, якби сонце зайшло через півгодини?*

Надзвичайно цікавим та ефективним прийомом роботи є дилеми, які не тільки активізують мислетворчі процеси, а й торкаються питань морального виховання студентів. Наприклад: *Тетяні Олександрівні 42 роки. Тетяна Олександрівна працює економістом і непогано заробляє. Однак їй дуже подобається малювати. Тетяна Олександрівна мріє поїхати до Парижа і вивчити там історію образотворчого мистецтва. Що робити? Що було б краще для Тетяни Олександрівни?*

Таким чином, практика показує, що під час залучення до олімпіад відбувається інтеграція пізнавальних і соціальних потреб студентів з метою становлення професійних компетенцій, розвивається довільна і концентрована увага, асоціативне мислення, внутрішня та зовнішня зібраність. Студенти покращують навички спілкування українською мовою, долають психологічні бар'єри, вступаючи в новий колектив; у них формується психологічна стійкість до роботи в стресових ситуаціях.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. І творчість, і праця, і успіх. Збірник методичних матеріалів / упор. С. А. Болсун. – Кіровоград: ПОЛІМЕД-Сервіс, 2009. – 164 с.
2. Медведєва О. Р. Формування творчих умінь студентів у позааудиторній виховній роботі: автореф. дис. ... канд. пед. наук / О. Р.

Медведева; Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди: 13.00.04. – Харків, 2008. – 19 с.

3. Словник української мови : в 11 томах. / АН УРСР, Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда – К. : Наукова думка, 1973. – Том 4. – 840 с.

Мельник С. Н.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

СТРУКТУРНО-СМЫСЛОВЫЕ ЕДИНСТВА В ОРГАНИЗАЦИИ ГРАММАТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ НАУЧНОЙ ФРАЗЫ.

ТРЕБОВАНИЯ К КОНТРОЛЮ

Структурно-смысловое единство берется за основную методическую организацию и единицу презентации грамматических средств.

Выделяются следующие структурно-смысловые единства, предназначенные для:

1) выражения значений предиката: квалификации субъекта; его качественной характеристики; возможности, необходимости, долженствования действия; действия в активных и пассивных конструкциях; длительности, повторяемости, одновременности действия; начала, продолжения, конца действия; нежелательности, запрещения действия; завершенности, результативности, последовательности действия;

2) выражения значений объекта: прямого объекта, косвенного объекта;

3) выражения значений определения: согласованных и несогласованных;

4) выражения значений обстоятельств: пространственных, временных, условия, причины и следствия, уступки, цели, способа действия;

5) выражения однородности членов предложения.

Расположение и последовательность структурно-смысловых единств здесь обуславливается степенью важности определенных типов предложений, наиболее часто встречающихся в текстах по специальности.

Другие грамматические средства рассматриваются на лексическом уровне (отдельные слова, образцы предложений).

Организация контроля предполагает соблюдение требований:

- 1) соответствие контрольного задания изученному материалу и уровню формирования определенных умений;
- 2) четкость планирования контроля (заблаговременное оповещение о дате контроля и проверяемом материале);
- 3) осязаемость результатов контроля (насколько успешно формирование навыков и обучение).

Контроль должен являться стимулом и упорядочивать знания, устранять недоработки.

Мірошніченко І. Г.

**Дніпровський національний університет залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна**

ПАРАДИГМА СТУДЕНТО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

На сучасному етапі вивчення іноземних мов студенто-орієнтований підхід став актуальним способом організації процесу навчання та відносин викладача й студента. У новому ланцюжку «студент – підручник – викладач», який прийшов на зміну традиційному «викладач – студент – підручник», викладачеві належить роль організатора й фасилітатора навчального процесу, а студент повинен зайняти активну позицію, стати суб'єктом освіти, а не її об'єктом, як це було раніше. Він самостійно відповідає за результати своєї навчальної діяльності, що формує навички усвідомленого ставлення до неї.

Студенто-орієнтований підхід вимагає перебудови діяльності викладача: він повинен відійти від абсолютної авторитарності, до якої звик, і прагнути скеровувати навчальний процес, підштовхуючи студентів до самостійності та активності, підвищуючи їхню мотивацію. За умов цього підходу викладач змінює підходи до підготовки до занять: підбирає завдання, спрямовані на розвиток творчості у студентів, формулювання й вирішення проблем, пошук необхідних знань та підготовки до їх презентації та застосування. Найкращим способом у такому разі буде групова робота та робота в парах, завдяки яким не лише удосконалюються лінгвістичні уміння та навички, але й формуються особистісні та культурні якості: уміння працювати в команді, активно спілкуватися, правильно себе поводити, поважати інших, правильно оцінювати власні досягнення та роботу товаришів тощо. Тобто, студенто-орієнтований підхід стимулює потребу в організації свідомої мотивованої самостійної практики студента із превалюванням комунікативно-орієнтованих завдань.

Мороз А. С.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

SOME ASPECTS OF TEACHING VOCABULARY FOR FOREIGN STUDENTS

Vocabulary is one element that links the four skills of speaking, listening, reading and writing all together. The process of assimilation of new lexical units covers two stages – the stage of presenting new vocabulary and the stage of automatising student's activities with it.

The first stage starts with revealing the meaning of new lexical units. There are two methods of conveying the meaning of words: direct method and translation. The direct method is considered to be more useful as it creates better word-meaning awareness and develops speaking skills.

Various techniques for the use of the direct method can be grouped into visual and verbal. In the first group there are different objects, pictures, photos and body language. In the second group there are such techniques as definition and explanation, guessing from context, matching synonyms or opposites, dictionaries, translating, word-building and etc. The ways of presenting new vocabulary can be combined.

The stage of automatising student's activities with new lexical units can be divided into the process of automatising at word-form and phrase level and the one at speech segment level. In this way by the process of performing various exercises learners try to memorize the new words and of course students will use them in the process of communication. The exercises are specially designed to automatise student's activities with new lexical units.

To conclude, I can say that new words should be used from various sides by means of different techniques to make the retention of them more effective.

Мосіна Ю. С.

**Дніпровський національний університет залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна**

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ В ОСВІТІ

Використання ментальних карт (minds maps) в освіті – це ефективний інструмент для студентів та викладачів, які прагнуть зробити навчальний процес максимально продуктивним. Але що таке ментальна карта і чим вона може бути корисною студентам та викладачам?

Ментальна карта – це засіб навчання, який дозволяє користувачам створювати та обмінюватися візуальними уявленнями про такі речі, як лекції, конспекти та дослідження. Насправді, ментальні карти в освіті корисні для найрізноманітніших завдань і можуть бути легко адаптовані до потреб студента.

Переваги ментальних карт в освіті нескінченні: викладачі можуть значно покращити свої лекції, а студенти можуть краще зрозуміти та засвоїти матеріал. Так як сучасні студенти краще сприймають візуалізований матеріал, то за допомогою використання схематичних зображень викладення навчальної інформації стає не тільки цікавішим, але й легшим для сприйняття. Людському мозку потрібна активна діяльність, що зачіпає декілька органів чуттів, щоб повністю зрозуміти та засвоїти знання. Коли студенти використовують ментальні карти як інструмент навчання, вони здатні зрозуміти поняття легше через інтеграцію в процес навчання. Це схоже на вивчення, повторення та пояснення інформації партнеру. У той час як студенти створюють ментальні карти, їхній мозок змушений створювати асоціації між різними фрагментами, здавалося б, непок'єднуваної інформації. Зрештою, це допомагає учням розробити чіткішу і повнішу картину теми чи концепції.

Моцная Е. В.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

ФРАЗОВЫЕ ГЛАГОЛЫ КАК СПОСОБ ПОПОЛНЕНИЯ СЛОВАРНОГО ЗАПАСА

Любой язык имеет свои особенности, в том числе и английский. Одной часто из таких особенностей являются фразовые глаголы. Одно и то же слово может иметь разные значения, поэтому фразовые глаголы часто сбивают с толку студентов, которые редко обращают внимание на предлог, стоящий после глагола.

Фразовые глаголы – это глаголы, которые соединяются с предлогом и получают новое значение. Не зная этих новых значений, правильно перевести фразу нельзя. В медицинских текстах такие глаголы встречаются не так часто, как в художественной литературе или разговорной речи, но они неизменно вызывают трудности во время перевода. Рассмотрим некоторые из них. Так to

discharge from – выписываться из больницы, а to discharge out – выбрасывать (например, желчь в протоки), to provide with – снабжать, to provide for – предусматривать, to fall asleep – заснуть, to fall ill – заболеть. Особенно часто путают перевод глаголов to result in –приводить к, to result from – быть следствием. Например, to result **in** the impairment of heart function – привести к нарушению функции сердца, the inflammation resulted **from** infection - воспаление в результате инфекции.

Так глагол look с разными предлогами часто употребляется как в медицинских текстах, так и в художественной литературе. Студенты сначала вспоминают, что look at – переводится как «смотреть на». А это еще - глядеть, осматривать, выражать взглядом, выглядеть.

He has been looking for some deficient medicines for two days already. – Он пытается найти дефицитные лекарства в течение двух дней.

She looks for nurse's coming back as soon as possible.-

Она ждет возвращения своей медсестры как можно скорее. А еще look at – изучить что-то, взглянуть. The doctor looked at the results of analyses and made a decision. Врач изучил результаты анализов и сделал заключение.

To look after – основное значение «ухаживать», а также «заботиться» и реже употребляемое «следить глазами, взглядом».

When I was a child I used to look after my sick mother. – Когда я был ребенком, я ухаживал за больной мамой.

To look ahead - планировать будущее. It is important to look ahead when you graduate from the academy. Важно планировать свое будущее, когда закончишь академию.

To look forward to – с нетерпением ждать кого-либо или чего-либо: I am looking forward to my doctor. Я с нетерпением жду своего врача.

To look into – внимательно изучить, всматриваться. – He looked into the patient's case history before examining him. Он внимательно изучил историю болезни пациента перед тем, как осмотреть его.

To look out for – заботиться о ком-то. This is nurse's obligation to look out for her patients. Обязанность медсестры – ухаживать за пациентами.

To look away – He can't be a surgeon. He looks away every time he sees blood. Не может быть, что он хирург. Он всегда отворачивается при виде крови.

Этот глагол имеет еще массу значений с разными предлогами, особенно в повседневной лексике. Заучивать их все не имеет смысла, в некоторых есть определенная логика, а иногда можно угадать перевод, ориентируясь на перевод предлогов.

Таким образом, можно сказать, что фразовые глаголы, несомненно, увеличивают словарный запас и делают речь более разнообразной.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Avrachova L.Y. English for Medical Students -Англійська мова для студентів-медиків: підручник/Л.Я.Аврахова -2-е вид.-К.: «Медицина»
2. Maslova A.M. Essential English for medical students -Англійська мова для студентів-медиків: підручник /А.М.Маслова -4-е вид.,-М.:»Лист Нью».

Музика Я. В., Кузьменко А. О.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ЗМІШАНА ОСВІТА ЯК ІННОВАЦІЙНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ

Змішане навчання являє собою комбінування традиційного навчання з навчанням за допомогою засобів Інтернету, що дозволяє реалізувати найбільш зручний і якісний підхід до навчання іноземних мов. У сучасному світі застосування засобів інформаційних технологій все частіше зустрічається в різних областях діяльності людини. Дана тенденція обумовлена динамічним розвитком інформаційних комунікацій і високим рівнем комп'ютерної грамотності населення. Сфера освіти не є винятком. Випускники вищих навчальних закладів вступають в інформаційне суспільство, де вони повинні не

тільки володіти навиком отримання і обробки різних видів інформації, а й вміти доцільно використовувати інформаційні технології для благополучного розвитку свого інтелектуального потенціалу і, в подальшому, успішного оволодіння новою професією. Сучасні університети оснащені новітніми інформаційними технологіями, які сприяють успішному навчанню студентів.

На сьогоднішній день змішана форма навчання є найбільш перспективним напрямком застосування інформаційних і комунікаційних технологій в процесі навчання іноземної мови. Змішане навчання включає в себе об'єднання «живого» навчання з навчанням за допомогою використання Інтернет-ресурсів. Така форма навчання є різновидом дистанційного, але відмінність даних форм навчання полягає в наявності живого спілкування викладача і студентів. Застосування в рівній мірі очних і дистанційних форм навчання призводить до ідеального балансу обох форм навчання і позбавляє процес навчання від їх недоліків. Ми можемо контролювати час, місце, спосіб та темп вивчення матеріалу.

Важливо визначити, який матеріал необхідно проходити під час заняття, і що студент може освоїти самостійно вдома; які завдання підходять для групової роботи, а які для індивідуального вивчення. Вважається, що на заняттях в аудиторний режимі навчається повинен освоїти базовий курс, а поглиблене вивчення програми здійснюється за допомогою дистанційного або онлайн-навчання.

При змішаному навчанні іноземної мови, застосування інформаційних і комунікаційних технологій є не тільки доповненням до традиційної форми навчання, а й невід'ємною частиною освітнього процесу, що переходить до найбільш якісного стану за допомогою взаємної інтеграції обох видів навчання. Тому, достоїнствами змішаної форми навчання можна вважати цілодобовий доступ спілкування з викладачем; контролювання тимчасових і фінансових витрат в процесі навчання; незалежний вибір часу і місця навчання; робота в великих групах; обмін інформацією в незалежності від тимчасових і

регіональних чинників; маса дидактичних підходів до навчання; значна економія часу.

Поєднуючи в собі кращі аспекти і переваги викладання в аудиторії і дистанційного навчання, дана модель дозволяє реалізувати принципи наочності, адаптивності і зручності роботи в великих групах. При грамотному розподілі методичних ресурсів результатом стає високий рівень володіння студентів іноземною мовою.

Нашиванько О. В.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

СПОЛУЧНІ НАЗВИ У ТЕРМІНОСИСТЕМІ КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ

У терміносистемі клінічної медицини значного поширення набули сполучні назви. Словосполучення є одним із основних засобів термінологічної номінації. На сьогодні синтаксичний спосіб утворення термінів шляхом сполучення слів різних типів є дуже розповсюдженим. Саме у терміносполученнях відображається вся комплексно – структурна складність відповідної наукової сфери.

Як різновид термін характеризується системністю, тенденцією до моносемії в межах свого термінологічного поля, наявністю дефініції. Словосполучення є аналітичний термін з особливою синтаксичною конструкцією, що складається з двох або більше слів на основі підрядного граматичного зв'язку. Терміни - багатослови чітко показують родо - видові відношення між поняттями: іммобілізація ушкодженої частини тіла, шоківий стан, кисневе голодування. Такі поняття широко вживані, ними легше передавати ієрархічні відношення, приналежність до класифікаційного ряду.

Терміни - словосполучення побудовані за моделями підрядної залежності компонентів і в поєднанні їх: відновлення кровообігу, характер болю.

Серед медичних аналітичних термінів переважну більшість становлять двоскладові конструкції. Структурно - семантичні моделі атрибутивного характеру є найактивнішими: прийменник + іменник: седативний засіб, серцева діяльність, внутрішньом'язовий наркоз; іменник + іменник: обмін речовин, зупинка кровотечі, фаза шоку; іменник + прийменник + іменник: пацієнт із кровотечею. Серед термінів - словосполучень частіше вживаються моделі, які побудовані на узгодженні складових частин: хронічний гастрит, гостре запалення. Тут має місце означуване слово, воно називає родове поняття, а означене вказує на його вид. Узгоджувальне слово найчастіше є прикметник: хронічне захворювання, гнійний гайморит.

Клінічний термін - словосполучення не лише виконує номінативне завдання, а й допомагає визначити обсяг позначуваного ним поняття, зрозуміти його місце в системі медичної галузі.

Різне комбінування при утворенні багатослівних словосполучень сприяє формуванню нових специфічних термінів в клінічній медицині. Їх лінгвістичний аналіз відкриває перспективи для практичного термінотворення.

Nosach A M., Kovalchuk O. S.

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

LEARNING ENGLISH IN TERMS OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING

English is a language of the international communication; it helps people discover the world and themselves. At the same time, there are a number of scholars who have studied the problem of psychological well-being in different spheres of human life, among them A. Colby, K. Riff, A. Rossi, D. Orlova, L. Karamushka, O. Kovalchuk, L. Romanyuk [1, 2, 3, 4, 6]. This study is aimed at defining the correspondence between the components of psychological well-being by C.Ryff's concept and mastering English.

This concept consists of six components: positive relationship with others, autonomy, environmental mastery, personal growth, purpose in life, self-acceptance [6]. If all these aspects have enough level of manifestation, then a person is considered to have an adequate level of psychological well-being.

1. A positive relationship with others

According to this factor, the main aspect is communication and positive relations with other people. If a person has positive relations with others, he or she can communicate easily without any barriers.

2. Autonomy

Talking about the autonomy, the contemporary students have tremendous digital experience. The “wiki thinking”, peer group exchanging ideas through digital networks may have an impact on them. It goes without saying, that these processes decrease the person’s autonomy. At the same time, if people demonstrate a high level of autonomy, it means that they express their own point of view, can make their own decisions and are responsible for their activity and life.

3. Environmental mastery;

Speaking about learning languages, environmental mastery is a space we organize to pick up a language. For example, at present, we have a number of useful devices that help us study English more effectively. We can communicate with native speakers via internet, do English courses on-line, watch news and read the authentic literature. For example, our course “Close-up” from National Geographic has a unique learning platform to study English; it contains Teacher’s zone and Student’s zone, where we can find a wordlist to our Units as well as interesting listening and video tasks [5].

4. Personal growth;

Language and culture are interconnected; moreover, cultural values are reflected in the language. Personal growth shows personal values, motivation to study languages, openness to new experience, ability to learn something new. The research results have shown that this factor has the highest level of manifestation among

Ukrainian students. According to our respondents, the purpose in life is the second significant factor [1, 2, 3].

5. The purpose in life;

The purpose in life is connected with such characteristics, as determination, motivation, conscientiousness, courage, the definite level of maturity. For example, a person wants to be successful and get a lucrative job at the international company. One of the requirements for candidates is a good command of English. If one wants to get this position, then they will do their best to master English.

6. Self-acceptance

This factor explains what we think of ourselves as well as the attitude to our “SELF”. Ask yourself : “What do you learn English for?”

- For travelling;
- For self-development;
- For communication;
- For pleasure and entertainment;
- For science;
- For business or education purposes;

Answer this question genuinely and you will discover some interesting facts about you and find YOUR OWN way of mastering and brushing up your English.

In conclusion, this study has highlighted and characterized six basic components of psychological well-being by Carol Ryff’s concept. Students are proved to have their own goals for learning English, which they struggle to achieve.

REFERENCES:

1. Ковальчук О. С., Канциренко О. В. Застосування проєктивного методу МАК у дослідженні психологічного благополуччя та соціальної відповідальності особистості. / О. Ковальчук. – Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України, 2016. – №2. – (Серія «Психологічні науки»).

2. Ковальчук О.С. Специфіка проявів соціальної відповідальності та психологічного благополуччя в різних вікових групах / О.С. Ковальчук, Д.О. Нікітіна, А.М. Обдула. – Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України, 2017. – № 2. – (Серія «Психологічні науки»).
3. Ковальчук О. С., Канциренко О. В. Взаємозв'язок соціальної відповідальності як цінності з психологічним благополуччям української молоді / О. Ковальчук. – Організаційна психологія. Економічна психологія. № 1 (4). – 2016. – С. 37-44.
4. Shevelenkova TD, Fesenko PP Psychological well-being personality (overview of basic concepts and research methodology). Psychological diagnostics. – 2005. – №3. – P. 34-56.
5. National Geographic Learning, a Cengage Learning Company. – Access mode: URL: <https://www.eltcloseup.com/>
6. Ryff, C.D. The structure of psychological well-being revisited / C.D Ryff, C.L.M. Keyes // J. of Personality and Social Psychology. – 1995. – № 69. – P. 719 -727.

Panichkevitch A. I.

L'Académie nationale métallurgique de l'Ukraine à Dnipro

IMPORTANCE DE LA LECTURE ET DE L'ÉCRITURE DANS L'APPRENTISSAGE DE LA LANGUE ORALE

L'activité langagière consiste à savoir parler, écouter, lire et écrire. En partant de la deuxième partie de notre travail, nous avons constaté qu'une grande partie du temps, lors de l'enseignement des langues étrangères, était consacrée à la lecture et à l'écriture.

Comme, dans la plupart des cas, les étudiants ne parlent pas beaucoup lors des cours, mais qu'ils écoutent l'enseignant, et que, de plus, les enseignants diffusent

souvent des extraits audio et des vidéos mettant en scène des locuteurs natifs, il est possible de dire qu'un temps suffisant est accordé à la compréhension orale.

Or, la compétence la moins souvent mentionnée par les enseignants et les élèves est l'expression orale. Essayons de comprendre pourquoi cela se produit et pourquoi, malgré cela, les étudiants russes qui viennent en France n'ont généralement pas de problèmes à s'exprimer en français.

Dans le chapitre précédent, nous avons compris pourquoi un temps important est consacré à la grammaire. La quantité d'interférences interlinguales et intralinguales ne laissent pas beaucoup de choix. Par conséquent, il est nécessaire de passer beaucoup de temps à expliquer la grammaire. De ce fait, les étudiants russes connaissent en général bien les règles de la grammaire française.

Avec la réduction des heures de français dans les établissements, les enseignants n'ont souvent pas assez de temps pour donner la parole à chaque élève. C'est une des raisons pour laquelle l'enseignant parle plus souvent que les apprenants.

Maintenant, nous allons voir si les connaissances profondes de la grammaire et de la lecture peuvent aider à commencer à parler rapidement en langue étrangère, même si un apprenant n'a pas eu beaucoup de pratique lors du processus d'enseignement.

Rapport entre la communication orale et écrite : le langage intérieur et extérieur

Une langue représente un système sémiotique à usage oral et écrit. Les deux types d'usage entretiennent un rapport complexe. D'un côté, ils ont des milliers de raccords ; d'un autre côté, les deux types d'usage répondent à différents objectifs et conditions de la communication.

La question des rapports entre les deux types d'usage attire de plus en plus l'attention des psychologues, linguistes et didacticiens, et représente l'un des problèmes de premier plan de la doctrine et de l'application de l'apprentissage linguistique contemporain.

Afin de répondre à la question de l'interaction des usages oral et écrit dans la communication, il faut réaliser une analyse psychophysiological et linguistique, puisque la maîtrise du langage comporte la maîtrise des dispositifs psychophysiologicals et d'un certain volume de matériel linguistique.

En fonction du type de dispositif principal d'analyse, nous pouvons distinguer l'expression dicible, audible et visible. Les deux premiers types d'expression comprennent l'usage oral et présupposent la participation d'au moins deux acteurs, l'un articulant un message et l'autre le percevant et le transformant. L'expression visible représente un ensemble de signes linguistiques perçus par les canaux optiques depuis des sources d'information telles qu'un texte imprimé, un écran, etc.

Au premier abord, il est possible de croire que l'expression orale et l'expression écrite sont des sujets physiologiques indépendants, puisque la perception des ondes sonores est à l'origine de l'ouïe, la perception des stimulus chimiques à l'origine de la vue, et la fonction motrice à l'origine de l'émission de la voix. Cependant, après une analyse plus détaillée, il s'avère que les dispositifs d'analyse de l'expression et de la perception font partie d'un schéma psychique cohérent concernant les deux types d'usage.

Перинець К. Ю., Салова О. В.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ОДНОКОРЕНЕВІ СЛОВА У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Як відомо, потужний арсенал словотвірних засобів української мови значно ускладнює процес її вивчення іноземними студентами. На початковому етапі іноземців знайомлять з однокореновими словами (*книга, книгарня, книжка, книжковий* тощо), але через дефіцитну кількість годин подібним моделям не приділяється належної уваги. Як наслідок, незнання словотвірних норм української мови простежується не тільки в процесі комунікації, а й у

словниковому запасі іноземця. Методистами доведено, що «слово може увійти в активний словник, якщо воно буде представлено учню від 6-7 і до 40 разів» [1, с. 121]. При ретельному відборі лексики слід особливу увагу приділяти саме однокореневим словам, які певною мірою можуть вирішити цю проблему.

Для навчальних цілей відбираються і створюються спеціальні лексичні глосарії, які містять максимальну кількість слів, необхідних для засвоєння протягом певної кількості годин. Критеріями відбору лексичних одиниць є такі чинники: 1. Семантична цінність слова і його потрібність для спілкування. 2. Частотність вживання. 3. Ситуативно-тематична належність слова. 4. Здатність слова поєднуватися з іншими лексичними одиницями. 5. Словотвірні можливості слова. 6. Навчально-методична доцільність введення слова. 7. Професійна необхідність введення слова [1, с. 121].

Введення словотвірних моделей у спрощеному вигляді має відбуватися на початковому етапі, водночас відбираються і відпрацьовуються різні словотвірні парадигми. Важливо, щоб подібні приклади не були «ізолюваними», а супроводжувалися текстовим матеріалом, що сприяє більш швидкому запам'ятовуванню нових лексичних одиниць. Одночасно можна обирати різні вектори: наводити тільки слова однієї частини мови або повний словотвірний ланцюжок. У будь-якому разі процес запам'ятовування нової лексики буде динамічним і навіть захоплюючим. На цьому матеріалі зазвичай відпрацьовуються формальні ознаки приналежності слів до тієї чи іншої частини мови. Наприклад, окрему групу складають віддієслівні іменники, які позначають осіб за професією, за родом діяльності або за інтересами: *писати* – *письменник*; *викладати* – *викладач*; *вчити* – *вчитель*; *водити* – *водій*; *читати* – *читач* тощо. В іншій парадигмі подаються іменники, утворені від іменників: *школа* – *школяр* – *школярка*; *бібліотека* – *бібліотекар*; *аптека* – *аптекарь*; *деканат* – *декан*; *поліція* – *поліцейський*; *перукар* – *перукарня* тощо. Слід звернути увагу на складні слова: *іноземець* (*іноземка*), *домогосподарка*, *екскурсовод*, *пішохід*; словосполучення: *медична сестра* – *медсестра* і подібні.

Велику групу складуть слова, які називають предмети побуту, канцелярські товари, одяг, їжу тощо, тобто загальноповживана лексика, яка необхідна для успішної комунікації в різних ситуаціях. Доцільніше розподіляти такі ланцюжки за тематичними групами («Аудиторія», «Будинок, квартира», «Їжа», «Одяг» та ін.). Наприклад, тема «Будинок, квартира» охоплює наступний діапазон прикладів: *спати – спальня; вішати – вішалка; дім – домашній – домофон – домогосподарка* (прислівники *вдома, додому*); *холод – холодний – холодильник – охолоджувати; година – годинник* тощо.

Подобні словотвірні моделі також закріплюються в процесі виконання різних завдань і вправ. Наведемо приклади.

Вправа 1. Вставте замість крапок слова *чай, чайна, чайник, чашка*.

Мій друг любить пити зелений Червоний ... стоїть на столі. У друга є стакан, а у мене є У вас є ... ложка?

Вправа 2. Вставте замість крапок слова *дім, домашній, домофон, домогосподарка, вдома, додому*.

Мій батько – інженер, а моя мати – Де твоя сестра? Вона ... ? Ви йдете ...? У мене не працює Мені подобається наш великий гарний У вас є ... телефон?

Подібні вправи та завдання полегшують запам'ятовування та відпрацювання граматичного матеріалу, урізноманітнюють та поживляють навчальний процес. Така робота сприяє більш швидкій адаптації іноземця в іншомовному культурному оточенні та вдосконаленню навичок комунікації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Крючкова Л. С. Практическая методика обучения русскому языку как иностранному: учеб. пособие / Л. С. Крючкова, Н. В. Мощинская. – 2-е изд. – М.: Флинта: Наука, 2011. – 480 с.

ЛАТИНСЬКІ ЛЕКСЕМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ШЛЮБУ

Шлюб у Стародавньому Римі розумівся як священне таїнство і опора держави у стародавньому римському суспільстві. Більшість шлюбів у багатьох багатих сім'ях Стародавнього Риму полягало за розрахунком: для продовження роду (лат. *Matrimonium* - шлюб, від лат. *Mater* - мати), для об'єднання володінь, а також для зміцнення політичних союзів. Весілля (*nuptiae, arum f, pl.*) могла передувати церемонія заручин (лат. *sponsalia*, від лат. *spondere* – обіцяти), на якій батьки домовлялися про майбутнє весілля. Цього звичаю дотримувалися насамперед у сім'ях вищого стану, і в юридичному плані заручини були лише святом. Майбутній наречений вручав нареченій разом із дарами на знак вірності залізний перстень (лат. *anulus pronubus*) без каменя (пізніше – золотий перстень). Батько вирішував *віддати заміж* – *in matrimonium dare*. До речі, у латинській мові існувало два слова *наречена*: 1) *sponsa, ae f* – заручена, молода, невістка; 2) *nupta, ae f* - а) дружина, заміжня жінка; б) наречена. Що ж до слова *наречений*, то у латинській мові теж є два варіанти: *sponsus, I, m* – 1) заручений, наречений, жених; 2) претендент на руку.

Автори часів Римської імперії вважали республіку періодом розквіту римського шлюбу за те, що чоловіки суворо контролювали мораль дружин. Партнерство подружжя в сучасному розумінні вважалось не тільки непотрібним: у Стародавньому Римі вважали, що дружина повинна присвятити життя підтримці чоловіка й турботі про нього. У Давньому Римі існувало декілька видів так званого Римського шлюбу: *concubinatus* – співжиття (від лат. *concumbere*, дослівно: «разом лежати»); *coniuges* – подружжя (дослівно: «йдуть в одній упряжці»); *contubernium* – спільне проживання (дослівно: «сусідство з

намету»); *conubium* – дозвіл на шлюб; *manus* – «рука», «влада», «сила»; *matrimonium iustum* — «законний шлюб»; *nuptiae* — «весілля», «обряд одруження». Якщо бажаючи укласти шлюб перебували під владою глави сім'ї (лат. *Pater familias*), вони мусили отримати його дозвіл. Неодружених називали: 1) *viduus, a, um* – нежонатий, вдівець; 2) *caelebs, itis* – нежонатий, одинокий. Існувала подібна назва і для жінки – *vidua*, вдова, незаміжня, покинута.

Юридичний характер шлюбу надавала моральна сторона, а не формальна і не фізична. Збірка праць римських юристів «*De ritu nuptiarum*» відкривається словами Модестіна: «Шлюб є подружній союз чоловіка і дружини, спільність усього життя, єднання божеського і людського права», що, на думку вчених, підходить лише до ранньоримського шлюбу». Право укласти шлюб (лат. *conubium*) мали лише вільні римські громадяни. Після свята родичі для молодят ставали в інших родинних «ролях»: теща – *socrus, -us*; свекір – *socer, -erim*; свекруха – *socrus, -us*. У вільному шлюбі також був присутній сакральний елемент, тому шлюбні обряди іменувалися «священними». Римські юристи кінця республіки приділяли більшу увагу «людському», ніж «божественному» праву, а в Інституціях Юстиніана римське визначення шлюбу виглядає так: «Законний шлюб укладають між собою римські громадяни, які сходяться, слідуючи приписами законів». Не менш важливим було народження законних спадкоємців, які тим самим зберігали становище в суспільстві з покоління в покоління. Позашлюбна – *spurius, a, um* дитина такими правами не наділялася. Що ж стосується приданого (або ж *posag* (лат. *dos*), то батьки нареченого і нареченої, звичайно домовлялися під час заручин, однак угоди могли укладатися і після шлюбу. Воно могло складатися з майна, грошей, дорогоцінних металів, дорогих тканин, прав, зобов'язань (наприклад, жінка, що виходила заміж за свого боржника, могла залишити йому цей борг як посаг). Весілля могла передувати церемонія заручин (лат. *sponsalia*, від лат. *spondere* — обіцяти), на якій батьки домовлялися про майбутнє весілля. Батьки

призначали і день весілля *Dies nuptus* і влаштовувати весілля *concilare*. Весільне вбрання нареченої являло собою довгу сукню - паллу (лат. *palla gelbeatica*), яскраво-червоного кольору, що надягається на туніку. На голову накидали покривало вогняного, жовто-червоного кольору (лат. *flammeum*). Волосся скріплювалося вовняними нитками (лат. *vittae*) Про особливе вбрання для жениха не збереглося відомостей, можливо, він одягав звичайну білу тогу й вінок (за грецькою традицією).

Письменна І. І.

Університет митної справи та фінансів

ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

Іноземна мова є засобом пізнання світу, залучення до цінностей, які створені іншими народами. Оволодіння іноземною мовою дає можливість зрозуміти іншомовну культуру, краще усвідомити місце своєї рідної культури у величезному інтегрованому світі. В самій природі мови як соціальному явищі закладений процес інтеграції, що перебуває в постійному розвитку. Тому іноземна мова як навчальна дисципліна має інтегративний характер і є міждисциплінарною за змістом.

Безумовно, країнознавство є невід'ємною частиною вивчення іноземної мови у ЗВО. Мову не можна вивчати у відриві від знання особливостей культури, історії, географії, традицій, переваг в їжі, одязі і поведінці її носія. Національна мова, розвивається разом з народом, вбирає в себе всі результати його культурологічної, політичної та економічної діяльності. Оскільки в житті окремо взятого народу постійно відбуваються зміни, це безпосередньо відбивається і в мові. Тому дуже важливим є включення елементів країнознавчого матеріалу в процес навчання іноземної мови.

Кожне заняття з іноземної мови є одночасно і заняттям з країнознавства. Під країнознавством розуміють головним чином передачу культурних і

соціальних знань про країну та людей, чия мова вивчається. З одного боку, тексти і вправи повинні пробуджувати інтерес студентів до країнознавчої інформації. З іншого боку, передача інформації з країнознавства повинна служити вивченню мови. На занятті з іноземної мови інтерес студентів до країни, людей, традицій повинен бути пробуджений і задоволений. При виборі країнознавчого матеріалу велике значення мають потреби і інтереси студентів, а також рівень володіння мовою.

Запропоновані інтерактивні завдання повинні навчати студентів «добувати» самостійно інформацію на задану тему, використовуючи при цьому різні джерела, такі як карта, інтернет, співрозмовник, текст. Отриману інформацію треба закріпити на практиці, тобто включити в мову: в діалозі, монологі, написанні твору, виконанні тестових завдань. Викладач в цій ситуації повинен виконувати консультативну і спрямовуючу функції. Такі елементи «самостійності» на занятті надають студентам впевненості і створюють імітацію виконання реальних завдань. Подібний підхід готує студентів до майбутнього професійного життя і формує необхідні навички прийняття самостійних рішень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Берестень Е.Е. Лингвострановедение на уроке иностранного языка / Е.Е. Берестень // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Сер. Педагогіка і психологія. – 2019. – № 1(17). – С. 85-92.
2. Євгененко Д.А., Кубинський Б.В., Білоус О.М., Воронкова Н.Р. «Лінгвокраїнознавство» німецькомовних країн: Посібник для студентів закладів вищої освіти та середніх навчальних закладів з поглибленим вивченням німецької мови / Д.А. Євгененко, Б.В. Кубинський, О.М. Білоус, Н.Р. Воронкова. - Вінниця: Нова книга, 2008. – 416 с.
3. Котковець А.Л. Застосування принципів інтеграції у процесі навчання іноземній мові у ВНЗ. / А.Л. Котковець // Гуманітарний вісник ДВНЗ

«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди» – 2015. – Том 66. Додаток 1 до вип. 36. – С. 599-607.

Попова Г. В.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЕВФЕМІЗМІВ В ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Актуальність нашого дослідження зумовлюється недостатнім ступенем вивченості проблеми евфемізації економічного дискурсу. Питання визначення, особливостей класифікації та ужитку евфемізмів та дисфемізмів у різних типах тексту досліджували І.В. Арнольд, І.Р. Гальперін, А.А. Данилова, С.І. Дорошенко, З.О. Дубинець, Б. А. Ларін тощо, але проблема використання евфемізмів в текстах економічного дискурсу залишається ще не достатньо вивченою.

В економічних текстах евфемізми вживаються для подання певного явища або процесу в схвальному світлі, що дозволяє передавати думки завуальовано з метою ввести в оману реципієнта або приховати негативне ставлення автора до повідомлюваної інформації.

Дефініції поняття «евфемізм» різняться, але найбільш повною є запропонована І. Р. Гальперінім: «слова чи вирази, які з'являються у мові для позначення понять, які вже мають назви, але вважаються за будь-якої причини неприйнятними, грубими, непристойними чи низькими» [1, с. 157]. Найбільш прийнятне визначення дисфемізму дає В. Святовець: «Дисфемізм – антипод евфемізму, один з найдавніших тропів, коли пристойне слово чи вираз замінюється згрубілим, навіть образливим» [3, с. 44]

Зібрані нами приклади були класифіковані за функціональним та семантичним критеріями. Нами встановлено, що в текстах економічного дискурсу здебільшого вживаються професійні та класові евфемізми та

дисфемізми, зрідка – загальноновживані евфемізми національної літературної мови. Функціонально евфемізми вживаються:

- 1) для маскуванню істинної сутності позначуваного: *Americans worry that not enough has been done to prevent another **financial meltdown*** [The Huffington Post. – 2013. – Sept. 16];
- 2) через небажання називати щось відразливе чи неприємне прямою номінацією: *Treasury Secretary Hank Paulson briefed Congress on a plan the administration and regulators were pulling together that was aimed at buying the **toxic assets** out of banks, alleviating the heart of the problem and letting the banks put capital to better use* [The Wall street journal. – 2013. – Sept. 18];
- 3) для заміщення назв жахаючих предметів: *Air NZ farewells its pilot through **financial turbulence*** [New Zealand Herald. – 2013. – Aug. 31].

Дисфемізми використовуються для перебільшеної характеристики істинної сутності позначеного: ***The middle class has been buried** in the last four years, but Obama and Biden want to bury them some more* [RedState. – 2012. – Oct. 3].

Евфемізми та дисфемізми в економічному дискурсі є проблемою для перекладу. Отже, слід ретельно підбирати еквіваленти мови перекладу або вживати одну з перекладацьких трансформацій для правильної передачі одиниць пом'якшеного, ввічливого, або навпаки грубого та лайливого значення. У подальшому вважаємо за доцільне більш широко дослідити особливості перекладу евфемізмів та дисфемізмів в економічному дискурсі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. Опыт систематизации выразительных средств / И. Р. Гальперин. – [2-е изд., испр.]. – М.: URSS, 2012. – 376 с. – (Лингвист. Наследие XX века).
2. Мосієвич Л. В. Лексикографічний аспект фіксації евфемістичної й дисфемістичної лексики / Л. В. Мосієвич // Держава та регіони. – Сер. Гуманітарні науки. – 2009. – № 1-2. – С. 60-65.

3. Святовец В. Проти нецензурного – літературне (тема інтегрованого уроку: евфемізми та дисфемізми) / Віталій Святовец //Урок української. – 2004. – № 8-9. – С. 43-45.

Ратомская Л. В.

Университет имени Альфреда Нобеля

ЛАТИНИЗМЫ В ЯЗЫКОВОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УКРАИНЦЕВ

Словарный состав языка отражает национальную культуру, исторический опыт нации, сохраняя в виде заимствований следы контактов с другими народами. Одной из наиболее численных групп заимствований лексики в украинском языке, как и в других европейских языках, есть заимствования из латинского языка (свыше 3000 латинизмов).

Латинский язык как этимологический источник – явление неоднородное. К латинизмам принято относить лексические единицы языка-реципиента, заимствованные из латыни как прямо, так и посредством других языков. Активное проникновение латинских слов в украинский язык происходило в эпоху позднего Возрождения и барокко, и было связано с культурным расцветом, сопровождавшимся тесными контактами украинской аристократии с общеевропейской культурой преимущественно путём университетского образования. Латинские компоненты, исторически служившие средством культурного взаимопонимания европейских народов, и сегодня в соответствии с тенденцией к интернационализации составляют продуктивную систему средств номинации.

Проникновение латинизмов в украинский язык носит сегодня характер новомодной тенденции, а не вызвано объективными потребностями языка. Латинизмы ассоциируются не с классической традицией, а с современными западноевропейскими языками. Использование латинских интернационализмов считается престижным. Следствие этого – публичная и индивидуальная речь

изобилует чужестранными словами, которые постепенно вытесняют родные или ранее заимствованные лексемы. Это разрушает и систему украинского языка, и коммуникативное воздействие.

Rezunova V. V.

SE «Dnipropetrovsk Medical Academy of Health Ministry of Ukraine»

MAIN ISSUES IN TRAINING MEDICAL STUDENTS FOR PROFESSIONAL EXAM IN ENGLISH STEP 1

To train medical students for STEP 1 in English is appeared to be rather complicated task requiring special teaching techniques, knowledge of numerous medical subjects, interdisciplinary communication and powerful motivation both for students and educators.

As English part of STEP 1 differs from common exams to get the English language certificate (e. g., TOEFL, IELTS, Cambridge English Language Assessment, Pearson English Language Test), it does not include such obligatory components as reading, writing, listening and speaking. Thus, all language skills can not be assessed properly during this exam. Passing the exam, medical students are able to demonstrate their mastering of medical terminology and knowledge of basic medical subjects in English.

The main issues lecturers face during training medical students for the exam are the following:

lack of motivation;

insufficient knowledge of medical terms originated from English and French (e.g. bowel, delivery, malaise, platelets, cramps, gullet);

problems with understanding of abbreviations.

The problems interfering with the teaching process are:

lack of digital teaching methods and devices;

insufficient experience in training such types of exams;

lack of communication with other medical departments for exchanging ideas concerning STEP 1 exam.

Резунова О. С.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Кожного дня студенти читають найрізноманітніші тексти з метою отримання певної інформації, що пов'язана з навчанням. Матеріали для читання відрізняються за змістом, стилем та призначенням, що і вимагає застосування різних навичок. Існують різні підходи до формування іншомовних навичок читання студентів, але мета кожного відповідального методиста - досягти максимально позитивного відношення студентів до процесу читання.

Ефективне читання означає коригування швидкості та стилю читання відповідно до поставленої мети. На нашу думку, для читання текстів іноземною мовою найбільш важливими є наступні навички читання: читання з розумінням загальної ідеї тексту (skimming) та читання з метою пошуку конкретної інформації та певних деталей (scanning).

Мета швидкого читання тексту - отримати загальне уявлення про зміст; тобто суть тексту. Наприклад, перш ніж вирішити чи підходить посібник або стаття для підготовки доповіді за певною тематикою, слід швидко оглянути назву, зміст, коментарі, щоб отримати загальне уявлення про їх зміст.

Читання з метою пошуку деталей являє собою швидкий пошук конкретної інформації або певного слова. Наприклад, шукаючи слово в словнику, певну дату чи час, відповідь на запитання, студенту немає необхідності читати цілу сторінку чи уривок. Слід шукати ключові слова чи ідеї, що значно скорочує час роботи над текстом.

Таким чином, опанування студентами необхідних навичок іншомовного читання дозволить покращити гнучкість у читанні, вміння швидко зрозуміти суть тексту, знайти конкретну інформацію, вміння працювати більш самостійно з різними типами текстів. Крім того, будь яка успішна діяльність робить процес навчання більш позитивним і ефективним.

Ruseva A. V., Kovalchuk O. S.

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

BIOLOGICAL ASPECTS IN LEARNING ENGLISH

The human brain loves complex tasks: when learning something it improves, new neural connections appear. Learning foreign languages is not only an increase in the efficiency of brain cells, but also other positive effects. For example, bilingualism makes a person's life richer. The human brain is an incredibly complex system in which many different processes constantly occur. One of them is the construction of new neural connections. Learning a new language, memorizing unfamiliar words is an excellent platform for harmonious "visits" of neurons. In addition, scientists have proven that with learning, the human brain grows! [1,p.148].

The volume of the hippocampus and some parts of the cerebral cortex increase. Studies have compared the effects of learning foreign languages (in particular, Hindi and Arabic) on the brain and teaching medical sciences. It turned out that new language knowledge for brain development is more valuable. The effectiveness of studies is proved by the results of MRI of the subjects [1, p.149].

Human nature matters enormously in learning. For the vast majority of time, Homo sapiens' experience of living as a wandering tribe in the ancestral environment shaped the broad structures of our predispositions (which encapsulate various successful evolutionary adaptations). These structures subsequently have been recreated in the brains of every succeeding generation. Thus, what served the purposes of our ancestors is still with us. Both with regard to language and social

skills, the young child who could not talk effectively, or empathize with other children, would not have been able to survive when the group moved around; the child's genes would simply have perished. Language and social empathetic skills therefore need to be seen in a survival context. The critical lesson from the evolutionary sciences is that all human development is an intricate interplay; «nature and nurture don't compete, they cooperate» [2]. There are some amazing facts concerning how learning foreign languages influences on human brain development.

1. Learning languages makes the brain expand:

If you learn foreign languages, your brain grows, and in the literal sense of the word. More precisely, its separate areas grow - the hippocampus and some parts of the cerebral cortex.

2. Foreign languages save from Alzheimer's:

Bilinguals have an average of five years delay from dementia caused by Alzheimer's. A team of neuropsychologists came to such an amazing result, comparing the course of the disease in people who have mastered foreign languages and, conversely, those who do not speak them.

3. Bilinguals have better music ability:

Learning a foreign language makes our brain discover an abundance of sounds that it did not bother to distinguish before.

4. Language Proficiency with multitasking capabilities:

Those who speak several languages can easily switch between tasks and simultaneously solve several different problems in their minds. In addition, they quickly and easily adapt to unexpected changes in circumstances.

5. Languages improve memory:

Children who grow up in a multilingual environment have a much better memory than those who have only heard native language since childhood.

6. Bilinguals have better ability to concentrate:

The bilinguals are proved to have a significant ability to concentrate.

Thus, we can conclude that learning a foreign language increases the efficiency of the brain, as well as improves memory and develops various skills.

REFERENCES:

1. National Geographic Learning, a Cengage Learning Company. Access mode ; URL: <https://www.eltcloseup.com/>
2. Abbott, J. and Ryan, T. (2000) The Unfinished Revolution Learning, Human Behavior, Community, and Political Paradox. – 282 p.

Sarzhynska K. O.

SE «Dnipropetrovsk Medical Academy of Health Ministry of Ukraine»

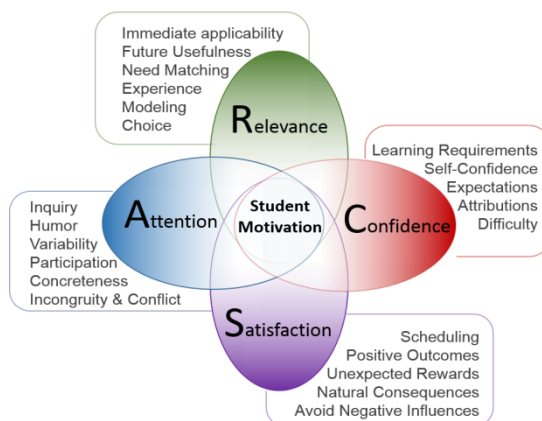
THE ARCS MOTIVATION MODEL IN TEACHING PROCESS

Role of motivation in students' studying process can't be overestimated. It's crucial for student's successful learning. Motivation in education is distinctly divided into two ideal types: intrinsic motivation and extrinsic motivation.

Intrinsic motivation is the motivation the person has within himself or herself. In this case student is internally motivated. The learner gets pleasure of studying, feels that it's important and that it gives him the feeling of significance. Extrinsic motivation is the type of motivation student gets from the external factors (parental coercion, money, better grades).

The ARCS model, introduced by an American educational psychologist John M. Keller, includes both of the above mentioned types. The abbreviation ARCS stands for Attention, Relevance, Confidence, and Satisfaction. The four pillars of this method are:

1. Arousing interest
2. Creating relevance

3. Developing an expectancy of success
4. Increasing satisfaction through intrinsic and extrinsic rewards.

Simply put, this method is all about capturing student's attention and keeping their interest by various means. So by default this method is student oriented. Teacher should keep the learner engaged into learning process by using highly relevant and stimulating medium and teaching materials. To make this type of full engagement possible the teacher should be perfectly aware of the relevant learners' needs, interests, experiences, and even personal inclinations.

Attention is suggested to be drawn by making inquiries about the most interesting aspects of the subject of studying. All the students of the group should be involved. The learning process should be characterized by variability and concreteness; at the same time it should provoke robust incongruity and conflict. According to Keller one of the most effective attention grabbing mechanisms is humor. So the atmosphere of acceptable freedom and relaxing has to be maintained by the teacher. Emotional stress and pressure are totally excluded.

Relevance is achieved through showing and proving the usefulness of the studying issues. During the lesson students have to see the clear applicability of their new knowledge. They have to see that it matches their needs, experience and future expectations. At the same time the student should have a freedom of choice within the given topic and should have an opportunity to model his own approach.

Confidence of the student is built by making him understand the common requirements and schemes of the learning process. The student has to face difficulties and challenges during his learning, but he should know how to deal with them and have to know, that he is able to solve the problems. That will increase his or her self-confidence.

Satisfaction is the essential required result of any learning process. If the learner doesn't get satisfaction during his studies, he has zero motivation, which makes it impossible to success. Among the means that help to provide satisfaction Keller emphasizes scheduling, positive outcomes, natural consequences and

unexpected reward. Positive outcomes and natural consequences are the part of a common human satisfactory mechanism. The teacher in this case can be only a medium or a guidesman. Yet the teacher can help with elaborating the student's time management and scheduling. Also the unexpected reward can be provided by the teacher.

Thus the ARCS model is able to build highly motivating surrounding for learning and for personal development as well. It aims for creating purposeful, engaging, positive, and stress-free working atmosphere which will result in better learning results.

Середа А. О.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ

Програма з української мови для підготовчого відділення передбачає навчання іноземних студентів 4-х видів мовленнєвої діяльності: читання, письмо, аудіювання та усне мовлення. Слід зауважити, що з перерахованих видів мовленнєвої діяльності, говоріння має провідну роль. Студенти повинні вміти будувати усний монолог (відповіді на семінарах, практичних заняттях, заліках, іспитах). Але при цьому перед іноземними студентами виникають проблеми: що сказати, в якому порядку, як сказати.

У зв'язку з цим перед викладачами української мови стоїть питання: які тексти слід підбирати для навчання? Як показує практика, вивчення української мови іноземними студентами тільки на основі письмових текстів, призводить до того, що студенти не розуміють усне мовлення викладача.

У процесі навчання усному мовленню в іноземних студентів повинні бути сформовані декілька навичок. На першому етапі студенти звертають увагу на особливості мовної форми. Викладач пояснює матеріал, студенти відтворюють

модель, багато разів повторюють, виконують вправи на закріплення. Основна мета – довести навички до автоматизму.

На другому етапі студенти повинні навчитись правильно обирати мовленнєві засоби для даної ситуації. Для цього необхідні різноманітні ситуативні вправи. Такі вправи дають змогу студентам навчитися передавати зміст висловлювання іншими словами, скласти різні питання та дати на них відповіді, скласти фрази з поданими словами, замінити слова синонімами або антонімами та ін.

На третьому етапі студенти повинні навчитися поєднувати фрази та вислови у розгорнуте чітке повідомлення. Для цього необхідно підбирати текстовий матеріал, який містить особливості усної форми мовлення. Види текстів можуть бути різноманітними. Все буде залежити від дисциплін, які вивчатимуться на цьому етапі.

Ця модель служить орієнтиром, за яким студенти-іноземці зможуть описувати, пояснювати предмети, явища, процеси та ін. При цьому кожний студент повинен чітко розуміти, що усне мовлення має свої особливості – фонетичні, лексичні, синтаксичні.

Сесь О. В.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ

Мова – це найперша ознака нації, могутній дар животворчої скарбниці, з якої ми черпаємо уявлення про світ, свою родину й увесь свій край.

Мова є однією з головних та вагомих ознак, які показують про належне виховання, культурний, духовний розвиток людини. Збереження мови, її вивчення, підтримка та розвиток є складовою частиною власної самобутності.

Вивчення української мови є необхідною умовою для активного суспільного життя в Україні для українців, жителів та студентів-іноземців з інших країн. Володіння українською мовою розширює освітні, культурні, економічні перспективи особистості.

Аналіз стану вивчення української мови дає підстави констатувати, що дисципліна «Українська мова» вимагає від викладачів застосування різних методик щодо її викладання. З огляду на це постійно удосконалюються діючі навчальні програми з української мови, виробляються методичні підходи до викладання української мови.

Крім удосконалення і узгодження навчальних програм, робиться все можливе для видання нових підручників, методичних матеріалів, посібників для викладачів та студентів-іноземців. Але методичного забезпечення для викладання та вивчення української мови не достатньо. Також не вистачає відповідних відео- чи аудіозасобів навчання, відсутність сучасних, новітніх технологій (комп'ютерів, проекторів, комп'ютерних аудиторії з доступом до інтернету) які б дали змогу активізувати навчальний процесу на більш сучасному рівні. Все це особливо важливо для тих студентів-іноземців, слухачів підготовчого відділення, які проживають у місцях компактного поселення і рідко стикаються з українською мовою за межами академічних стін.

Особливу увагу звертати на те, щоб студенти-іноземці та слухачі підготовчого відділення могли, в першу чергу, розуміти державну мову та спілкуватися українською мовою. Тому робота викладача зосереджується на гармонійному розвитку основних мовних навичок (слухання і спілкування, читання і писання), тобто на розвиток комунікативної компетенції та компетентності студентів-іноземців та слухачів підготовчого відділення. Це вимагає значної роботи на початковому етапі, етапі засвоєння мови, коли слід домагатися високої комунікативної компетенції, а не засвоєння сукупності граматичних правил.

Студенти-іноземці та слухачі підготовчого відділення повинні чітко усвідомлювати зовнішню і внутрішню мотивацію щодо вивчення української мови, спираючись на знання з рідної мови. Студенти-іноземці, які не володіють українською мовою, відчувають дискомфорт в українському суспільстві. Слід досягати таких результатів, щоб студенти-іноземці та слухачі підготовчого відділення вільно володіли українською мовою. Це можливо лише за умови спільних дій педагогічних колективів та глибокої мотивації студентів-іноземців.

Слюсар Н. О.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ СИСТЕМИ ВІДМІНЮВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНИМИ СЛУХАЧАМИ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ

Вивчення системи відмінювання стає одним з ключових пунктів під час знайомства з граматиною української мови. Вивчення відмінкових форм іноземними слухачами підготовчого відділення часто дається складно. Доцільно спочатку ознайомити слухачів із всією системою відмінків, а потім кожний окремий відмінок розглянути як компонент загальної системи. Пропонуємо вивчати відмінки у такій послідовності: називний, місцевий, знахідний, родовий, давальний, орудний. Саме таке викладання матеріалу, від простого до більш складного, дасть можливість іноземним громадянам легше сприйняти граматику української мови.

Вивчаючи називний відмінок, варто зазначити, що це початкова форма іменника, і лише потім надати два основних його значення суб'єкта дії та предмета. Слід звернути увагу іноземних слухачів підготовчого відділення на те, що в українській мові, в залежності від комунікативного змісту речення, суб'єкт може знаходитись будь-де у реченні.

Вивчаючи місцевий відмінок, звертаємо увагу іноземців на той факт, що на відміну від арабської, українська мова є флексивною. Як доводить практика, засвоєння відмінкових форм буде якісним, якщо надавати іноземним слухачам значення кожного відмінку, закріплюючи їх відповідними вправами. Тренувальні завдання з формотворення допоможуть уникнути помилок та сприятимуть кращому засвоєнню граматичного матеріалу. Безперечно, після кожного практичного заняття слухачі мають отримати домашнє завдання, яке повинно стати логічним продовженням та завершенням вивченого в аудиторії. На наш погляд, саме це забезпечить закріплення нових знань та засвоєння вивченої лексики і граматичних структур.

Смешливая И. А., Илющенко Т.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

ЛАТЫНЬ В СОВРЕМЕННОЙ ИТАЛИИ

Предложенная нами тема неоднократно рассматривалась в сборниках материалов научно-практических конференций ДМА "Актуальные вопросы обучения иностранных студентов". Мы дополним ее некоторыми новыми фактами, найденными в интернете.

В современной Италии есть две сферы общественной жизни, в которых активно используется латинский язык. Первая – образовательная. Мы не нашли в интернете информацию, но можем предположить, что в Италии, как и в Украине и во многих других странах, латынь изучается в медицинских учебных заведениях, на филологических и юридических факультетах вузов. Но вот найденная информация: латынь входит в программу всех лицеев страны; её и древнегреческий язык углублённо изучают в классических лицеях Италии (вопросы по ним можно встретить и во вступительных тестах по некоторым специальностям при поступлении в университет). Кроме того, в последние годы итальянские работодатели при принятии решения о наборе персонала всё чаще

обращают внимание на знание латинского языка, что является для них синонимом открытости ума. Поэтому сейчас в городах Италии открываются специальные курсы по изучению латыни, которые посещают как молодые, так и зрелые люди. По окончании курсов слушатели получают сертификаты знания латинского языка.

Вторая область активного применения латыни – религиозная. Речь пойдёт, конечно, о государстве-городе Ватикан (лат. *Status Civitatis Vaticanae*), расположенном на территории столицы Италии – Рима. Наряду с итальянским латинский является официальным языком Ватикана. Общаются в Ватикане в основном на итальянском, но официальные документы Святого Престола и католической церкви издаются на латинском (с 1909 г. выходит бюллетень “*Acta Apostolicae Sedis*” (лат. “Акты Апостольского Престола”), публикующий папские законодательные акты на латыни). До сих пор в каноническом праве католической церкви принятым к исполнению считается приговор именно на латинском языке. Латынь присутствует в названиях и оформлении большинства орденов Ватикана. Иногда латинский встречается на монетах и марках города-государства. На латинском языке работает меню ватиканского банкомата (правда, при незнании латыни можно перейти на английский). Начало вещанию радио Ватикана в 1931 году положила прозвучавшая в эфире на латинском языке речь Папы Пия XI. Сейчас Ватиканское радио (лат. *Statio Radiophonica Vaticana*) транслирует передачи на 47 языках, но ежедневно выходят в эфир литургические программы на латинском. В канун 1950 г. был официально принят Понтификальный гимн (марш) Ватикана (музыка Ш. Гуно). Первоначально гимн содержал только итальянский текст, но чтобы его могли петь католики во всём мире, независимо от своего родного языка, в 1991 г. в него были включены и латинские стихи. С целью поддержания и распространения латинского языка и латиноязычной литературы в 2012 г. была основана Папская академия латыни (лат. *Pontificia Academia Latinitatis*). В церковном богослужении первое “отступление” от латыни находим в решениях

Турского собора 813 г., который постановил для священников Франкской империи читать местным жителям проповеди на их родном наречии. Но сама литургия ещё более тысячи лет совершалась на латинском языке. II Ватиканский собор (1962-1965 гг.) разрешил, при обязательном использовании латинского языка, некоторые части Литургии служить на современном местном языке. Последующий ряд документов позволил расширить сферу использования национальных языков, и уже к 1970 г. в мессе не осталось частей, которые священник был бы обязан совершать на латинском. В настоящее время в католическом богослужении используются современные языки, и лишь в ряде мест иногда совершаются мессы и на латыни. Есть мнение, что после ухода латинского языка из богослужения сократилось (простое совпадение?) число прихожан католической церкви.

Ещё один интересный факт из жизни итальянского и латинского языков. В разных странах латинские слова произносят по-разному. Нет единой версии того, как на самом деле говорили в Древнем Риме. Большинство европейцев считают, что наиболее близкое к оригинальному итальянизированное латинское произношение, называемое римским (романским) или церковным (в католическом церковном песнопении это произношение наиболее употребительно). Для нас же латинские слова в их итальянском произнесении могут оказаться трудно узнаваемыми, так как в нашей стране традиционно применяются немецкие правила чтения латыни.

EINE HANDLUNGSORIENTIERTE UNTERRICHTSMETHODE DES FACHSPRACHENERLERNENS

Die projektorientierende Unterrichtsmethode ist schon seit Anfang des 20. Jahrhunderts bekannt, aber eine lange Zeit unverdient vergessen war; erst Ende des 20. Jahrhunderts sind die Wissenschaftler und Lehrer darauf zurückgekommen.

Diese Unterrichtsmethode wurde von den traditionellen Methodikern stark kritisiert, obwohl vom pädagogischen Gesichtspunkt aus die Projektarbeit eine schöpferische Lehrtätigkeit ist und auf jedem Sprachniveau die Sprachbarriere zu überwinden hilft. Heute ist die Projektarbeit zwischen den internationalen Partnern auf verschiedenen Ebenen, in verschiedenen Bereichen zur Priorität geworden. Deshalb ist heute der Fachsprachenunterricht mit Einstellung auf den zukünftigen Beruf der Studierenden orientiert und wird so durchgeführt, dass die Studierenden praktische fachsprachliche und fachlandeskundliche Kenntnisse auch durch die Projektarbeit erweitern und erwerben.

Die projektorientierende Unterrichtsmethode ist besonders bei Masterstudenten aktuell, weil, die Ingenieurstudenten stark motiviert sind (Arbeitsstelle, zukünftige

Zusammenarbeit oder weitere Ausbildung im Ausland). Gerade in der abschließenden Etappe der Ausbildung tritt die selbständige Nutzung der Fachsprache in den Vordergrund, und zwar als Mittel des Erhaltens von neuen

Informationen, Bereicherung des Wortschatzes, Erweiterung des sprachwissenschaftlichen Wissens und ihre Anwendung auf neue Gebiete der umgebende Wirklichkeit.

Die projektorientierende Unterrichtsmethode ist eine handlungsorientierte Unterrichtsmethode des Fachsprachenerlernens und spielt eine große Bedeutung bei

der Organisation der kommunikativ-kognitiven Tätigkeit im Fachsprachenunterricht als Projekt. Die Hauptidee der Methode besteht darin, die Betonung von zuvor erworbenen Sprachkenntnissen auf die aktive Denktätigkeit der Studierenden zu übertragen.

Стояцкая Н. Г.

ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»

ЛЕКСИЧЕСКИЕ СИТУАТИВНЫЕ УПРАЖНЕНИЯ И ИХ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ ОВЛАДЕНИЯ ЛЕКСИКОЙ

Первый этап усвоения умственного действия, понятия или образа связан с материализацией его содержания. Возможность материализовать значение слов с помощью зрительной наглядности ограничивается не очень широким кругом слов. Задача обеспечения учебного процесса материализованными действиями лежит на ситуативных упражнениях. Наиболее часто применяются следующие лексические ситуативные упражнения:

1. Составить с заданными словами предложения ли ситуации, используя названия предметов, явлений, событий.
2. Составить с заданными словами предложения, используя картины, географические карты.
3. Используя картины, географические карты, составить предложения со словами-синонимами, значение которых надо научиться дифференцировать.
4. Ответить на вопросы, касающиеся конкретных предметов, явлений, событий, используя заданные слова.
5. Прокомментировать действия.
6. Перефразировать предложения, содержание которых отражает реальные факты, явления, события.

В конкретной речи (пересказ текста) закрепляются главным образом лексические ассоциации между словами. В ситуативной речи проявляется

зависимость употребления глаголов aller, venir, amener, emmener, porter, apporter от физической позиции говорящего по отношению к действию, им воспринимаемому или мыслимому.

Очевидно, что овладение ситуативной речью невозможно без овладения ситуативным употреблением лексики, без использования лексических ситуативных упражнений.

Стукало О. А.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

KEY COMMUNICATION SKILLS FOR CAREER PROGRESSION

With the advances of digital technology, good communication skills both in-person and online are more important than ever. Effective communication involves speaking, listening and understand a message and the intention behind it. Whether you are presenting a proposal, speaking at a team meeting, or networking at a conference, your ability to communicate in a self-assured manner will build trust with the audience. In order to appear confident, speak with a steady tone, don't talk too quickly, use humour where appropriate and acknowledge others.

Body language and other nonverbal cues account for over 50% of all communication. All good communicators need to be able to use and read other people's cues. Give it as much attention as what you or they are saying. When reading body language, look out for both positive and negative body language, such as crossed arms or lack of eye contact.

Listening is one of the most fundamental components of communication skills. Listening is not something that just happens, listening is an active process in which a conscious decision is made to listen to and understand the messages of the speaker. Active listening is also about patience, listeners should not interrupt with questions or comments. Active listening involves giving the other person time to explore their thoughts and feelings, they should be given adequate time for that.

Writing well is a major component of a successful career as we are communicating more and more online. Being able to clearly and concisely write your ideas, in an unambiguous way, is a powerful skill not many people possess. The benefits of written communication is that it give you more time to craft the message and can get other people to read over it before you send it.

Poor writing not only makes exchanges of ideas and information less efficient, it also makes you look bad more quickly than almost anything else. Learning to write well has an important side effect, the organisation and structure required also teaches you to speak and think better.

Тахтарова С. Е.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

THE LEXICAL AND SEMANTIC MEANING OF THE WORD “HAPPINESS” IN UKRAINIAN AND ENGLISH LANGUAGES

Happiness means a person's state in which he feels some pleasure, satisfaction or enjoyment from some events or from life. The word “happiness” may sound differently, but will always have the same meaning.

In this article we will consider the etymology of the word “happiness”, its lexical and semantic meaning in Ukrainian and English. In Ukrainian, “happiness” is included in the lexical field of the word “destiny” and is its main component [1, p.481]. Happiness in Slavic languages originally meant “good deed” or “good inheritance” [4]. Therefore, happiness is a good share or part of something that has fallen to a person. Phraseologisms in the Ukrainian language have both positive and negative meanings. Therefore, the concept of happiness can have different meanings:

- 1) in the seventh heaven from happiness – to receive satisfaction, joy from life.
- 2) each has its own share – everyone has their own happiness.

3) whoever fights for happiness, it also tends – to achieve happiness through his work.

4) where the truth is, there is happiness – happiness associated with universal values.

5) to be happy, to annoy everyone – happiness can be negative.

Based on the foregoing, over time, the concept of “happiness” was transformed from something predetermined, random, to a state of mind.

The image of “happiness” is, as compatibility shows, a mixed image that arose as a result of the transition from the abstract to the concrete in order to comprehend it. The image of “happiness” relates to:

1) with the image of a person in general (happiness smiled), including with the image of a traveler: *Happiness will come and find on the stove*;

2) with the image of liquid (water): *Happiness overwhelms, fills, fills, surges; a surge of happiness*;

3) with the image of an object pouring light: *Happiness shines in someone's eyes; the face shone with happiness*;

4) with an image obviously manifesting itself, like what is written: *Happiness is written on the face*;

5) with the image of a bird: *Fleeting happiness, Happiness - a free bird: wherever it wanted, there it sat down*;

6) with the image of something falling from above: *Happiness suddenly fell, etc.*

In English, happiness has the same meaning as in Ukrainian. Happiness in English can also have basic concepts like luck, satisfaction, etc.

Based on the etymology, the concept of “happiness” is derived from the Central English hap in the meaning of chance or luck. The adjective happy – happy and the noun happiness - happiness were formed in a suffix way.

The prefix “hap” is also displayed in other terms, for example, hapless, happenstance, happily, etc [2]. Therefore, we can say that this origin of the word “happiness” indicates that there are elements of chance in the meanings.

The semantic representation of the concept of “happiness” in English lexicography is oriented primarily to the adjective happy – “happy” [3].

Phraseological tools reflect moral standards and behavior of the English ethnos. For example:

1) like a dog with a two tails – dogs express their joy by pouring their tail. “Double dog joy” is embedded in the meaning of this English idiom.

2) full of the joys of spring – a state of admiration, joy, bliss (glow with happiness).

3) over the moon – about the same meaning as “in the seventh heaven from happiness” in Ukrainian.

4) paint the town red – an idiom that can describe joy, happiness. It is used when a person is very happy and is going to celebrate something in the company of friends or with his family.

5) tickled pink – means that the person is very satisfied [5].

Based on the data of English and Ukrainian explanatory dictionaries, we determine that happy – feeling or expressing pleasure, contentment, satisfaction (“happy” – “feeling or expression of pleasure, satisfaction”) [4].

We can conclude that the concept of “happiness” in English and Ukrainian has the same meaning. The analysis showed the coincidence of such words as “state”, “joy”, “luck”. Based on the foregoing, over time, the concept of “happiness” was transformed from something predetermined, random, to a state of mind. The main synonyms in the Ukrainian and English languages for the word “happiness” are well-being, share, luck, bliss, enjoyment, victory, fate, luck, success, etc [6, p.263].

REFERENCES:

1. An Etymological Dictionary of the Ukrainian language / Poltoryak G. P. Kiev: Sciences opinion. Vol. 6: 1982. 565 p.
2. Happy // The Oxford Thesaurus An AZ Dictionary of Synonyms Online. URL: <http://www.jiport.com/?sname=ensyn,free> (дата звернення: 15/02/2020)
3. Sheveleva S. A. The main idioms of the English language. Dictionary Dictionary. - 2018.
4. The Etymology of Happiness, and Some Related Words. URL: <http://faculty.smcm.edu/mstaber/etymhapp.htmfree> (дата звернення: 15/02/2020)
5. The Pan Dictionary of Synonyms and Antonyms / ed. by L. Urdang, M. Manser. London; Sydney: Pan Books: Laurence Urdang Inc. 1980.
6. Vorkachev S. G., Vorkacheva E. A. The concept of happiness in the English language: a significant component // Mass culture at the turn of the XX – XI centuries: Man and his discourse. M.: "The Alphabet Book", 2003. P. 263–275

Токун І. І.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ОСОБИСТІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ЯК УМОВА І ЗАСІБ ГУМАНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Сучасна психолого-педагогічна теорія та передовий педагогічний досвід свідоцтвують, що головним засобом гуманізації усієї системи освіти є перехід на шлях особистісного навчання, однією з умов якого має стати підвищення ролі "суб'єкт-суб'єктних" відносин в організації та здійсненні навчально-пізнавальної діяльності учнів.

У сучасній педагогіці навчання трактується як упорядкована взаємодія педагога з учнями, спрямована на досягнення поставленої мети. При цьому

мета навчання будь-якої вузівської дисципліни визначається принципом професійної спрямованості освіти.

Одночасно необхідно чітко розрізняти зміст освіти і зміст навчання. Якщо зміст навчання охоплює тільки систему навчальної інформації, то зміст освіти визначає особистісні та професійні якості людини, що мають бути сформовані внаслідок здійснення взаємопов'язаної діяльності педагога та учнів при одному й тому ж змісті навчання.

Головною функцією безперервної, у тому числі й вищої професійної, освіти стає виховання молодшої людини з новим стилем мислення і діяльності, здатної до саморозвитку і самореалізації. Саме цьому все чіткіше простежується тенденція до особистісного навчання, мета якого полягає у "виращуванні" особистісного потенціалу людини, а зміст - у всьому тому, що забезпечує досягнення цієї мети. Отже, поряд з "інтелектуальною" концепцією навчання у вищій школі, яка пов'язує навчання, виховання, професійне формування студентів з розвитком їх вищих розумових здібностей, на перший план виходить концепція особистісного розвитку майбутнього спеціаліста.

До вирішення розумової задачі індивіда може спочатку спонукати будь-яка зовнішня мотивація (прагнення до самоствердження, громадського схвалення, нагороди або, навпаки, бажання запобігти погрози покарання, засудження у разі її невиконання), але за певних обставин (наприклад, при виникненні проблемної ситуації) ця діяльність може надалі мотивуватися вже чисто пізнавальним інтересом. У той же час у вирішенні задачі, стимульованому пізнавальною мотивацією, певну роль відіграють мотиви, що є "зовнішніми" по відношенню до процесу навчання (мотиви досягнення, визнання, лідерства, спілкування тощо).

Останнє твердження є особливо актуальним для розумової діяльності, що відбувається в умовах міжособистісної взаємодії, якими характеризується реальний навчальний процес. Психологічне ядро будь-якої навчальної ситуації

становлять взаємодії, відносини і спілкування викладача зі студентами та студентів один з одним.

Відомо, що використання таких прийомів, як "навчаючий - той, що навчається", "перевіряючий - той, кого перевіряють" при парній роботі, "студент - організатор" при роботі в невеликих групах сприяє росту пізнавальної активності та пізнавальної ініціативності учнів. Вибір форми спільної діяльності визначається метою і характером навчальної задачі.

Необхідно підкреслити, що будь-яка спільна діяльність постає як міжособистісна взаємодія, яка характеризується сукупністю зв'язків і взаємовпливів людей.

Безперечно, конкретні прояви міжособистісного спілкування залежать від багатьох факторів, але головну роль у ньому відіграють особистісні властивості його учасників, зокрема, особливості їх потребово-мотиваційної сфери. Отже, для забезпечення емпатичного способу спілкування зі студентами викладач мусить чітко уявляти собі ці особливості і вміти раціонально використовувати їх у навчальному процесі. Не буде перебільшенням сказати, що конкретну методику навчання можна вважати ефективною лише у тій мірі, в якій вона вирішує дану задачу.

Tretyakova O. Y.

SE «Dnipropetrovsk Medical Academy of Health Ministry of Ukraine»

**FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE BASED ON
THE STUDY OF SYSTEM PATTERNS OF LANGUAGE UNITS'
FUNCTIONING**

The communicative orientation of modern methods of teaching foreign languages is based on the idea of teaching communication in the language being studied. This makes to look for such moments that facilitate the formation of

communicative and speech skills based on the use of this category of language in the description of language (grammatical) material, its presentation and training.

It is possible to form the communicative competence only if you possess the amount of language material that is necessary for the particular theme and in certain conditions of activity. In other words, communicative competence is unattainable without a sufficient level of linguistic competence. Of course, their distinction is completely conditional. Linguistic competence is not only knowledge of the system laws of functioning of language units, but also knowledge of language material at the level of speech skill. It is obvious that linguistic competence is the integral part of the communicative competence. It is understood as the possession of communicative and speech skills necessary for communication in the studied language in natural communication situations, taking into account the parameters of these situations.

The communicative orientation of training the foreign language requires the description of the grammar of the language and, consequently, the teaching grammar. It would make it the true communication instrument and transform from the object of assimilation in the way of activity. The need for knowledge of grammar will be obvious if its assimilation is the communicative-motivated process, if the ability of each language unit to participate in real speech communication is shown. Communication as one of the leading principles of modern methods is also characterized by interest in the student's personality.

The subject of attention for the teacher should be not only the content (what to teach), not only the techniques (how to teach), the subject of training (who must be taught). It has great importance that determines the content and methods of training.

КОЛЬОРОНАЗВИ В МЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Колір – одна з самих давніх реалій життя людства. Ми орієнтуємось в оточуючому світі у значній мірі завдяки кольору. «Важко уявити сферу людської діяльності, в якій не був би присутній фактор кольору. В культурі людства колір завжди мав важливе значення, оскільки тісно пов'язаний з філософським та естетичним осмисленням світу», – вважає І.В. Григор'єва (2006).

Знання найменування кольорів та їхнього відповідного значення займає важливе місце у спілкуванні. Тому на заняттях з іноземними студентами більше часу слід приділяти вивченню назв кольорів. Вміння оперувати назвами кольорів дасть можливість більш повно зробити опис навколишнього середовища, почуттів, емоцій, настроїв стану, поведінки. Це, в свою чергу, допоможе співрозмовнику більш чітко зрозуміти і осмислити інформацію.

Для студентів-іноземців медичної академії важливим моментом у вивченні назв кольорів є розуміння медичних термінів, структура яких містить кольороназви. У російській та українській мовах окрім найменування із офіційної медицини, позначення хворобливих станів та хвороб у народній медицині використовуються саме кольороназви. В цих словах колір виступає визначальною ознакою.

Найбільш значну групу кольороназв складають прикметники: синій, жовтий, зелений, червоний; іменники: почервоніння, зелень, синець, жовтуха, синятина, жовтяниця, золотуха; дієслова: почервоніти, пожовтіти, позеленіти, посиніти, побіліти, почорніти; словосполучення: чорна хвороба, біла гарячка, чорна слабкість, червона вовчанка, чорна віспа.

В основі номінації всіх кольороназв лежать «колірний симптом захворювання» за зовнішньою ознакою. Іноді ж в назві, що містить кольоропозначення, присутня інформація і про симптоматику та походження хвороби.

Тягло Л. В.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ

Вивчення студентами-іноземцями української мови на початковому етапі має на меті подолання цілого ряду труднощів. Оскільки кожен студент є носієм уже сформованої артикуляційної бази, тому вироблення мовленнєвої навички на українському мовному ґрунті вихідцями з різних країн відбувається неоднаково. Особливу увагу насамперед слід звертати на демонстрацію місця і способу творення голосних і приголосних звуків та їх основну характеристику (свистячий, дрижачий, м'який, твердий, шиплячий, африкат тощо).

На даному етапі студент під керівництвом викладача має вимовити кожен звук, виконати значну кількість фонетичних вправ. Завдяки такій діяльності студенти зможуть не тільки прилаштувати свій артикуляційний апарат до вимовляння звуків та звукосполучень, притаманних українській мові, а й довести цю навичку до автоматизму, що в подальшому позитивно впливатиме на засвоєння мови в цілому.

Паралельно із засвоєнням звукової системи мови відбувається й вивчення української графіки. На перших заняттях студентам пояснюють фонетичні особливості української мови:

- розрізнення голосних і приголосних звуків,
- позиційне позначення буквами *я, ю, є, ї* одного чи двох звуків,
- способи позначення пом'якшення приголосних на письмі;

- особливості роздільної вимови, яка позначається апострофом;
- поняття складу;
- особливості акцентуації в українській мові.

Беззаперечно, що основною метою вивчення будь-якої мови є вироблення навичок ефективної комунікації, а засвоєння фонетико-орфоепічних особливостей української мови є важливим підґрунтям для формування фахового спілкування.

*Філат Т. В., Запорожець О. С., Сербіненко Л. М.,
Сидора М. Ю., Третьякова О. Є.*

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ АКАДЕМІЇ ДО РОБОТИ З АНГЛОМОВНИМИ СТУДЕНТАМИ

Опанувати іноземну мову – значить виробити цілий комплекс складних автоматизованих мовних умінь і навичок усного та писемного мовлення. Навички та вміння, як відомо, виробляються поступово й непомітно та тільки в результаті систематичного тренування на основі лексичних та граматичних знань. Щорічно в академії збільшується контингент іноземних студентів, зокрема англомовної форми навчання, тому одним з нагальних питань стала англомовна підготовка викладачів, які працюють з такими студентами. Для вирішення цього завдання за ініціативи адміністрації на кафедрі мовної підготовки медичної академії 10 років тому організовано курси підвищення рівня мовної підготовки професорсько-викладацького складу (медичні спеціальності). Враховуючи побажання слухачів, основна робота була спрямована на формування навичок аналізу та перекладу медичних текстів, ведення практичних занять та читання лекцій, написання статей і анотацій для публікацій в англомовних виданнях. Пріоритетним видом робіт стало вивчення термінологічної медичної бази англійської мови. Зростання чисельності

іноземних студентів і читання лекцій іноземними мовами потребують нових підходів і форм роботи. Щорічно збільшується кількість бажаючих вивчати професійну англійську мову. Кількість груп і слухачів зростає. Так, у 2010-2011 роках працювала 1 група, наступні два роки – по 2 групи, потім 4 групи. У 2017-2019 роках було створено по 6 груп (у середньому 15 слухачів у кожній). Вони сформовані на підставі особистої оцінки знань слухача, тобто попереднього тестування, і співбесіди з викладачами кафедри.

Навчальний рік	Кількість груп	Кількість слухачів
2010/2011	1	7
2011/2012	1	9
2012/2013	1	13
2013/2014	2	34
2014/2015	4	39
2015/2016	4	64
2016/2017	4	48
2017/2018	5	58
2018/2019	6	78
2019/2020	6	83

Кількість слухачів курсів постійно зростає. І вже на січень 2020 року складає 83 особи, що демонструє зацікавленість викладачів та співробітників у підвищенні мовного рівня та свідчить про ефективність методики викладання англійської мови на кафедрі. З самого початку робота курсів була спрямована на підготовку викладачів до проведення занять у групах англomовних студентів. Тому підрахування кількості отриманих сертифікатів B2 викладачами не було пріоритетним. Але підготовка до виступу на засіданні ректорату підштовхнула нас провести аналіз цього питання. Ми були приємно здивовані, що 32 співробітники, які відвідували наші курси, отримали сертифікати B2, а 3 – C1.

На сьогоднішній день робота курсів спрямована, з одного боку, на розвиток професійної медичної мовної підготовки, разом з тим на підготовку слухачів для складання іспиту для оцінки їх знань відповідно до світових вимог, який має чітку структуру.

Загальноєвропейська система оцінювання знання іноземних мов - система, розроблена Радою Європи, використовується для визначення рівня володіння іноземною мовою. Зміст CEFR – метод оцінки і навчання, який можна застосовувати для всіх європейських мов. У CEFR всього шість рівнів: A1 і A2 – елементарне володіння, B1 і B2 – самостійне володіння, C1 і C2 – вільне володіння.

A1 – Рівень виживання. Ви розумієте і можете говорити, використовуючи знайомі вирази й дуже прості фрази для вирішення конкретних завдань у ситуаціях повсякденного життя.

A2 – Передпороговий рівень. Ви можете розповідати про себе, свою родину, професію, вподобання, читати й переказувати нескладні тексти.

B1 – Граничний рівень. Ви знаєте, як висловити власну думку, вести особисте й ділове листування середньої складності, читати адаптовану літературу.

B2 – Граничний просунутий рівень. Ви володієте розмовною мовою в різних ситуаціях (від побутових до професійних) і можете без підготовки спілкуватися з носієм мови.

C1 – Рівень професійного володіння. Ви розумієте різноманітні складні розгорнуті тексти, вмієте без підготовки, побіжно, без труднощів у доборі слів, висловлювати свої думки. Ваша мова відрізняється різноманітністю мовних засобів і точністю їх вживання.

C2 – Рівень досконалого володіння. Ви вільно розумієте будь-яку усну або письмову інформацію, вмієте швидко і чітко викладати свої думки навіть щодо складних проблем, передаючи при цьому найтонші відтінки значення.

Паралельно з цією підготовкою триває вивчення і вдосконалення знань медичної термінології та особливостей її застосування. Викладачі кафедри не залишають без уваги і такий аспект, як фонетична підготовка, оскільки варіативність англійської мови викликає труднощі у слухачів при вивченні англійської вимови. Як і багато інших мов, англійська, що поширилась на великих територіях, має велику різноманітність вимови. Незважаючи на велику кількість варіантів, виділяють три стандартні вимови:

- 1). The Received Pronunciation – зразкова вимова для Британської англійської;
- 2). The General American – варіант, який вважається стандартом у Північній Америці;
- 3). The General Australian – варіант англійської мови, якою розмовляють в Австралії.

Однак ці три варіанти є лише основними, оскільки англійська мова має ще цілий ряд інших, менш поширених варіантів вимови. Багато студентів не розуміють відмінностей між варіантами мови, тому вони дуже часто розмовляють мішаною англійською, чим спантеличують носія мови. Але наші зусилля спрямовані на формування саме Британської вимови.

Паралельно з цією підготовкою триває вивчення і вдосконалення знань медичної термінології та особливостей її застосування. Викладачі кафедри не залишають без уваги і такий аспект, як фонетична підготовка, оскільки варіативність англійської мови викликає труднощі у слухачів при вивченні англійської вимови. Як і багато інших мов, англійська, що поширилась на великих територіях, має велику різноманітність вимови.

У своїй діяльності викладачі кафедри застосовують всі новітні досягнення цифрових технологій і методик викладання, використовують новітню літературу і підручники. Викладачами кафедри мовної підготовки О.Є. Третяковою та О.В. Нашиванько створено «Граматичний довідник для фахівців з медичних спеціальностей. Англійська мова».

Очевидною є важливість і значення отриманого сертифіката певного рівня, але також необхідно враховувати специфіку та особливості роботи викладачів нашої академії. Загальноєвропейська система оцінювання є досить універсальною, базується, у першу чергу, на загальнонавчальній лексиці, і не враховує потреб наукового стилю, зокрема медичного. Тому лексико-граматичний матеріал, який використовується на наших курсах, більше спрямований саме на потреби викладачів академії: читання лекцій, ведення практичних занять англійською мовою, написання наукових робіт, спілкування з англомовами студентами з різних країн світу.

У цьому році були створені групи, які цілеспрямовано готуються до складання іспиту, що відповідає рівню B-2. Сформовано групи зі студентів старших курсів і викладачів, аспірантів і магістрів. Керує цим процесом та безпосередньо здійснює його доцент кафедри, доктор педагогічних наук Камілла Газанфарівна Магрламова. Курси відвідують 23 викладачі та 70 студентів, які планують на початку червня 2020 р., сподіваємося успішно, скласти іспити рівнів B1, B2.

Кафедра прагне створити всі необхідні умови для успішної реалізації поставлених задач і поліпшення мовної підготовки як студентів, так і професорсько-викладацького складу.

З точки зору філологічної науки, для результативного опанування іноземною мовою потрібно:

1. систематична щоденна мовна практика протягом мінімум години;
2. спілкування з носіями мови;
3. можливість чути мову, оскільки аудіювання – один із самих складних видів навчання.

Зрозуміло, що виконання всіх цих умов – справа не зовсім реальна, але і кафедра, і співробітники докладають чимало зусиль, аби досягти високого мовного рівня та цим самим підвищувати рейтинг та конкурентоспроможність нашої академії на світовому ринку освітніх послуг.

Протягом останніх двох років кафедра бере активну участь у підготовці студентів до складання англомовної частини ліцензійного іспиту «Крок 1». Минулого навчального року було створено факультатив для студентів III курсу (4 групи), який вони відвідували за бажанням. У поточному навчальному році поряд з факультативом (12 груп) було введено обов'язкове заняття для студентів III курсу в обсязі 20 навчальних годин зі складанням заліку. Це стало великим стимулом для відвідування занять. Факультатив студенти відвідують не так дисципліновано, як обов'язкові заняття.

Цього року ухвалено рішення щодо проведення занять з англійської мови в групах іноземних студентів. Слід зазначити, що відвідування занять іноземними студентами значно гірше, ніж вітчизняними. Особливо знизилось відвідування іноземними студентами занять з англійської мови в період зимової сесії. З одного боку, це зумовлено об'єктивними причинами: підготовка до заліків та іспитів; перескладання академічних заборгованостей. З іншого боку, є суб'єктивна причина – відсутність будь-якого офіційного підсумкового контролю (наприклад, заліку), що не стимулює студента до відвідування занять та вивчення англійської мови.

Крім того, ряд студентів, зокрема узбеків, взагалі не вивчали в школі англійської мови і не мають оцінки з такої дисципліни в атестаті про середню освіту. Як іноземна в Узбекистані вивчається російська мова. Можливо, саме через це студенти-узбеки медичного та стоматологічного факультетів почали активно відвідувати заняття з англійської, але після вивчення алфавіту та правил читання втратили ентузіазм і надію її опанувати за 3-4 місяці, маючи 2 години на тиждень.

Викладачі кафедри розробили відповідні програми і плани. Особливу увагу акцентовано на удосконаленні знань медичної термінології та закріплення навичок перекладу професійних текстів. Методологічним джерелом підготовки вітчизняних студентів стали «Посібник для самостійної підготовки вітчизняних студентів медичних факультетів для складання

ліцензійного іспиту» (доц. Г.С. Короленко, доц. О.А. Алексеєнко, 2018) та «Test items for licensing examination Krok 1. Medicine»: Testing Board (Kyev, 2019).

Результат складання частини КРОК-1 англійською мовою минулого року підтвердив правильність обраного підходу адміністрації та кафедр до підготовки студентів. Приємно відчувати, що кафедра мовної підготовки причетна до цього процесу та зробила свій внесок у покращення результатів КРОК-1.

Чуб С. А., Кузьменко А. О.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ЗМІШАННА ОСВІТА ЯК ІННОВАЦІЯ ХХІ ст.

Сьогодні, система освіти характеризується зміною змісту, методів і форм педагогічного процесу, які виражаються, зокрема і в зростанні популярності онлайн-навчання.

Системи онлайн-навчання формують зв'язок між учнем і викладачем, який сприяє більш успішному закріпленню знань учнів протягом процесу навчання, що дозволяють учням застосовувати прикладні навички з використанням сучасних освітніх технологій.

Важливо зазначити, що сучасна державна політика в аспекті розвитку системи освіти визначається чіткою підтримкою змішаної освіти, оскільки сучасні вимоги розвитку світу передбачають використання різних форм та методів освіти.

Зокрема, у відповідності до ч.1 ст.5 Закону України «Про освіту» - «Освіта є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства. Фінансування освіти є інвестицією в людський потенціал, сталий розвиток суспільства і держави»[1].

Таким чином, у відповідності до цього законодавчого положення – визначається сутність процесу освіти та його значення як в аспекті розвитку окремих індивідів, так і усього суспільства.

Натомість, у відповідності до ст.8 Закону України «Про освіту» - «Державна політика у сфері освіти формується і реалізується на основі наукових досліджень, міжнародних зобов'язань, вітчизняного та іноземного досвіду з урахуванням прогнозів, статистичних даних та індикаторів розвитку з метою задоволення потреб людини та суспільства»[1].

Тобто, законодавець чітко визначає що державна політика спрямовується не на сталі форми розвитку суспільства та системи освіти, а є динамічною та спрямованою на адаптацію не лише до національних вимог, але й до вимог світової спільноти.

Фактично, в сучасних умовах, поширення змішаної освіти є надзвичайно актуальним процесом, оскільки технологічний розвиток відбуваються досить швидко і формальні та стандартні методи не можуть відповідати усім потребам сучасної людини.

За таких обставин виникає потреба у додатковій освіті, а також у переорієнтації методів стандартної (формальної) освіти[3].

Використання інтернет-технологій, а також інших результатів технологічної революції є цілком закономірним явищем, яке виникло внаслідок еволюції людини її освоєння нових технологій.

Сьогодні в світі поглиблюється глобалізація, а тому використання сучасних онлайн - методів освіти є необхідністю, що визначає цілий спектр можливостей для учнів з різних країн та соціальних верств населення[2].

Однак, варто зауважити, що змішана освіта виконує низку задач, які не може виконати стандартна освіта, а саме:

- 1) спрощує доступ до інформації, що надає можливості більшій кількості потенційних учнів отримувати знання;

- 2) внаслідок своєї специфічної форми є надзвичайно великим джерелом різної інформації з будь-якої тематики;
- 3) надає вільні просторові та часові можливості в освіті;
- 4) надає можливості комунікації з іноземними вчителями, а також можливості навчання закордоном.

Такий перелік не є вичерпним, оскільки змішана форма освіти не лише поєднує стандартну освіту та її онлайн- варіант, але й є поступовим перехідним етапом у діджиталізації усього людства [2].

Зокрема, визначаючи сучасні світові тенденції, можна зазначити, що поступовий перехід освітнього процесу від офлайн форми до онлайн є неминучим та цілком закономірним.

Відповідний стан речей підкреслюється міжнародним досвідом та реформами в Україні, які стосуються не лише галузі освіти але й інших сфер життєдіяльності людини.

Таким чином, однозначно стверджувати про інноваційність змішаної освіти – не можна. Проте, можна однозначно зазначити, що поступовий перехід до онлайн – методів освіти є вимогою сучасних змін в світі і спробою людини адаптуватися до таких реалій.

Натомість, змішана форма освіти відповідає загальному стану невизначеності людини на сучасному етапі розвитку, оскільки створює можливості отримувати освіту за старими стандартами, і в той же час пробувати щось нове та інноваційне.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про освіту» URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Свідер, М. Освіта і вища школа в Європейському Союзі. М. Свідер Історична освіта і сучасність. Як викладати історію школярам і студентам. – К., 2007. – 428 с.

3. Указ Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти»
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

Шейнак С. Ю.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ПРИНЦИП КОМУНІКАТИВНО-ОСОБИСТІСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Цей принцип, визначаючи якість навчальної діяльності, реалізує щодо її організації одну з найважливіших передумов методики – комунікативну спрямованість навчання в цілому.

Для обґрунтування цього принципу та його інтерпретації слід проаналізувати, що таке комунікативна й особистісна організація навчальної діяльності.

Її комунікативна організація передбачає дотримання трьох основних умов.

Перша умова передбачає спрямованість навчання не на здобуття студентами мовних знань, а на вироблення у них навичок (граматичних, лексичних, фонетичних) і мовленнєвих умінь, що забезпечують можливість здійснення іншомовної мовленнєвої діяльності в процесі спілкування.

Друга умова, пов'язана з реалізацією принципу комунікативної організації, передбачає комунікативний характер використовуваних у навчальному процесі вправ для вироблення навичок і мовленнєвих умінь. Це означає відтворення при їх організації характеристик, властивих справжньому мовленнєвому спілкуванню, таких, наприклад, як ситуативність.

Крім двох розглянутих умов принцип комунікативної організації передбачає й реалізацію третьої умови. Вона передбачає формування в студентів мотиваційно-спонукальної фази діяльності – створення потреби в іншомовному мовленнєвому спілкуванні. Для створення такої потреби

необхідна висока позитивна мотивація студентів як при вивченні іноземної мови, так і при її використанні для комунікації.

Отже, щоб забезпечити комунікативний характер навчальної діяльності студентів, слід організовувати цю діяльність з урахуванням їхніх особистостей, зробити її особистісно значущою для них.

Шубенок Т. І., Буравльова К. Т.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ МОВ У РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У сучасній Україні відбуваються реформи та активні зміни. Визначення вектора розвитку держави зумовлене євроінтеграційними процесами та безпосередньо новими вимогами до володіння іноземними мовами, зокрема й англійською. У Стратегії сталого розвитку "Україна – 2020" [1], прийнятій 2015 року, одним із ключових індикаторів реформування галузі освіти є вивчення іноземних мов, як пріоритет внутрішньої політики України щодо інтеграції в ЄС. Одним із завдань у програмі визначено забезпечення збільшення та оптимізації присутності України на міжнародних заходах та майданчиках, присутності в міжнародному культурному, академічному та громадському середовищі [1]. Для реалізації цього завдання потрібно зовсім інакше поглянути на рівень викладання іноземних мов, зокрема англійської як мови міжнародного спілкування.

Нині в Україні реалізуються нові підходи до навчання іноземних мов, на основі європейського досвіду. У зв'язку з обраним курсом української влади на євроінтеграцію, знання англійської мови, як основної мови міжнародного спілкування, набирає додаткової ваги. Мовою міжнародного спілкування, як правило, є мова, поширена в межах певного регіону. В основному, в усьому світі статусом міжнародної користується мова англійська, а також поширені

іспанська, французька, німецька. В окремих випадках роль мови міжнародного спілкування на регіональному рівні відіграють французька, арабська, іспанська.

Велика кількість наукових праць з методики навчання іноземних мов присвячена методам ефективного і результативного викладання, спрямованим на формування у студентів мовної та мовленнєвої компетентності високого рівня. Ці праці адресовані викладачам і пропонують рекомендації та поради стосовно організації процесу навчання і застосування ефективних прийомів та методів. Питання самостійної організації роботи студента у вивченні іноземних мов з метою досягнення успіху у навчанні – є не менш важливим, ніж сама методика навчання іноземних мов. Цій важливій проблемі присвячені праці відомої угорської перекладачки-поліглота Като Ломб «Як я вивчаю мови» та «Гармонія Вавилону (інтерв'ю з відомими поліглотами Європи)» [2]. Хімік за освітою, уже в молоді роки Като зацікавилася вивченням іноземних мов, що стало справою її життя. Увагу привертає той факт, що більшістю мов перекладачка оволоділа працюючи з підручниками та художньою літературою мовою, яку вивчала в певний період життя. Відомі слова К. Ломб – «Ми вивчаємо мови тому, що мова – це єдине, що корисно вивчити, навіть погано», варто запам'ятати всім, хто цікавиться вивченням мов [2].

Переваги, які дає впровадження інноваційних європейських методик навчання англійської мови, є вагомими і заслуговують на більш детальний розгляд. Отже, одним із основних здобутків нового підходу є відповідність сучасним європейським стандартам освіти. Досягнута уніфікація рівнів навчання забезпечує єдність мети, змісту і засобів навчання англійської мови в Україні та світі.

Завдяки новаторським підходам у викладанні іноземних мов в Україні планується підвищити рівень володіння англійською мовою серед молоді й науковців з метою виконання завдань, поставлених у Стратегії сталого розвитку "Україна – 2020", та задля соціально-економічного розвитку держави [1].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Стратегія сталого розвитку "Україна-2020" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (Дата звернення: 20.03.2017).
2. Ломб Като. Как я изучаю языки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Pttp://royallib.com/book/lomb_kato/kak_ya_izuchayu_yaziki.html
3. Go Global : Національна програма вивчення та популяризації іноземних мов (National Foreign Language Learning and Promotion Initiative) [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу : http://osvitacv.com/uploads/go_global.pdf (Дата звернення: 01.03.2017).

Shchurovskaya O. N.

SE «Dnipropetrovsk Medical Academy of Health Ministry of Ukraine»

A COMMUNICATIVE APPROACH TO A FOREIGN LANGUAGE TEACHING

The purpose of teaching a foreign language at the present stage is acquisition by the students of the communicative competencies, which help them to realize their knowledge, skills and abilities in solving specific communicative problems in real life situations.

At the present stage, the object of foreign languages teaching is language communicative activity. A communicative approach to a foreign language teaching first appeared in the 70s as a result of the work of experts from the Council of Europe. Since that time, this approach has become widespread throughout the world and has become one of the main methods of foreign languages teaching. The noted communicative approach to foreign languages teaching requires the teacher to change the teaching methodology, in which the language is already being studied as a means of influence of one person on another in the process of communicative activity. The communicative technique assumes that the unit of communication is a speech act as a

means of transmitting speech intentions using language. Communication is organized not on topics, but on real social and everyday spheres of communication as a space of human activity. Communication has a role character, that is, each student performs a certain communicative role, such communication contributes not only to the development of linguistic competence, but also to social skills.

Summing up the above, we can conclude that formation of foreign language competence consists in the acquisition by students of knowledge and skills related to a foreign language in terms of understanding the essence and social significance of a foreign language, the ability to use a foreign language in order to carry out educational and cognitive activities. Today, the main teaching method is the communicative method. It provides opportunity to organize training, while immersing the students in a communicative environment, which helps you to effectively teach foreign language communication.

Ямаєв Д. Д., Кузьменко А. О.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

МОНОЛІНГВІЗМ: CURRENTE CALAMO

У сучасному світі, мовний аспект є одним з найважливіших. Сучасна освіта спрямована не тільки на вивчення мови, але й на розвиток здатності і готовності висококваліфіковано взаємодіяти з представниками інших мовних середовищ. Це особливо важливого у неоднорідному, з мовної точки зору, середовищі.

На планеті, мабуть, не залишилося майже людей, які володіли б однією мовою. Вплив засобів масової інформації відбувається на всі сфери життя, а разом з тим і проникнення іншомовної інформації до свідомості людини.

У сучасному світі білінгвізм поширюється все більше, а ось монологізм – скоріше рідкість. «Одномовність аж ніяк не переважає на земній кулі» [4]. Сучасні реалії полягають в тому, що монологістів майже не залишилося. Так

чи інакше, най розповсюдженим є саме багатомовність. Вона переважає в усіх державах. Що стосується саме монолінгвізму, то «це – володіння тільки однією мовою – своєю або етнічною» [1].

Проблемами дослідження мовного стану у світі займалися О. Яковлева, І. Больман, Н. Мечковська, О. Селіванова, М. Баурінг, В. Абрамова, та ін.

«В умовах розвитку сучасного світу з притаманними для нього, з одного боку, глобалізацією, як всесвітньо багаторівневою мережею найрізноманітніших зв'язків, з іншого, - безпрецедентно високим рівнем розвитку технічних засобів комунікації, - зустріти одномовність у її чистому вигляді майже неможливо» [2].

Монолінгвізм корелює з різними демографічними показниками: етнічне походження, біовітальність, локалізація, соціальні чинники тощо. Наприклад, більше 13% татів і близько 36% цахури, які проживають на території Дагестану, є монолінгвами, які володіють тільки своєю етнічною мовою; при цьому серед осіб більш молодого віку, а також осіб, які проживають в містах, частка монолінгвів значно нижче, ніж середній показник для даних етнічних груп в цілому. Монолінгвізм є суттєвою складовою мовної ситуації, що складається в державі або в певній частині багатонаціональної держави [1].

Одну мову вивчати легше, ніж кілька відразу, оскільки зусилля не розпорошуються. Якщо постаратися, то в підсумку можна досягти дуже високого рівня володіння цією мовою. Однак монолінгвізм може привести до того, що у людини в майбутньому може виникнути мовний бар'єр, жорстке розділення мов на рідну та іноземні (і, ймовірно, їх носіїв на "своїх" і "чужих"); невпевненість в можливості освоїти інші мови на хорошому рівні або небажання робити це.

Багатомовність дає людині більше можливостей для доступу до інформаційних і культурних джерел, оскільки далеко не всі скільки-небудь значимі тексти встигають оперативно переводитися навіть на поширені мови, не кажучи вже про тих, кількість носіїв яких невелика.

У даному суспільстві, монолінгвізм має скоріше негативний характер, аніж позитивний. Оскільки, реалії сьогодення вказують на те, що «білінгви мають більше можливостей використання тих переваг, які дають нові інформаційні технології й засоби інформації у межах єдиного інформаційного простору. Це прямо залежить від рівня лінгвістичної культури суспільства. Органічний зв'язок білінгвізму й знань дозволяє говорити про те, що в умовах становлення інформаційного суспільства феномен білінгвізму набуває нової якості, являючи собою найважливіший інтелектуальний ресурс сучасності. «Кожна нова іноземна мова змінює фокус розгляду навколишнього світу, спрямовує нашу увагу на нові аспекти джерела знання, яке сприймалося раніше, виступає як додатковий фактор осмислення всього того, що відбувається навколо нас» [5].

«Сучасному поколінню фінської нації залишилася фінсько-шведська двомовність. Шведи у Фінляндії мають територію традиційного компактного проживання і становлять нині лише шість відсотків населення країни. Тим не менше, шведська, як і фінська, є державною мовою. Обидві вони мають однаковий юридичний статус, що, зокрема, надає шведськомовним громадянам право на повне державне обслуговування рідною мовою, включаючи судочинство, адміністрування, освіти (в тому числі й вищу) тощо.

Юридично зафіксована двомовність у Фінляндії виразно асиметрична. Якщо не брати до уваги їхнього однакового статусу, то дві державні мови, що її формують, непорівнянні ані за обсягом використання, ані за престижністю. З огляду на кількісні показники, які характеризують кожну з них, вони геть нерівнозначні. Переважна більшість населення (понад 90%) говорить фінською мовою, яка є для його представників рідною. Шведську як рідну визнає і говорить нею лише 5,5% громадян. Випадки вільного володіння і фінською, і шведською відомі, проте вони поодинокі. Жодних кроків, спрямованих на стимулювання такого володіння, з боку держави не здійснюється. Та й об'єктивної потреби в чомусь такому немає, бо шведська тут, по суті, є мовою національної меншини.

Це добре видно з установлених законодавчо критеріїв уживання мов на рівні первинних адміністративно-територіальних одиниць — муніципалітетів. За фінським законодавством підстави вважати муніципалітет двомовним з'являються в разі, коли національна меншина становить у ньому щонайменше 6% населення або 6000 осіб. Для Фінляндії таке — скоріше виняток, ніж правило. З наявних у країні 464 муніципалітетів двомовними є лише 41, ще 26 — одномовні шведські (переважна більшість із них розташована на Аландських островах), решта 397 (понад 85%) — одномовні фінські» [3].

Враховуючи все вищевикладене, можна зрозуміти, що монолінгвізм не має широкого використання і в реаліях сучасного світу — це скоріше виняток, аніж правило.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Российская академия лингвистических наук. Словарь социолингвистических терминов — Москва, 2006. — с. 137
2. Яковлева О. В. Особливості дії фактору багатомовності у мовному просторі України // Політичний менеджмент. наук. журнал., 2012. — №4-5. — ст. 124
3. Яковлева О.В. Національні моделі організації неодномовного мовного простору («Стара Європа» // Релігія та соціум, наук. журнал., 2013. — №1(9). — ст. 105
4. Мечковская Н.Б. Социальная лингвистика. Пособие для студентов гуманитарных вузов и учащихся лицея. 2-е изд., испр. / Н.Б. Мечковская. — М., Аспект Пресс, 1996. — с. 196
5. Мацнева Є.А. Білінгвізм глобалізованого світу як соціальний процес // Вісник донецького національного університету, серія Б: гуманітарні науки, випуск 1-2. — 2014. — ст. 472

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДЗ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
МОЗ УКРАЇНИ»
КАФЕДРА МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

V Міжвузівська науково-практична студентська
конференція з латинської мови

«PER ASPERA AD ASTRA»

ВІДОМЕ Й НЕВІДОМЕ ПРО ІМЕНА

Із давніх часів люди з великою відповідальністю підходили до вибору імені для дитини, у нього закладали глибокий сенс. Батьки були переконані, що від цього залежить подальша доля дитини, її характер та вдача. Як відомо, переважна більшість нових слів у мові з'являються шляхом запозичення. Кожне ім'я – це слово або фраза якої-небудь мови. Згідно з дослідженнями науковців, близько 20-22% українських імен беруть початок з латини.

Valeriya (Валерія) – жіноча форма чоловічого імені Валерій. Походження імені Валерія пов'язане з латинськими словами, які мають кілька варіантів перекладу. Найчастіше наводять такі значення імені: «сильна», «міцна», «здорова». Крім того, ім'я Валерія може означати «могутня», «впливова», «значна».

Ім'я *Vitaliy* походить від латинського *Vitalis*, яке в стародавньому Римі було прізвиськом, означало "життєвий", "життєздатний". У стародавньому Римі існував споріднений когномен (родове прізвисько) *Vitalianus*, що буквально перекладається як «Віталії, що належать Віталію».

Адріян - латинське чоловіче ім'я, що походить від імені *Hadrianus*, утворене від римського родового прізвиська *Hadrianus*, що означає "той, хто родом з берегів Адріатичного моря".

Маркіян означає "той, хто належить Марсу", присвячений Марсу. Маркіян одне з декількох імен, які присвячені культу римського бога Марса.

Ім'я *Наталя* дуже давнє, воно було утворено в перші століття християнства від латинського «*Natalis Domini*», що означає «народження», «Різдво». Сучасний варіант перекладу імені — «народжена в Різдво, різдвяна». В імені Наталя можливі різні варіанти перекладу, але всі вони наближені до поняття «народження». Існують й інші значення: «рідна», у значенні «рідний,

отчий, вітчизняний», «день народження; місце народження, батьківщина; бог, що протегує народження; рід, походження» тощо.

Ім'я *Гнат* походить від римського родового імені етруського походження *Egnatius* від латинського слова *ignis* «вогонь». Тому ім'я Гнат перекладають як «вогненний». Гнат – коротка форма імені Ігнатій, яке рідко використовується.

Ім'я *Максиміліан* пішло від давньоримського *Максим*. Відповідно до латинського "maxima" воно перекладається "найбільший", "найвищий", "нащадок великого". Запозичено з візантійської культури в момент її розквіту. Християни шанують святого Максиміліана Ефеського, що прийняв мученицьку смерть за християнську віру.

Ім'я *Сергій* має різні версії походження. За найпоширенішою версією ім'я Сергій походить від римського родового імені *Sergius* «слуга Бога». Як один з варіантів ім'я Сергій походить від латинського «*Servus*» - «слуга».

Ім'я *Юлій* походить від імені персонажа давньогрецької і римської міфологій – легендарного римського героя Юла Асканія. Асканій був сином Енея, відомого троянця. Ім'я Юл — видозмінене ім'я Асканія; Іл – скорочений варіант його імені. Звідси походження назви території Асканія – Іліона (друга назва легендарного міста Троя). Ім'я *Юл*, *Юлій* стало римським родовим іменем *Julius* «з роду Юліїв». Ім'я Юлій мали римські консули, священнослужителі Ватикану – римські папи.

Ім'я *Лариса* має декілька варіантів тлумачення свого походження. Припускають, 1) що це ім'я походить від назви давньогрецького міста *Ларісса*; 2) має латинське коріння і походить від слова *Ларус*, що означає «чайка» або «фортеця»; від іншого латинського слова *laris* - «дух-хранитель»; 3) існує думка, що ім'я Лариса спільне з давньогрецьким словом *Ларос*, що означає «приємна», «солодка». У грецькій міфології Ларіссою звали одну з німф (онучка Посейдона).

Отже, слова, уживані нами щодня, зокрема наші імена, мають свою історію походження, цікаву й часто непередбачену, яку, безумовно, ми мусимо знати, бо *Omen est nomen*.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей: Словник – довідник / Л. Г. Скрипник, Н. П. Дзятківська - К.: Наукова думка, 1996. - 335 с.
2. Ісат Ю. 2500. Чоловічі та жіночі імена: Походження, значення, вибір, 2005.
3. Оленич Р. М. Латинська мова / Р. М. Оленич- Світ, 1993.

Бабір М. В., Ратомська Л. В.

Університет імені Альфреда Нобеля

ЛАТИНА Й СУЧАСНІ МОВИ

Латинська мова (*Lingua Latina*) – одна з найстародавніших мов індоєвропейської групи. Назва "латинська" походить від назви невеликого племені латинів (*Latini*), яке населяло давню область Лацій (зараз Лаціо), що знаходилася в самому центрі Аппенінського півострова. Саме тут, згідно з легендою, у 753 році до н.е. брати Ромул і Рем заснували Рим (*Roma*). Рим проводив агресивну, загарбницьку політику. Разом з розширенням меж держави, за рахунок завоювання все нових земель, поширюється і латинська мова. Вона охопила не тільки Середземноморський басейн, а й землі, що знаходяться далеко за його межами.

Латина мала особливий різновид – вульгарну, або народну латину, яка відрізнялася від класичної латини й слугувала розмовним варіантом у багатьох провінціях Римської імперії, що все розширюється. Саме вона стала основою для романських мов (від латинського *romanus* - "римський") - французької, італійської, португальської, іспанської, молдавської, румунської і деяких інших. Змішуючись з місцевими діалектами, латина отримала поштовх для розвитку

нових гілок. Однією з причин цього стало те, що завоювання римлянами інших менш розвинених народів спричиняло домінування латини в тих областях, де слів рідної мови бракувало: наука, технології, медицина і так далі. На початковому періоді розвитку романські мови обходилися без писемності і вважалися простонародними діалектами. У той же час, якщо мова була досить розвиненою, вона могла не підпадати під занадто сильний вплив і залишатися самобутньою, як це сталося з грецькою. Побічно й інші мови підпадали під вплив латини, як, наприклад, англійська. Це було неминуче, оскільки між народами постійно були культурні та економічні відносини. Крім того, поширення Християнства також сприяло виникненню цілого пласту запозичень. До того ж довгий час, аж до XVIII століття, латина була в Європі не лише мовою науки й освіти, але і єдиною мовою міжнародного спілкування. Без знання латинської мови неможливо було отримувати знання, читати наукові праці й відомі літературні твори. В українській мові також безліч слів, що беруть початок з латини. Наприклад, "анімація" - від латинського кореня *anima* - "життя", вокал - від *vox* - "голос", капуста - від *caput* - "голова" і т. д. Багато повсякденних понять ми також запозичили в римлян. Такі, наприклад, як назви місяців або планет. А крім того, ми часто використовуємо в повсякденній мові й прямі запозичення з латини, такі як *incognito*, *status quo*, *et cetera*, *de facto* тощо. Латина так міцно увійшла до безлічі мов і стала настільки невід'ємною частиною повсякденного спілкування і літератури, що питання, чи є латина дійсно мертвою мовою або вона жива, залишається відкритим.

У сучасному світі є професії, для яких знання латини обов'язково. У першу чергу це медицина, включаючи фармацію, а також природні науки і юриспруденція. Для представників цих професій латина є спільною мовою незалежно від їх національності. Вивчення латинської мови дає шанс доторкнутися до стародавньої культури й істотно розширити кругозір та ерудицію! Крім того, вона розвиває пам'ять, логіку, мислення. Її вивчення

допомагає розуміти походження слів живих мов, значення багатьох термінів без спеціального перекладу, запам'ятовувати правильне написання складних слів.

Єрьоменко А., Писаренко Н. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ХІМІЧНІ ТЕРМІНОЕЛЕМЕНТИ ТА ЇХ ПОХОДЖЕННЯ

Латинська мова разом з давньогрецькою і в сучасний час є невичерпним джерелом для творення міжнародної суспільно-політичної та наукової термінології.

Основи сучасних наукових понять походять ще з Давньої Греції. Видатний вчений Аристотель вперше спробував узагальнити знання про рослинний та тваринний світ. Пізніше більшість грецьких назв тварин і рослин були латинізовані й увійшли до складу зоологічних та ботанічних назв, що зафіксовано у відомій поемі римського філософа Лукреція Кара «De rerum natura» (Про природу речей), у творі Плінія Старшого “Historia naturalis” (Природна історія), у восьми томній енциклопедії Авла Корнелія Цельса “De medicina” (Про медицину). Протягом наступних століть продовжувалось накопичення фактичного матеріалу про живу природу. Особлива увага приділялась лікарським рослинам, питанням взаємовідношень організму людини з різноманітною речовиною живої та неживої природи. Термінологія в основному не виходила з кола понять, накопичених античністю. Однак найбільш інтенсивний прогрес термінотворення в біології був пов’язаний з використанням класифікації рослинного та тваринного світів. Найбільше досягнення в біології пов’язане з ім’ям Карла Ліннея, який увів біномінальну номенклатуру, де кожен вид визначався двома латинськими назвами – родовою та видовою. Ця класифікація модифікувалась у XIX – XX століттях, та цей процес продовжується і сьогодні. У XX столітті було прийнято ряд номенклатурних кодексів – Міжнародний кодекс ботанічної номенклатури

(1950, 1975), Міжнародний кодекс зоологічної номенклатури. У кожному з них є окрема стаття, котра нагадує про те, що наукові назви всіх систематичних груп рослинного та тваринного світів повинні бути латинськими або латинізованими.

У біології, як і в медицині, більша частина термінів утворюється за допомогою грецьких морфемних елементів, або терміноелементів (ТЕ).

Терміноелементом вважають будь-яку афіксальну чи кореневу морфему, для якої характерне стабільне значення та використання в термінотворенні. Серед корневих терміноелементів найбільш часто зустрічаються корені або навіть основи латинських і грецьких іменників та прикметників. Одним з наочних прикладів та, мабуть, і яскравих зразків є походження назв хімічних елементів таблиці Менделєєва, що вживаються в багатьох біологічних та медичних термінах. Аналізуючи особливості структури хімічних терміноелементів, спостерігаємо, що частина з них має:

1) латинську основу:

Aluminium (Алюміній), символ Al, термін утворився від лат. *Alumen* –галун.

Argentum (Срібло), символ Ag, від лат. *arguere* – бути ясным.

Aurum(Золото), символ Au, від лат. *aurum*– золото.

2) грецьку основу:

Barium (Барій), символ Ba, від грец. *Barys* – важкий.

Bromum (Бром), символ Br, від грец. *bromos* – смердючий.

Chlorum (Хлор), символ Cl, від грец. *chloros*– зелений.

3) основу інших мов:

Bismuthum (Вісмут), символ Bi, від німецького Wismut (первинно Weisse Masse – біла маса).

Borum (Бор), символ B, від арабського *bauraq*– бура.

Manganum (Марганець), символ Mn, від італійського *Manganese* з грец. *Magnesia*.

4) термін складається з декількох основ:

а) однієї мови: *Hydrargyrum* (Ртуть), символ Hg, від грецької *Hydr* – вода+*argyros* срібло; *Hydrogenium* (Водород), символ H, від грецької *Hydr* – вода+*genes* породжуючий; *Phosphorus* (Фосфор), символ Ph, від грец. Phos – світло+*phoros* – який несе;

б) різних мов: *Natrium* (Натрій), символ Na, від арабської *Natron* і грецької *Nitron* – сода.

Знання хімічних терміноелементів необхідне для студентів-медиків, оскільки вони входять до складу назв медичних препаратів, що застосовуються на практиці при лікуванні хворих.

Ілющенко Т., Смішлива І. А.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ІТАЛІЙСЬКА МОВА І ЛАТИНА

В нашій статті ми коротко розглянули історію італійської мови (шлях від латини до сучасної італійської) і звернули увагу на самі помітні сліди, які залишила латинська мова в італійській.

Після розпаду Римської імперії (476 рік н.е.) латина стає мовою-оснотою для нових національних мов – так званих романських, до яких входить і італійська мова. Але основною для формування романських мов стала не класична латина, а протиставний їй різновид – народна, або, як її ще називають, вульгарна, латина, яка з території сучасної Італії разом з завоюваннями Риму прийшла і в римські провінції. На Апеннінському півострові на базі розмовної латини виникла італійська мова, у Галії – французька і провансальська, на Піренейському півострові – іспанська і португальська мови. У Швейцарії і Північній Італії вульгарна латина стала основою для виникнення ретороманської мови, у Дакії (сучасна Румунія) – румунської, у Молдові – молдавської. Ці мови зберігають у своєму словниковому складі, морфології і синтаксисі латинські ознаки.

Перехід від загальноновживаної латинської мови до сучасних європейських романських мов займав не одне століття. На території колишньої Західної Римської імперії латина перестає бути загально зрозумілою мовою спілкування в проміжку часу між VIII і X ст.. Свідомством цього є, наприклад, акти Турського собору (Франція) 813 р. (після розпаду Римської імперії пройшло 337 років). Цей собор постановив для священників Франкської імперії читати проповіді серед місцевого населення зрозумілими для вірян рідними говірками, зокрема на *rustica Romana lingua*, тобто “сільською романською мовою”, оскільки пересічний люд вже не міг зрозуміти латину, якою написана Біблія і на якій читалися проповіді.

Як і інші романські мови, італійська походить безпосередньо від живої розмовної латини. Особливість її походження в тому, що вона виникла на території римської метрополії. В Італії довше ніж в інших романських країнах латина слугувала мовою офіційних паперів, судових засідань тощо, але в розмовній практиці почався протилежний процес – розпад єдиної мови на велику кількість її варіантів – так званих італійських діалектів, які продовжують активно використовуватися і в сучасній Італії.

Всі італійські діалекти (їх кількість досягає декількох десятків) мають одне джерело – народну латину, але дуже відрізняються один від одного та від літературної італійської мови, деякі настільки, що можуть розглядатися як окремі мови (частина з них має навіть свою окрему літературу). Появлення такого різноманіття діалектів можна пояснити розмаїттям населення давньої Італії, умовами її романізації, політичною роздробленістю країни протягом століть (існування на півострові герцогств, князівств, королівств, міст-держав, марок, республік тощо – відособлених територій, які мали всі ознаки окремих держав) і навіть її географічними особливостями.

Однією з перших письмових пам’яток, які містять в собі діалектну мову, є судові акти 960 та 963 рр. (тяжба про землі знаменитого зараз абатства Монтекасино). Ці акти написані, звичайно, латинською мовою, але свідомські

показання в них зафіксовані так, як вони були промовлені, – на рідному діалекті свідків. 960 рік і вважається в Італії датою народження італійської мови (в 1960 році відзначалося 1000-ліття її історії).

Зникнувши з розмовної сфери спілкування, латина в її класичному варіанті продовжувала грати першу (якщо іноді не єдину) роль в письмовій мові, офіційних документах, у судових процесах, взагалі в офіційному житті, в науці, медицині, в літературі. Але поступово в літературу як сферу діяльності, найбільш жваво реагуючу на зміни в суспільному житті, в тому числі на зміни мовні, проникає і все більш в ній посилюється жива народна (діалектна) мова. Можна думати, що це було і літературним проявом італійського самоусвідомлення.

Та, як і раніше, в Італії серед великої кількості діалектів не було єдиної літературної мови, яка б могла замінити латинську і поява якої вже назрівала в роздробленому італійському суспільстві. На цьому мовному фоні особливу роль серед усіх діалектів Італії починає грати флорентійський (тосканський) діалект. Саме його вчені вважають провідним в утворенні сучасної літературної (офіційної) італійської мови.

Історія цього діалекту починається в XI-XII ст. В цей час швидко розвивалися міста на півночі Італії. Серед них особливо виділялася Флоренція, яка до кінця XIII ст. набула значення економічного та культурного центру. Таке піднесення міста стало причиною посилення ролі флорентійського діалекту. Становленню його як основи загальнонаціональної італійської літературної мови сприяла творчість великих флорентійців епохи Раннього Відродження – Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарки і Джованні Боккаччо (хоча самого Петрарку називати флорентійцем можна тільки умовно: з Флоренції був не сам поет, а його батьки). Вважається, що “Данте закінчує в могутньому синтезі ідеї Середньовіччя, Петрарка і Боккаччо закладають перший камінь великої майбутньої будови”.

Данте Аліґ'єрі (1265-1321) – видатний італійський поет, письменник, філософ, політик, “батько італійської літератури” і, як вже сказано, один з засновників літературної італійської мови. Серед наріч Італії він свідомо шукав “блискучу народну мову”, і в цих пошуках вирішував не тільки мовні та літературні питання, а й, як сказали б зараз, геополітичні: він прагнув знайти серед італійських діалектів осьову мову, яка б, з одного боку, об'єднала всі інші італійські мови і на якій, з іншого, можна було б писати твори того ж рівня, якого колись досягла латиномовна література. Провівши своєрідний моніторинг італійських діалектів, Данте віддає перевагу рідному тосканському наріччю, яке в його “Божественній комедії” зростає до мови високої літератури, філософії, набуває нових можливостей в передачі ідей, думок, почуттів та стає взірцем для сучасників Данте і для наступних поколінь італійців. Цікаво, що Данте не вилучає латину із сучасної йому літератури. Вибір латинської або народної мови залежить, на його думку, від жанру та стилю твору: комедія – поетичний твір з застрашливим початком та благополучним кінцем – відноситься до середнього стилю і потребує народної мови; а на латині створюються трагедії – поетичні твори високого стилю з захоплюючим та спокійним початком і жахливим кінцем.

Роботу Данте по вдосконаленню флорентійського діалекту продовжили його молодші сучасники Франческо Петрарка (1304-1374) та Джованні Боккаччо (1313-1375). Треба відмітити, що всі три письменники багато писали латинською мовою, але шедеврами світової літератури стали їх твори, написані італійською. Петрарка взагалі до своїх італійських віршів – сонетів, канцон – ставився як до “дрібниць”, котрі він писав скоріш для себе, прагнучи “як-небудь, не заради слави, полегшити скорботне серце”. Головні, з точки зору самого Петрарки, свої твори – твори, які він адресував нащадкам, – написані ним на латині.

В наступні століття в Італії латина ще буде суперничати з діалектами, будуть продовжуватися спори про єдину літературну мову і все більш мова

творів Данте, Петрарки, Боккаччо буде затверджуватися як нормативна, як зразок літературної італійської мови.

Великий внесок в розв'язування мовної проблеми в Італії зробив письменник Алесандро Мандзоні (1785-1873). В своєму класичному романі “Заручені”, він виступає як реформатор італійської літературної мови. Мандзоні не з Флоренції, а з Мілану, і першу версію свого роману (видана у 1827 р.) він написав на міланській мові. Та другий, перероблений, варіант “Заручених” (1842 р.) був написаний ним вже на літературній тосканській мові. Мандзоні вдосконалив її, розширив її можливості, зробив близькою читачу нового часу. Мова його твору це, власно, і є сучасна літературна італійська мова.

Але тільки в 60-х роках XIX століття, після об'єднання італійських земель та завоювання Італією незалежності, тосканський діалект остаточно приймається за основу вже загальнонаціональної офіційної (літературної) мови (і знов цьому сприяла діяльність А. Мандзоні, але вже як сенатора Італійського королівства). Та на той час цією “тосканізованою” італійською володіли, за самими сміливими підрахунками, лише 9-10% населення країни; дуже повільно входила офіційна мова в побутове життя носіїв місцевих діалектів.

В XX столітті затвердженню загальнонаціональної мови сприяли радіо, телебачення, інші ЗМІ, пізніше – інтернет. Але діалекти не зникли. Вони залишаються в культурі Італії (наприклад, відомі пісні “Повернись в Сорренто” і “O sole mio”, написані на неаполітанській мові) і залишаються головною, улюбленою мовою приватного життя італійців. Італійці жартують, що перша іноземна мова, яку вони вивчають в школі, – італійська. А ще вони кажуть: ”Якщо італійська мова - це мова держави, то діалект – це мова серця народу”.

Звернемо увагу на самі помітні “латинські прояви” в сучасній мові італійців.

Зрозуміло, що найбільша спадщина латинської мови в італійській - це лексика останньої. (Чи має латинські корені назва країни – “Італія”? Ні.

Походження цього слова, яке існувало на Апеннінському півострові з давніх часів, поєднують не з латинською, а з грецькою мовою. Воно перекладається як “країна телят”. Греки, які споконвіку жили на півдні Італії, так називали місцеві італійські племена. Насправді, бик був символом південної Італії, його часто зображували бодаючим північну римську вовчицю.)

Італійський алфавіт на чотири букви менший за латинський (найкоротший алфавіт серед усіх романських мов) – в ньому немає літер J, K, X та Y. Ці букви та буква W вживаються, але переважно в словах іншомовного походження.

Фонетика сильно відрізняється від латинської, і це одна з причин того, що латинські слова в італійських часто майже не впізнаються. Наголос зазвичай, як і в латині, падає на другий або, рідше, третій склад від кінця. Ненаголошені латинські суфікси залишаються ненаголошеними і в італійській: *edibile* ‘їстівний’, *simpatico* ‘симпатичний’. Цікаві італійські іменники з наголошеним останнім складом, які являють собою усічені (іноді – видозмінені) форми (судячи по наголосу – Gen. sing.) латинських іменників III відміни, наприклад: *civiltà*, *bontà*, *età*, *lievità*, *società*, *università*, *cavità*, *tuberosità* та інші (від іменників на -as, ātis f); *gioventù* (від лат. *juventus*, ūtis f).

Від інших западно-романських мов італійська відрізняється збереженням хоча і невеликої, але все ж таки системи закінчень (“залишки минулої розкоші латинської мови” (Дм. Петров)). Відмінків в італійській немає (по відмінках змінюються тільки особові займенники). Від трьох латинських родів залишилося лише два (*Maschile* та *Femminile*), але збереглися два числа (*Singolare* та *Plurale*).

В італійській мові є три дієвідміни дієслів: дієслова, які в інфінітиві закінчуються на -are, відносяться до I дієвідміни, на -ere – до II, на -ire – до III. Особові закінчення являють собою усічені видозмінені закінчення латинських дієслів; в 1 особі однини залишається латинська флексія -o.

Незважаючи на те, що сучасна італійська мова, як і інші романські мови, лише віддалено нагадує класичну латинську, вона назавжди поєднана з латиною – і історично, і лексично, і мовними законами, і асоціативно.

Крамар К. Ю., Перинець К. Ю.

Університет митної справи та фінансів

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ НА ІСТОРИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Латинська мова є найважливішим засобом міжнародного спілкування, зокрема в сфері наукової та культурно-просвітницької діяльності, а також є фундаментом політичної, юридичної, медичної, історичної термінології. У наш час латинська мова є своєрідним провідником для професійного спілкування людей різних сфер діяльності.

Латина відіграє важливу роль у вивченні історичних дисциплін та взагалі історії як науки, особливо при вивченні античного періоду та Середньовічної епохи, оскільки більшість історичних документів того часу були написані та зафіксовані латинською мовою. На нашу думку, кожен історик має заглибитись у вивчення латинської мови, що сприятиме його професійному росту та буде важливою опорою його діяльності, наприклад, під час археологічних досліджень чи перекладу написів знайдених табличок. Декодуючи знахідку, можна «оживити» події чи постаті, зафіксовані в документах.

Розглянемо деякі аспекти вивчення латини на історичному факультеті. Крім опрацювання автентичних документів, написаних латинською мовою [2], важливою складовою навчального процесу стає звернення до специфічних реалій Стародавнього Риму. Адже кожен історик, у першу чергу, повинен зануритися в атмосферу епохи та особливостей життя того часу, а латинська мова виступає лише інструментом у цій цікавій «подорожі» в історію.

Але як зробити таку «подорож» захоплюючою та одночасно закріпити складний граматичний і лексичний матеріал? На нашу думку, цікаві завдання, що виконуються студентами в аудиторії чи самостійно, допоможуть вирішити подібну складну проблему. Отже, розглянемо деякі можливі вправи та завдання.

1. Подивитись відеофільми про історію Стародавнього Риму. Наприклад, «История Древнего Рима за 20 минут» [1]. Завдання: виписати всі поняття, що згадуються у відео, та пояснити їх значення. Наприклад, *plebs* – натовп; *princeps* – перший, *triumphus* – урочистість тощо.

2. Скласти словник, в якому б відбилися реалії політичного, суспільного, культурного та повсякденного життя римлян. Написати кожне поняття латинською мовою та порівняти із вживанням сучасних термінів. Наприклад, *res publica* (суспільна справа) – форма державного управління; *calendarium* – боргова книжка; *insula* (острів) – багатоповерховий житловий будинок у Стародавньому Римі; *aquaeductus* (від *aqua* – вода; *ducere* – вести) – споруда для подачі води; *gladiator* (від *gladius* – короткий меч) – боєць на арені тощо.

3. Написати в хронологічному порядку імена видатних істориків та назви їх творів. Кожен студент обирає ту чи іншу особистість та фіксує реальні історичні події того часу латинською мовою, створюючи свій власний історичний твір. Наприклад, уявити себе Титом Лівієм та спробувати доповнити його монументальну працю «Ab Urbē condītā».

На наш погляд, подібні завдання «оживляють» латину, ще раз засвідчують багатство її лексичної та граматичної системи. Така робота на заняттях з латинської мови надасть змогу студентам історичного факультету не тільки підвищувати свій мовний потенціал, але й набувати знання в майбутній професійній сфері.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Древний Рим за 20 минут. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=LqB2pZXEfO4>

2. Pacta et constitutiones legum libertatumque Exercitus Zaporoviensis
// Скорина Л. П., Чуракова Л. П. Латинська мова для юристів. – К., 2006. С. 209-224.

Кутікова А., Писаренко Н. Д.
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ФУНКЦІЇ ЛАТИНІЗМІВ У ТВОРІ П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО «Я, БОГДАН»

Талановитий класик української літератури Павло Загребельний зробив вагомий внесок у розвиток культури та мистецтва. Його твори розкривають багатий внутрішній світ головного героя, та він неперевершено вміє вибирати найголовніше серед суєти повсякденності. З метою посилення уваги на головному Павло Загребельний нерідко використовує латинські фразеологізми, що робить його твори ще більш досконалими. Ми вважаємо актуальним дослідити значення використання латинських виразів як художніх засобів у творчості Павла Загребельного. Вивчаючи особливості стилю його творів, а саме роману «Я, Богдан», ми спостерігаємо таке.

Для реалістичного зображення ситуації, образу героїв, їх настрою автор використовує:

а) латинські фразеологізми:

- "То як пасує до сеї землі Кодак, пане писарю?" Я відповів йому латиною: "**Manu fecit, manu destruo**"(**Manu fecit, manu destruo** – зроблене рукою, рукою ж і зруйноване може бути) [с. 21];

– **Nostri nos metpoenitet** – як сказав ще Теренцій. Таж я теж в сій вірі уродився і в ній же вік свій кінчу. (**Nostri nos metpoenitet** – самі себе караємо) [с. 26];

- Незмірно страждаю, бачачи пана писаря серед тих, які **nihil sacrum ducunt** – які і віру, і жон, і вольності в Дніпрі утопили. (**nihil sacrum ducunt** – не знають нічого святого) [с. 26];

- ... Навпаки, ми нині в більшій небезпеці, бо не маємо ворога. **Sine adversario marset virtus!** (**Sine adversario marset virtus** – без ворога в'яне і гнусніє мужність) [с. 292];

- ... це водночас вояки і хлібороби та рибалки, веселі й співучі, добрі промовці і заводіяки, добродушні, люблять одяг, але гордують грошима, вередливі щодо товариства і, як казали древні **odipto fanum vulgus**. (**odipto fanum vulgus** – ненавидять примітивних дурнів) [с. 99].

Нерідко в художньому тексті П. Загребельний використовує латинські словосполучення чи слова, що виконують функцію *вставних слів*:

- Військо Хмельницького було велике та могутнє: «Обступило моє військо Львів **circumcirca**, окрило всі поля і гори» (**circumcirca** – довкола) [с. 316];

- **Ille regitdictis**, – казали про нього прихильні. **Anima set pectoramulcet**, — додавали навіть недруги. (**Ille regitdictis** – той, що володарює в мові. **Anima set pectoramulcet** – душі і серця зачаровує) [с. 16].

На наш погляд, латинські вставні слова ще більше акцентують на тій чи іншій проблемі, підсилюють увагу читача, до чого й прагнув письменник.

У тексті твору «Я, Богдан» нами були визначені також *слова конфесійного стилю*:

- Висміює брехливі листи Потоцького, які після розгрому шляхетських військ під Жовтими Водами, зляканий Потоцький, забувши про високу гідність гетьмана коронного, писав Любенському: «По золотім спокою, по вільних часах бурхлива незгода і страшні **bellorum fulmina** настають. (**bellorum fulmina** – військові громовиці) [с. 220];

- Богдан не щадив і Виговоського: «Хай завжди пам'ятає, де гетьман, а де він сам бути має. Видно, добре пом'яло життя пана Йвана, коли він виказує таку **abrenun-tiatia**. (**abrenun-tiatia** - відмова, зречення від всіх прав). [с. 217]

Отже, зазначимо, що латинські вислови, словосполучення, а іноді й цілі речення пов'язані з важливими філософськими, духовними міркуваннями, питаннями. Наявність латинських висловів в історичних романах допомагає авторові домальовувати образи своїх героїв. Зазначимо, що використання латинських висловів талановитим майстром слова Павлом Загребельним дає змогу читачеві поринути у світ, мова якого представлена письменником дивовижно реально. Змальоване на сторінках роману життя Богдана Хмельницького слугує приводом для філософських розміркувань над проблемою людського існування, що є ознакою високого інтелекту та освіченості гетьмана.

Лозиняк Ю., Апоненко І. М.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛАТИНСЬКИХ НАУКОВИХ НАЗВ РОСЛИН

Назви рослин є ваговою і дуже цікавою складовою кожної мови, оскільки вони відбивають давні знання про рослинний світ. У цій роботі простежується, як назви рослин залежать від географічного положення, цвітіння, практичного значення та семантики. Отже, назви латинських рослин можна розділити на групи:

Семантичні назви рослин

Семантика – наука, що вивчає значення слів та виразів. До таких слів належать і деякі назви рослин:

Elodea Canadensis Michx. – Елодея канадська, водяна чума. Elodes – болотистий. Ростає у повільно проточних та стоячих водоймах. Через свою здатність дуже швидко рости і розмножуватися, створюючи щільні скупчення, які заважають судноплавству, отримала назву «водяна чума». Зберігає

властивості домінанта, витісняючи аборигенні гідрофільні види і формуючи збіднені фітоценози з проєктивним покриттям до 50-100%

Rumex confertus – Щавель кінський. *Rumex* є давньою назвою щавлю, яка, можливо, пов'язана з лат. *rumex, icis m* “дротик, металевий спис з коротким ратищем” через гостру форму листа рослини. Як видовий епітет вжито дієприкметник *confertus*, а, *um* - “скупчений, зібраний”, що вказує на густі суцвіття щавлю.

Capsella bursa-pastoris – Грицики звичайні. Назва *capsella*, *ae f* перекладається як “коробочка” (зменшувальне від *capsa* - “коробка, ящик”). Складений видовий епітет *bursa-pastoris* перекладається як “сумка пастуха”: трикутна форма плодів цієї рослини нагадує торбинку пастуха (пор. рос. назву рослини: Пастушья сумка).

Laurus nobilis – Лавр благородний. Назва *laurus, i m* пов'язана з кельт. *blavr* або *lauer* “зелений”: лавр – це вічнозелене дерево. Епітет *nobilis* дано рослині тому, що у Стародавньому Римі лавровими вінками та гілками нагороджували переможців і героїв.

Назви, що відображають географічне поширення або батьківщину рослини:

Armeniaca vulgaris – Абрикос звичайний. Іменник *arneniaca, ae f* походить від прикметника *armeniacus*, а, *um* – “вірменський”: плоди цього дерева уперше потрапили до Риму з Вірменії. Пліній називає плоди абрикоса *prunum armeniacum* – “вірменська слива”. Видовий епітет *vulgaris* утворено від лат. *vulgus* “народ, простолюди”. Більш поширеними є назви, які містять інформативні видові епітети, що вказують на географічне поширення рослини, такі як: *europaeus*, а, *um* – “європейський”, *orientalis*, е – “східний”, *chinensis*, е – “китайський” та ін.

Назви, що вказують на час появи (цвітіння) рослини:

Calendula officinalis – Календула лікарська. Назва *calendula, ae f* походить від лат. Calendae – “календи, назва першого дня місяця” і пов’язана з тим, що рослина цвіте протягом тривалого часу.

Chelidonium maius – Чистотіл великий. Назва *chelidonium, i n* походить від грецьк. chelidon – “ластівка”. За спостереженнями давніх греків, рослина з’являється, коли прилітають ластівки, і відмирає, коли вони відлітають у вирій. У Діоскріда є ще одне міфологічне пояснення цієї назви: “Кажуть, що коли пташеня ластівки сліпне, мати приносить у дзьобі цю траву і виліковує його”. Як видовий епітет вжито форму вищого ступеня прикметника magnus, а, um – “великий”. Серед видових епітетів, що вказують на час появи (цвітіння) рослини поширеними є такі: aestivalis, e – “літній”, vernalis, e – “весняний” та ін.

Назви, що вказують на практичне значення рослин:

Atropa belladonna – Беладонна звичайна. Родова назва є індиферентною: К. Лінней назвав рід Atropa на честь однієї з парок грецької міфології Атропи, яка перерізала нитку життя кожної людини (більшість рослин цього роду дуже отруйні). Іменник *belladonna, ae f* походить від італійських слів: bella – “красива” і donna – “жінка”. У давнину жінки користувалися соком цієї рослини як косметичним засобом: ним натирали щоки як рум’янами та закапували його в очі, від чого зіниці розширювалися, а самі очі здавалися більшими та блискучими.

Viburnum opulus – Калина звичайна. Іменник *viburnum, i n* походить від лат. viere – “плести, вити”: з молодих гнучких гілок рослини плели кошики. Іменник opulus, i f – давня латинська назва клена (листя калини нагадує листя клена).

Можна зробити висновок, що досить часто назва виду являє собою комбінацію різних за характером ознак інформативних компонентів, які відображають морфологічні особливості рослини, їх географічне поширення або екологічне середовище зростання, час появи або цвітіння, практичне

значення та ін. Більшість інформативних назв є мотивованими, вони мають досить прозору внутрішню форму.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закалюжний М. М. Латинська мова : підручник для студентів біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / М. М. Закалюжний. – К. : Либідь, 2003. – 367 с.
2. Чопик В. І. Латинська ботанічна номенклатура : навч. посібник / В. І. Чопик, А. В. Єна. – К. : РВЦ “Київський університет”, 1996. – 57 с.
3. Гриценко С. П. Латинська мова для студентів-агробіологів : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / С. П. Гриценко, О. Ю. Балалаєва – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 383 с.
4. Светличная Е. И. Этимологический словарь латинских ботанических названий лекарственных растений / Е.И. Светличная, А.И. Толок. – Х. : Золотые страницы, 2003. – 288 с.
5. Минц И. П. Этимологический словарь лекарственных растений / под ред. А. Ф. Гаммерман. – Л. : Изд. Ленингр. хим.-фарм. ин-та, 1962. – 54с.
6. Каден Н. Н. Этимологический словарь научных названий сосудистых растений, дикорастущих и разводимых в СССР / Н. Н. Каден, Н. Н. Терентьева. – М. : Изд. МУ, 1979. – 267 с
7. Шаповалов Л. В Дослідження семантики латинських назв рослин як важлива умова підготовки майбутнього вчителя біології / <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/117.pdf>

Ноздрань Є., Ратомська Л. В.

Університет імені Альфреда Нобеля

БЕСТИАРИЙ

В античних источниках, дошедших до наших дней на латыни и греческом языке, особую нишу занимает мифология и её фантастические чудовища.

Позднее, в эпоху Средневековья, сформировался особый литературный жанр, бестиарий (от лат. *bestia*, *ae f* - животное, зверь) – сборники символично-аллегорического характера.

В данных тезисах представлены наименования некоторых представителей бестиариев.

Авгур (лат. *augur, uris m* - жрец, птицегадатель; предсказатель) – худая, вечно скорбящая птица зеленовато-черного цвета в мире Гарри Поттера.

Акефалы (греч. *acerphalus* - безголовый) – племя безголовых людей с лицами, расположенными на груди, обитавших в Ливии в 5 веке до н.э. (Геродот, Плиний Старший).

Базилиск, или василиск (лат. *basilicus* - царский, княжеский; греч. *basiliskos* - царек) – петух с крыльями дракона и хвостом змеи. "Василиск есть всякого гада ползучего царь и монарх, властелин драконов и змей" (Анджей Сапковский).

Букентавр (греч. *bos, bovis m* - бык, вол; *centaurus* - кентавр) – человек с телом быка, символизирует дуализм человеческой природы, в которой присутствуют как духовное, так и животное начало.

Гаргульи, гаргульцы – уродливые существа, химеры, происходят от названия выходов водосточных желобов в готических соборах (фр. *gargouille* - глотка, от лат. *gurgulio, onis m* - дыхательное горло; *gurges, gitis m* - водоворот).

Гарпия (греч. *harpūia, ae f* - прожорливое крылатое чудовище; *harpaze* - похищать, грабить) – существо из греческой мифологии с лицом и грудью женщины и туловищем хищной птицы, богиня вихря.

Гидра (греч. *hydrus, i m* - гидра, водяная змея) – в греческой мифологии, а позднее в средневековых бестиариях и геральдике, многоголовая змея или дракон.

Дипса (греч. *dipsa* - жажда) – в латинской литературе и средневековых бестиариях "змея, не в пример другим малая, но зело ядовитая, о чем еще Лукан написать не применул" (Анджей Сапковский).

Дракон (лат. draco, onis, m; др-греч. δράκων - змея, дракон, от δερκομαι - видеть, смотрит) – крылатый огнедышащий змей с орлиными лапами, крыльями как у летучей мыши, а туловище его оканчивается рыбьим хвостом. Чудовище обладает неимоверной силой и остротой зрения.

Единорог (лат. unicornis, от unus – один; cornu, us n - рог; соотв. греч. μονοκερος). "Осел массивного сложения, имеющий один рог на лбу, красную голову и голубые глаза. Всякий, кто выпьет воды или вина из рога этого животного, никогда не будет подвержен болезням" (Ктесий Книдский).

Ихтиокентавр (др-греч. Ιχθυοκένταυρο, от ιχθυς – рыба; κένταυρος - кентавр) – в позднеклассическом греческом искусстве, морские существа, изображавшиеся с торсом человека, передней частью лошади и хвостом рыбы.

Квинотавр (лат. quinque - пять; taurus, i m - бык, вол) – в средневековой европейской мифологии пятирогий морской бык.

Кентавр (лат. centaurus; др-греч. κένταυρος - возможный перевод "убийца быков") – в греческой мифологии, существо с лошадиным телом и человеческим торсом.

Панотии (греч. παν – все, otis - уши; лат. homo magnis auribus - человек с большими ушами) – "...люди, пятнадцати футов ростом, а уши как веялки, ночью они подстилают их под себя и ими же укрываются..." (Liber Monstruorum).

Пеликан (лат. pelicanus, греч. πελεκαν, -авος, от πελεκυς - топор, молот, молоток) – птица-символ родительского самопожертвования, которая разрывает клювом собственную грудь и кормит голодных птенцов кровью.

Регулус (лат. regulus, i m [rex] - царь небольшого государства, царек; царевич) – другое название василиска.

Сибилус (лат. sibilus, a, um - шипящий, свистящий) – ещё одно название василиска. В некоторых источниках указано, что василиск вылупляется из яиц аспиды, а, как мы помним, аспид "велегласно свищет", что еще раз указывает на их родство.

Тифон (др-греч. τυφών - вихрь, ветроворот) – "стоглавый змей-дракон, каждая голова которого издает самые разные звуки" (Гесиод "Теогония"); олицетворение огненных сил земли и ее испарений с их разрушительными действиями.

Троглодит (др-греч. τρωγλοδιτης - живущий в пещере, от τρωγλη - пещера, полость и διειν - проникать в, погружаться) – мифический персонаж, живущий на краю мира, куда не может добраться ни обычный человек, ни солнечный свет; один из немногих, кто может устоять перед взором медузы Горгоны.

Уроборос (др-греч. ουροβόρος - пожирающий свой хвост, от ουρα - хвост и βορα - пища, еда) - мифический мировой змей, обвивающий кольцом Землю, ухватив себя за хвост; один из основных символов алхимии.

Фурии (лат. furia, ae f - ярость, бешенство, исступление) – в древнеримской мифологии, три богини мщения Алекто, Тисифона и Мегера.

Химера (др-греч. χίμαιρα - молодая коза) – огнедышащее чудовище в виде льва с головой козы на холке и змеей на месте хвоста; в переносном смысле, необоснованная, несбыточная идея.

Эринии (др-греч. ἐρινυες - гневные) – греческий аналог древнеримских фурий.

Как мы видим, в самом наименовании мифического существа заложено описание наиболее ярких внешних черт или эмоций, которые оно символизирует.

Огнєва Н., Сорокатыга Т., Писаренко Н. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

СЕМАНТИКА БОТАНІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Латинські ботанічні найменування часто представляють собою комбінацію різних за ознакою інформативних компонентів, які відображають морфологічні особливості рослин (форму, розмір, колір), їх географічне поширення або

екологічне середовище зростання, час появи або цвітіння, смак або запах, практичне значення [2, с. 290]. Так, найменування *Цибуля звичайна* має латинський аналог – *Allium caera*, де *Allium (alium)* давня латинська назва часнику (цибуля і часник належать до однієї родини). Іменник *allium* походить від кельтського прикметника *all* – пекучий: часник має гострий, пекучий смак. О. Ю. Балалаєва вказує на можливий зв'язок з лат. *halare* “пахнути” (*helium–alium*), оскільки рослина має сильний характерний запах. Як видовий епітет вжито іменник *Caera*, *ae f* “цибуля”, що походить від кельтського *cap (ser)* “голова”: цибулина має кулясту форму [1, с. 155].

Brassica oleracea – *Капуста городня*. Давня латинська назва рослини *Brassica* походить від кельтського *Bresic* - “капуста”. Спостерігається зв'язок з грецьк. *Braxein* - “варити, готувати”: у Стародавньому Римі капуста була досить поширеною овочевою культурою, з неї готували безліч страв. Прикметник *oleraceus, a, um* походить від лат. *olus, eris n* - “овоч, городина”.

Capsicum annuum – *Перець однорічний*, або стручковий. Існує точка зору, що іменник *capsicum* походить від лат. *capsa, ae f* - “коробка, футляр”: плоди перцю нагадують коробочку, в якій знаходиться насіння. За іншою версією, *Capsicum* є похідним від грецьк. дієслова *kapto* - “кусаю, печу”: перець має гострий, пекучий смак. Видовий епітет *annuum* (від лат. *annus, i m* - “рік”) вказує на те, що рослина закінчує свій життєвий цикл за один рік.

Cucurbita pepo – *Гарбуз звичайний*. Іменник *cucurbita* походить від лат. *Cucumis, eris n* - “огірок” і *orbitus, a, um* - “круглий”, дослівно перекладається як “круглий огірок” (гарбуз та огірок належать до однієї родини). Як видовий епітет вжито грецьку назву рослини *Pepo, onis m* “гарбуз” [3, 211].

Fagopyrum esculentum – *Гречка посівна*. Назва *fagopyrum* походить від слів: латинського *fagus* - “бук” та грецького *pyros* - “пшениця” і дослівно перекладається як “букова пшениця”. З гречки, як і з пшениці, мололи муку, а тригранні плоди рослини за формою нагадують букові горішки. Прикметник *esculentus, a, um* походить від лат. *esca, ae f* - “їжа, корм”.

Helianthus annuus – Соняшник звичайний, або однорічний. Іменник *helianthus* походить від грецьк. *Helios* - “сонце” і *anthus* - “квітка”. Таку назву рослина отримала через те, що повертає свою квітку-кошик за сонцем. Видовий епітет *annuus* (від лат. *annus*, і *m* “рік”) вказує на те, що рослина закінчує свій життєвий цикл за один рік.

Linum usitatissimum – Льон звичайний, або довгунець. Іменник *linum* є латинізованим варіантом грецьк. *linon*, яке походить від кельтського *lin* - “нитка”: зі стеблин льону виготовляли нитки. Як видовий епітет вжито прикметник у найвищому ступені *usitatissimum* - “найзвичайніший” (від *usitatus*, *a*, *um* “звичайний”).

Panicum miliaceum – Просо посівне. Іменник *panicum*, можливо, пов’язаний з лат. *panis*, і *m* - “хліб”. Як видовий епітет вжито прикметник *miliaceus*, *a*, *um* - “просяний”, що походить від лат. *milium*, і *n* - “просо, пшоно”.

Ribes nigrum – Смородина чорна. *Ribes* – латинізований варіант арабської назви одного з видів ревеня, що росте в Палестині і має кислий смак. Коли араби завоювали Іспанію, вони перенесли назву *ribes* на *агрус*, що мав такий же кислий смак. Пізніше цю назву було перенесено й на смородину (агрус і смородина належать до однієї родини). Видовий епітет *nigrum* “чорний” вказує на колір ягід.

Отже, більшість інформативних назв культурних рослин є мотивованими і має прозору внутрішню форму.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1.Балалаєва О. Ю. Латинська мова та основи біологічної систематики: [навч. посібник для студ. вищ. навч. закл.] / О.Ю. Балалаєва, І.І. Вакулик. – К.: Фітосоціоцентр, 2012. – 324 с.

2.Балалаєва О.Ю. Використання прийому етимологізації при навчанні латинської ботанічної номенклатури на факультеті садово-паркового господарства та ландшафтної архітектури / О. Ю. Балалаєва // Науковий вісник НАУ. – Вип. 77. – К.: НАУ, 2004. – с. 285-290.

З.Балалаєва О. Ю. Етимологія латинських назв рослин / О. Ю. Балалаєва // Мова і культура. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – Вип. 14. – Т. III (149). – с. 210-214.

Одринська К., Апоненко І. М.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

СЕМАНТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ МЕДИЦИНСКОЙ И ОБЩЕУПОТРЕБИТЕЛЬНОЙ ЛЕКСИКИ

На протяжении многих веков латинский язык был языком культуры, литературы и науки во всей Европе. И по сей день латынь, хоть и считается мертвым языком, не утратила своей роли универсального языка науки, понятного ученым всех стран мира.

Этот язык подарил миру огромное количество терминологии в различных сферах. Латинскими словами и выражениями богат язык медицины, биологии, философии, юриспруденции. Кроме того, названия новых видов современных наук, а также новые термины часто создаются на основе латинских корней по аналогии с уже существующими.

Параллельно активно употребляется в медицинской науке и греческий язык, который также послужил основой для обогащения научной терминологии, что привело к использованию в медицине двуязычия, так называемого билингвизма. Греческий и латинский языки стали «материалом», с помощью которого строятся и совершенствуются медицинские термины.

Так, слово «голова»: по-гречески – *cephale*, по-латыни – *caput*. Так, греческое слово **cephale** используется в медицинском термине «**энцефалография**» (специальное обследование головного мозга). Термин произошёл от греч. *encephalos* – головной мозг и состоит из двух слов: *en* – в (внутри) и *cephale* (голова) [1, с. 210, с. 245]. То есть, с точки зрения греков, мозг – это то, что внутри головы. С этим трудно не согласиться!

В русском языке можно выделить группу однокоренных слов, восходящих

к лат. **caput**, а именно: *капелла*, *капеллан*, *капитал*, *капиталист*, *капитан*, *капитель*. Также **caput** созвучно со словом *капуста*. Кочан размером и формой напоминает голову человека.

Нога (стопа) по-гречески – *pos, podos*. От этого слова произошло и русское «**подиум**», которое имеет следующее значение:

1. высокая платформа, на которой возводились храмы;
2. возвышение в древнеримском цирке с креслами для императора, сенаторов и других высокопоставленных лиц;
3. возвышение на стадионе, в студии и т.д. [6].

На латинском языке слово «нога» пишется *pes, pedis m* [1, с. 320]. Это слово заимствовано с французского (*pedale*), в котором значение (посредством итальянского) восходит к лат. *pedalis* – «ножной», образованного суффиксальным способом от существительного *pes, pedis m*. От той же основы образована вторая часть таких слов как *монед*, *велосипед*, *педаль*.

Слово широкий – *eurys*, например, дало начало слову «**Европа**». При чём здесь Европа? Ответ мы находим у Ивана Ефремова в его знаменитом романе «Лезвие бритвы»: *«Насколько ценилась испокон веков широкая расстановка глаз, показывает очень древний миф о красавице, дочери финикийского царя Европе. Её имя по-древнегречески означает «широколицая» («широковзорая») или «широкоглазая» [5].*

Короткий – *brevis*, лежит в основе слова «**аббревиатура**» от итал. *abbreviatura* «сокращение» и лат. *abbreviare* «сократить» [1]. Это слово появилось в XVIII веке. В переводе с итальянского, как и в русском языке, оно так же имело значение «сократить». Итальянцы же, позаимствовали его с латыни «*abbreviatura*», где видоизменили «*ab*» – «при» и «*breviare*» – «сокращать».

В современном языке «аббревиатурой» называют слова, которые сложены из основ нескольких слов, слогов, или букв. Аббревиация является наиболее продуктивным способом образования названий лекарственных препаратов.

Используется как буквенная аббревиация, например, *АТФ* (*Acidum adenosintriphosphoricum*), *ТХА₂* (*Trombaxanum A₂*), так и буквенно-числовая: *ASS-100-Merke* [2, с.79].

Следующий термин *stenos* – узкий, даёт начало русскому слову «**стенография**» (от греч. *stenos* – узкий и *graphō* – пишу). Стенографисты успевают записывать текст за лектором не потому, что пишут очень быстро, а благодаря владению специальной системой сокращённой записи, которая так и называется стенографией [3].

Этот же термин входит в состав медицинского «**стенокардия**» (от др.-греч. στενός — «узкий, тесный» + др.-греч. καρδιά — «сердце») — это клинический синдром, характеризующийся дискомфортом или сдавлением в прекардиальной области, что обусловлено транзиторной ишемией миокарда без развития инфаркта. В большинстве случаев приступы стенокардии развиваются на фоне физического или эмоционального напряжения и проходят в покое или после сублингвального приема нитроглицерина [3].

Чёрный – на лат. *niger, gra, grum* – мы встречаем в словах **Нигерия, негр**. На греч. *melas, melanos* дало начало термину «**меланхолик**». Так, меланхоликам приписывали избыток «чёрной желчи».

Клинический диагноз **меланóма** (содержит др.-греч. μέλας – «чёрный» + -оμα «опухоль», дословно «чёрная опухоль») – злокачественная опухоль, развивающаяся из меланоцитов – пигментных клеток, продуцирующих меланины. Наряду с плоскоклеточным и базальноклеточным раком кожи относится к злокачественным опухолям кожи [4].

Многие однокоренные слова латинского и греческого происхождения вошли в современный лексикон, как ученых-медиков, так и в разговорную речь обывателей. Семантическое значение некоторых из них уже не ассоциируется с языком-носителем, а семантические связи однокоренных слов, связанных с основным словом-термином латинского происхождения потеряны и не воспринимаются нами как иностранные.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Латинська мова і основи медичної термінології: підручник / Л. Ю. Смольська, О. Г. Кисельова, О. Р. Власенко та ін. – К. : «Медицина», 2008. – 360 с.
2. Світлична Є. І., Толок І. О. Латинська мова : підручник / Є. І. Світлична, О. І. Толок – К. : ВД «Професіонал», 2007. – 400 с.
3. <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%B8%D1%8F>
4. <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B0>
5. <https://roouh.livejournal.com/117494.html>
6. <https://kartaslov.ru/%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0/%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%83%D0%BC>

Підгорна Т. О., Марків Т. В., Перинець К. Ю.

Університет митної справи та фінансів

NOMEN EST OMEN: ОСОБЛИВОСТІ ДАВНЬОРИМСЬКИХ ІМЕН

У кожній культурі склалася своя система вибору, вживання та функціонування імен та прізвищ. Ще зі стародавніх часів люди розуміли вплив імені на долю людини, наділяли номінацію сакральним значенням, що яскраво відбилося у загальновідомому вислові *Nomen est omen* (дослівно перекладається як «Ім'я – це знак»).

Римляни, як і більшість стародавніх людей, дуже серйозно ставилися до власних імен. Навіть імена римських богів не дозволялося вимовляти вголос. Жреці боялися, що про це можуть дізнатися вороги і, скориставшись своїми знаннями, переманити їх до себе на службу або задобрити більш багатими

жертвопринесеннями. Також раби не мали права вимовляти вголос ім'я господаря, особливо в присутності чужої людини.

У різні історичні періоди склалася своя система власних імен та прізвищ стародавніх римлян. У фокусі нашої уваги опинилася структура чоловічого давньоримського імені класичного періоду.

У класичний період повне римське чоловіче ім'я зазвичай складалося з трьох або чотирьох компонентів:

- 1) **преномена** (лат. *praenomen*) – особистого імені;
- 2) **номена** (лат. *nomen gentilicium*) – спадкового родового (династичного) імені;
- 3) **когномена** (лат. *cognomen*) – прізвиська, або спадкового сімейного імені (прізвища);
- 4) **агномена** (лат. *agnomen*) – прізвиська.

На самому початку існування римської держави її мешканці чоловічої статі мали тільки особисте ім'я, тобто **преномен**. Термін «*praenomen*» складається з префіксу *prae-* («перед») і *nomen* («ім'я»). Хлопчик отримував особисте ім'я на восьмий або дев'ятий день після народження. Кількість преноменів була невеликою, наприклад, *Appius*, *Gaius*, *Gnaeus*, *Marcus*, *Manius*, *Publius*, *Titus*, *Tiberius* та інші.

Існувала традиція давати особове ім'я тільки чотирьом старшим синам, а решті особистим іменем могли слугувати порядкові числівники: *Quintus* (П'ятий), *Sextus* (Шостий), *Septimus* (Сьомий), *Octavius* (Восьмий), *Decimus* (Десятий). З часом ці імена стали загальновживаними (тобто перетворилися на особові), і, як наслідок, людина, що носить ім'я Секст, не обов'язково має бути шостим сином у родині. Як приклад, можна згадати полководця Секста Помпея, другого сина члена першого тріумвірату Гнея Помпея Великого.

Зі зростанням населення у вжитку з'явилося друге, родове ім'я – **номен** чи латиною **nomen gentilicium** (від іменника *gens* – рід). Тобто вже в ранній Республіці кожен член сім'ї мав щонайменше два імені – преномен та родову

форму імені патріарха, яка стала фіксованим та спадковим номеном. Наприклад, *Antonius, Avidius, Bruttius, Claudius, Flavius, Iulius, Iunius, Livius, Octavius, Sempronius, Ulpus* та інші.

Важливо, що основною частиною імені (номеном) було успадковане родове ім'я, а не особове ім'я (преномен). Ймовірно, ця обставина і спричинила невелику кількість вживаних преноменів, у той час коли родових імен (номенів) налічується величезна кількість. Більшість номенів має настільки давнє походження, що їх значення забуто. Тільки деякі мають певний зміст: *Asinius* від *asinus* (осел), *Caelius* від *caecus* (сліпий), *Caninius* від *canis* (собака), *Ovidius* від *ovis* (вівця), *Porcius* від *porca* (свиня) тощо.

Ще за часів Республіки до номена та преномена почали додавати **когномен** (від латинського *co* – «разом» та *nomen* – «ім'я»), аби розрізняти сім'ї одного роду, бо розмір родів, що мали право голосу, вимагав диференціації. Таким чином, патриції зазвичай мали три імені (лат. *Tria Nomina*). Когномен виник як прізвисько, але втратив своє значення, коли став спадковим.

Когномени виникли значно пізніше, ніж особисті та родові імена, тому їх значення в більшості випадків зрозуміле. Вони можуть означати:

- 1) походження роду (наприклад, рід з міста *Cales* отримав когномен *Calenus*);
- 2) пам'ятні події (за Гаєм Муцієм закріпився когномен *Scaevola* (Лівша), коли він спалив свою руку на вогні жаровні, щоб вразити своїх ворогів);
- 3) особливості зовнішності (*Crassus* – Товстий, *Laetus* – Огрядний, *Macer* – Худий, *Celsus* – Високий, *Paullus* – Невисокий, *Rufus* – Рудий, *Strabo* – Косоокий, *Nasica* – Гостроносий тощо);
- 4) риси характеру (*Severus* – Жорстокий, *Probus* – Чесний, *Lucro* – Ненажера тощо).

Траплялись випадки, коли одна людина мала два прізвиська, друге з яких називалося **агномен** (лат. *agnomen*). Поява агномена частково зумовлена тим,

що старший син часто успадковував усі три імені батька, і, таким чином, в одній родині виявлялося декілька чоловіків з однаковими іменами.

Іноді римлянин отримував агномен за певні особливі заслуги. Так, *Publius Cornelius Scipio* на честь своєї перемоги над Ганнібалом в Африці у 202 р. до н.е. почав урочисто називатися Африканським (лат. *Africanus*).

Якщо чоловіки зі знатних родів мали всі компоненти у своїх прізвищах, то ситуація з жіночими іменами суттєво відрізнялася. У докласичну епоху деякі жінки мали особисті ім'я як виняток. У класичну епоху жінки особистого імені не мали й носили ім'я тільки свого роду. Всі жінки роду Юліїв – були *Юліями*, роду Корнеліїв – *Корнеліями*. Старша за віком йменувалася *Старша*, друга – *Секунда (друга)*, третя – *Терція (третя)*. Знатні жінки успадковували родові ім'я і найменування гілки роду або індивідуальне прізвище батька.

Таким чином, подібна номенклатура давньоримських імен була унікальною серед індоєвропейських мов того часу, що певним чином мала вплив на систему номінації в європейських державах.

Pereira Alfa, Filipenko V. V.

Dnipro Medical Institute Traditional and Non-traditional Medicine

DOG LATIN ENGLISH

Dog Latin, also known as Cod Latin, macaronic Latin, mock Latin, or Canis Latinicus, refers to the creation of a phrase or jargon which aims to imitate Latin. This method of creating new phrases is often done by translating English words (or those of other languages) into Latin by conjugating, which means to give a different form as they vary according to voice, mood, tense, number and person. The other method of creating new phrases is through declining them as they were Latin words. Declining means that if a noun, an adjective or a pronoun is declined, it has different forms according to whether it is the subject or the object of a verb. Furthermore, Dog Latin can also mean a poor-quality attempt of writing in genuine Latin.

Inventing a new word in Canis Latinicus allows the creation of a legitimate sounding new word with a subconscious link to its meaning, since new words motivate our minds to think about similar sounding words our minds recognizes already. Dog Latin also generates meaning by mixing words from a vernacular language – a language spoken as one’s mother tongue and not learned or imposed as a second language, with Latin words, morphology (the rules of word creation) and syntax (the rules of sentence creation). This result in meaningless words in Latin however the contribution of the Latin elements is still important to the overall meaning of the word. As the English language borrows words and morphology, the rules of word creation, from Latin, it makes it easy to create Latin words that suggest English meanings. It also makes it easier to take Latin words that have different meanings in English and use them for a different or false meaning in the English rather than the Latin sense.

Furthermore, Latin differs from English in distinctive ways, which can lead to it sometimes being translated as pure nonsense; this expresses the abstract cultural significance of Latin. William Shakespeare was extracting comedy from these ingredients before Dog Latin was even coined as an official term. For example in Love’s Labour’s Lost, a character mocks an overbearing pedant by corrupting a common Latin phrase with an excretory reference: “Go to; thou hast it *ad dunghill*...” The pedant replies, “O, I smell false Latin; dunghill for *unguem*.”

Dog Latin is used in literature, magazines, advertising, movies and cartoons.

The following example comes from a fictional case of Daniel v Dishclout from George Alexander Stevens "Lecture on Heads" book describing a kitchen:

Camera necessaria pro usus cookare, cum saucepannis, stewpannis, scullero, dressero, coalholo, stovis, smoak-jacko; pro rostandum, boilandum, fryandum, et plumpudding mixandum, pro turtle soupos, calve's-head-hashibus, cum calipee et calepashibus.

In English, this is:

A necessary room for the purpose of cooking, with saucepans, stewpans, scullery, dresser, coalhole, stoves, smoke-jack; for roasting, boiling, frying, and mixing plum pudding, for turtle soups, calves'-head hashes, with calipee and calipashes.

Kitchen is a room for cooking. It has utensils needed for different methods of working, such as roasting, boiling, frying and mixing.

Calves'-head hashes is a dish of cooked calf meat cut into small pieces and cooked again, usually with potatoes.

Calipee and calipashes (cooking) – the part of a turtle next to the lower shield, consisting of a gelatinous substance, considered a delicacy.

Another example from Ronald Searle's "Down with School" book is:

Caesar adsum jam forte

Brutus aderat

Caesar sic in omnibus

Brutus sic in at

This, when using traditional English pronunciation of Latin read aloud, sounds like the following:

Caesar 'ad [had] some jam for tea

Caesar had some jam for tea

Brutus 'ad [had] a rat

Brutus had a rat

Caesar sick in omnibus

Caesar was sick in an omnibus

(Caesar vomited in an omnibus)

Brutus sick in 'at [hat]

Brutus was sick in hat

(Brutus took off his hat and vomited in it)

Dog Latin taxonomic names (names from cartoons):

Apetitus Giganticus – big appetite

Eatibus Anythingus – eats anything

Speedipus Rex – speedy King or King of speed

As centuries passed, Latin came to lose its status as a lingua franca – a language that is adopted as a common language between speakers whose native languages are

different; however Dog Latin continued to be used as a form of comedy. Dog Latin is a frivolous and cheerfully incorrect form of Latin that arose precisely from the constraints of proper speech.

REFERENCES:

1. https://en.m.wikipedia.org/wiki/Dog_Latin=city_note-3
2. <https://www.dictionary.com/browse/calipee>

Рой-Бондаренко В. С., Ратомська Л. В.
Університет імені Альфреда Нобеля

ЛАТИНСЬКА МОВА В СУЧАСНІЙ МЕДИЦИНІ

У наш час значення латинської мови не втрачено. В описі та класифікації хвороб латині немає рівних. Щодня лікарі, фармацевти, медсестри постійно використовують латинську мову в медицині. Наприклад, при читанні спеціалізованої термінології, написанні рецептів, лікарських засобів та хімічних сполук. Складаючи історію хвороби, лікарі пишуть латиною і назву медичного препарату, і коротку характеристику. Людині, яка знає латину, буде легко розібратися у медичній термінології, навіть якщо вона йому зовсім незнайома. Латинська мова в медицині стала міжнародною і латинізувала усі грецькі терміни. Тепер – це мова сучасної медицини і фармакології. Хоча латинь сьогодні вважають мертвою мовою, все ж вона є невід’ємною частиною знань кожного медика. Досі на багатьох міжнародних симпозіумах лекції та презентації проводять латинською мовою.

Медична освіта XXI ст. немислима без знання основ розгалуженої і постійно створюваної термінології. Латинські найменування лікарських засобів вживаються як офіційні в багатьох національних фармакопеях, у Міжнародній фармакопеї (Pharmacopoea Internationalis) і виданнях Всесвітньої організації охорони здоров’я (ВООЗ). В Україні латинською мовою виписуються рецепти. Пунктом 1.9 Наказу Міністерства охорони здоров’я України від № 360 19 липня

2005 року передбачене таке: Назва лікарського засобу, формоутворюючих та коригуючих речовин, його склад, лікарська форма, звернення лікаря до фармацевтичного працівника про виготовлення та видачу лікарських засобів пишуться латинською мовою. Використання латинських скорочень дозволяється тільки відповідно до прийнятих у медичній і фармацевтичній практиці.

Латинська мова, як і старогрецька, є своєрідним будівельним матеріалом, основним джерелом розвитку й поновлення термінологічних систем різних галузей науки, у тому числі фармації та медицини. Нові лікарські препарати й наукові відкриття отримують назви з невичерпного джерела міжнародної греко-латинської скарбниці терміноелементів. Латина приваблює своєю лаконічністю (багатослівні українські терміни перекладаються одним словом: запалення слизової оболонки порожнини рота – stomatitis; розділ геронтології, який вивчає особливості перебігу захворювань у людей похилого та старечого віку, а також методи їх лікування та запобігання – геріатрія), як і досконалістю морфологічної структури, своїм лексичним багатством, виразністю, рухомою словотворчою структурою. Тут доречно навести вислів видатного римського оратора й письменника Ціцерона: «Non tam praeclarum est scire Latine, quam turpe nescire», що означає: «Не так почесно знати латину, як ганебно не знати її».

Важливим є розділ «Фармацевтична термінологія». Протягом багатьох століть в європейській медицині в назвах лікарських засобів традиційно використовується латинська мова. Значущість цієї терміносистеми для студентів очевидна – у світі зареєстровано кілька сотень тисяч лікарських засобів. У межах цього розділу студенти вивчають засоби утворення однослівних і багатослівних фармацевтичних термінів, а також навчаються орфографічно і граматично правильно оформлювати латинську частину рецепта.

Фармацевтична термінологія, як і термінологія інших наук, широко використовує грецькі і латинські слова та словотворчі елементи. Ще в геніального грецького лікаря Гіппократа (460-377 р. до н.е.) були праці, присвячені вивченню лікарських засобів (у давнину професії лікаря і фармацевта не розмежовувалися). В імператорському Римі жили і працювали грецькі філософи, учені та лікарі. Одним з них був Клавдій Гален (II ст. н.е.). Саме він запропонував з рослинної і тваринної сировини видобувати корисні речовини, застосовуючи методи подрібнення (“галенові препарати”). У величезній за обсягом (37 книг) енциклопедичній праці римського письменника і вченого Плінія Старшого (I ст. н.е.) “Природнича історія” значну увагу приділено лікарським засобам рослинного і тваринного походження.

Медична освіта неможлива без володіння основами латині. Вивчення латинської мови має велике значення в підготовці медичного спеціаліста середньої ланки, оскільки допомагає свідомо засвоювати і розуміти медичні терміни латино-грецького походження, з якими він зустрічатиметься і буде послуговуватися у своїй практичній діяльності. Медикам з давніх часів відоме таке латинське прислів'я: *In via est in medicina via sine lingua Latina* – Непрохідний шлях у медицині без латинської мови. Справедливе це твердження і донині.

Латинська фармакологічна термінологія включає назви груп лікарських засобів (наприклад, *sedativa* – заспокійливі засоби та ін.), номенклатурні назви окремих засобів, що відображають фармакотерапевтичну дію (наприклад, *Cordiaminum* від лат. *cor, cordis* n – -серце; *Analginum* від гр. *algos* – біль, *an* – заперечення, відсутність тощо), а також рецептурні формулювання й вислови.

Закладаючи основи для подальшого самостійного оволодіння студентами професійної термінології, курс латинської мови виконує водночас і важливі загальноосвітні та виховні завдання. Загальноосвітні завдання курсу полягають у розширенні лінгвістичного світогляду студентів, у підвищенні їх загальної мовної культури шляхом удосконалення навичок нормативного вживання

інтернаціоналізмів греко-латинського походження. Виховне та загальноосвітнє значення має також знайомство студентів з історією виникнення латинської мови, усвідомлення її ролі у розвитку європейської культури та науки, вивчення афоризмів, крилатих та спеціальних висловів. Все це сприяє вихованню етичних й естетичних цінностей молодій людині.

Отже, метою вивчення латинської мови в сучасних медичних закладах освіти є підготовка спеціалістів, здатних свідомо й грамотно використовувати фармацевтичну та клінічну латинську термінологію на практиці.

Сірик К., Сергєєва К., Писаренко Н. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

БІБЛІЙНА ОСНОВА ЛАТИНСЬКИХ КРИЛАТИХ ВИСЛОВІВ

Утративши значення мови міжнародного спілкування, латина досьогодні залишається джерелом творення міжнародних номенклатур, наукової лексики.

У наш час латинська мова вважається офіційною мовою держави Ватикан, а також Католицької Церкви. До 1962-1965 років службу в усіх католицьких церквах вели виключно латинською мовою. Король Карл V говорив: *Hablolatin con Dios, italiano con los musicos, espanol con lasdamas, francesen la corte, ingles con los caballos y aleman con los lacayos*. Я говорю з Богом латиною, з музикантами – італійською, з дамами – іспанською, з двором – французькою, з конями – англійською, а зі слугами – німецькою. Латиною Карл V говорить з Богом тому, що увесь релігійний світ і Папа в тому числі використовують саме цю мову. Італійською з музикантами, бо представники цієї професії саме з цієї країни особливо шанувалися в Іспанії Золотого віку; з дамами іспанською, адже він був одружений з іспанкою. Французькою розмовляє весь королівський двір, бо французька – мова дипломатії в Європі. Німецькою Карл говорить зі слугами: Німеччина тоді знаходилася під владою Іспанії. Про використання англійської для коней – це, звичайно, жарт, але зі змістом. Таким чином Карл

хотів зачепити свого головного ворога – Англію. Латинською мовою і сьогодні говорять з богом.

Зв'язок латинської мови зі Святим письмом неймовірно тісний. Довгий час саме латина була (і є) мовою богослужінь, мовою, якою писалися святі книги. При дослідженні Біблії виявилось, що багато відомих загальноживаних латинських висловів мають біблійне походження. Отже, велика кількість відомих латинських виразів бере свій початок з Біблії. Численні латинські прислів'я, афоризми та терміни увійшли в ужиток сучасних мов у вигляді мовних кальок або прямих запозичень зі збереженням латинської графіки (посипати голову попелом, випити чашу, нести свій хрест, все таємне стає явним і багато інших). Джерело прислів'їв і приказок знаходиться в Книзі Біблії "Книга Притч Соломонових", а також в Книзі "Книга Проповідника" (за оригіналом), *Liberprover-biorum*, *Libereccleslastes*, *Liberecclesiasticus*.

Нами було знайдено:

1) *Стійкі латиномовні словосполучення: Meliores tenim sapientia gemmis...* (Мудрість за перли); *Fiat lux* (Хай буде світло). У Біблії «Книга Буття» записано: *І сказав Бог: так буде світло. І настало світло.* У розширеному сенсі цей вираз розуміємо – *про грандіозні звершення.* Винахідника книгодрукування Йоганна Гутенберга (1397/1400-1468) зображували з розгорнутим аркушем паперу з написом *Fiat lux. Vade in pace* (Іди з миром) – це фраза, яку вимовляє католицький священник при відпущення гріхів після сповіді (Євангеліє від Марка, 5.34.); *Gloria in excelsis Deo* (Слава всевишніх Богу!) (Євангеліє від Луки, 2.14) – славослів'я, що виголошується ангелами при народженні Ісуса Христа.

2) *Латиномовні прислів'я*, що в точності повторюють слова із Біблії або передають біблійну сутність: *De terra est, de terra et est, de terra eebes libertes* (Із землі походиш, від землі харчуєшся, в землю звернешся). (Бут.1: 27,29), (Екк.12:7); *Eritussicut dei, scientes bonum et malum*: (... і ви будете, як боги, знаючи добро і зло). (Бут.3: 5; Іс.14: 12-14); *Eges tatem operata est manus remissa*

...(Ледача рука до убогства веде ...) (Пріт.8: 11; Пріт.10); *Tempus spargendi lapides et tempus eos colligendi* ... (Час розкидати каміння і час збирати каміння ...) (Екк.3: 5); *Multo melius est non vovere, quam post votum promissa non reddere* (Краще не дати обітницю, ніж дати обітницю і не виконувати), (Екк.5: 4);). *Omnia ergo, quaecumque vultis faciant vobis homines, ita et vos facite eis* (І так у всьому, як хочете, щоб з вами поступали люди, те саме чиніть їм і ви з ними) (Мт.7: 12); *None enim est aliquid absconditum, nisi ut manifestetur, nec factum est occultum, nisi ut in palam veniat* (Немає нічого таємного, що не виявиться, і немає таємного, що не вийшло б назовні) (Мк.4: 22).

Отже, значна частина латинських крилатих виразів – цитати з Біблії. Зауважимо, що не тільки прислів'я та приказки мали біблійну основу давньої словесності, фабули літературних творів давнини містили теми, цитати, думки з біблійних джерел, картини багатьох живописців надихалися біблійними темами. Ми плануємо продовжувати свої дослідження в цьому напрямі й подалі.

Слинько Д., Сидора М. Ю.

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

ЦИКЛ ОПОВІДАнь МИХАЙЛА БУЛГАКОВА «ЗАПИСКИ ЮНОГО ВРАЧА»

Письменник Михайло Булгаков народився 15 травня 1891 р. в Києві в багатодітній і дружній родині професора, викладача Київської духовної академії. Закінчивши Першу Київську гімназію, Михайло, продовжуючи сімейні традиції, вступив до Київського університету на медичний факультет, який закінчив у 1916 р. і пішов працювати в один з київських госпіталів. Влітку того ж року майбутній письменник отримав перше призначення і восени приїхав в маленьку земську лікарню Смоленської губернії, в село Нікольське. Тут він почав писати книгу «Записки юного лікаря». У 1918 р. повернувся до

Києва, а після буремних років громадянської війни у 1921 році він переїхав до Москви, влаштувавшись у газету «Гудок». У цей час Булгаков пише дуже багато. З 1923 року він був зарахований до Спілки письменників. У 1924 – 1928 рр. доробок письменника збагачується такими талановитими творами, як «Дьяволиада», «Фатальні яйця», «Собаче серце» (1925р), «Біла гвардія», «Зойкина квартира» (1926р), «Багряний острів» (1927р), «Біг» (1928р). І, звичайно ж, роман «Майстер і Маргарита», над яким він починає працювати в 1928-му році. До 1930 року багато п'єс перестали друкувати і з'являтися на сцені. Відносини Булгакова з Радянською владою склалися досить тяжко і неоднозначно. Чимало його творів були опубліковані вже після його смерті. Помер письменник 10 березня 1940 року в Москві від тяжкої спадкової хвороби нирок.

Збірник оповідань «Записки юного врача» Михайла Булгакова ряд дослідників вважає автобіографічним. Як і головний герой, письменник також займався медичною діяльністю, виконуючи обов'язки земського лікаря після закінчення медичного факультету та тяжких років Першої світової війни, коли він був лікарем у прифронтовій зоні. Саме в оповіданнях цього циклу він розкривав проблеми та труднощі психологічного характеру, з якими стикається кожен молодий спеціаліст, вчорашній студент: від недовіри з боку пацієнтів та старших колег до невпевненості у своїх знаннях та навичках. Крім того, автор піднімав ряд болючих питань соціально-побутового характеру, оскільки робота в глухому селі, переважно з неосвіченими й неграмотними селянами, ставила перед ним ряд завдань, які вирішувати було складно, а іноді й неможливо. Тематика й проблематика цих оповідань залишаються на сьогодні актуальними й цікавими для майбутніх лікарів, адже тут можна знайти відповіді на багато питань, які цікавлять та турбують сучасних студентів-медиків.

Булгаков показує певну розгубленість молодого лікаря, який тільки вчора був випускником медичного інституту, а сьогодні вже повинен допомагати людям. Герой відчуває страх перед складними операціями, незвичайними

захворюваннями, через це він постійно знаходиться у стані тривоги.

З іншого боку, автор підкреслює у своєму герої прагнення до знань, бажання дізнаватися щось нове. Хоча при огляді пацієнтів у ньому ніби й змагаються дві особистості, але все ж таки він здатний знайти в собі сміливість, щоб оглянути пацієнта і призначити лікування. Також професіоналізм героя проявляється в його вмінні призначати ефективне лікування. І в цьому йому допомагає відмінне навчання в університеті, про що герой пригадує досить часто, стикаючись з якимись складними ситуаціями. Привертає увагу те, що всі лікарські засоби він виписує саме латинською мовою, за всіма стандартами рецептури.

Безумовно, оповідання цього циклу представляють великий інтерес в літературо- та мовознавчому аспектах.

Зокрема, цікаво простежити вживання латинських медичних термінів у творах цього циклу. У кожному оповіданні зустрічаються латинські слова як постійне підтвердження нерозривного зв'язку медицини та латини. Автор через мову й думки головного героя підкреслює, як важливо лікарю знати латину, яка є показником професіоналізму й ерудованості.

Але автор часто пише латинські терміни кирилицею, показуючи, що відбувається постійний процес запозичення термінології різними мовами, хоча часто в мові є свої відповідники латинських термінів. До того ж не завжди ця мова зрозуміла для широкого загалу. Булгаков використовує «народні» назви деяких захворювань, показуючи, що «простим» людям так набагато зрозуміліше.

У першому оповіданні циклу, «Полотенце с петухом», Булгаков розповідає про приїзд до села і знайомство молодого лікаря з майбутніми досвідченими колегами та місцевими жителями. Він пригадує всі невідкладні стани, до яких повинен бути готовий лікар: защемлена грижа, гнійний апендицит, дифтерійний круп, неправильне положення плоду. Майже в перший день його роботи до нього поступила молода дівчина, яка отримала

травматичну ампутацію нижньої кінцівки. Її стан ускладнювався травматичним шоком і значною крововтратою. Незважаючи на це, операція пройшла успішно. У цій частині автор знову звертається до латинської мови. Він використовує такі терміни: неврастенія, грижове кільце, гіпс, трахеотомія, камфора, саліцилат натрію.

Булгаков у цьому оповіданні показує, наскільки скептично налаштовані колеги по відношенню до юного героя. Вони ніби сміються над ним, над його молодістю й недосвідченістю. І ця проблема актуальна і в сучасному світі, оскільки випускнику після медичного інституту досить складно заслужити повагу і викликати довіру в пацієнтів і колег.

У наступному оповіданні «Крещение поворотом» герою потрібно було зробити операцію повороту плода за ніжку при поперечному його положенні, але нашому герою забракло досвіду і він вагався та сумнівався у своїх силах, але завдяки порадам досвідченої акушерки ця операція вдається. Це підкреслює думку про важливість поєднання теоретичних знань і практичного досвіду, який набувається протягом професійної діяльності, але не може з'явитись без фундаментальної теоретичної підготовки. У цьому оповіданні автор використовує такі медичні терміни: хірургія, топографічна анатомія, розрив матки, оперативне акушерство, пульс.

Назва оповідання «Стальное горло» пов'язана з трахеотомією і сріблястою трубкою, яку поставив лікар дівчинці Ліді, трьох років, з дифтерією. Для трахеотомії були абсолютні показання: дифтерійний круп. Вона поступила в лікарню на 5-й день захворювання і у край тяжкому стані. Ми зустрічаємо терміни: афонія, стенозуюче дихання. Після проведення операції селом пішов слух, що дівчинці замінили горло на стальне. Це яскраво показує, наскільки люди можуть бути безпечними по відношенню до свого здоров'я. Вони готові вірити різним знахарям, використовувати народні методи лікування, якби тільки не звертатися до традиційної медицини. Ця проблема актуальна і в наш час, оскільки люди до останнього моменту сидять вдома, а

коли ситуація стає критичною, вони біжать до лікаря в надії отримати допомогу. У суспільстві немає розуміння того, що краще попередити, ніж потім лікувати, що не всі захворювання можна вилікувати на останній стадії. Люди думають, що лікарі - це ніби чарівники, але насправді вони не завжди в змозі допомогти. Звідси і йдуть чутки про некваліфікованість лікарів, про їх непрофесіоналізм.

У наступній частині «Вьюга» описанні симптоми черепно-мозкової травми. Померла донька агронома, отримавши цю травму при падінні з коня. При огляді лікар визначив тяжкий стан зі втратою свідомості, кровотечею з носа і рота. Це був перший раз, коли молодий лікар побачив смерть. Для всіх лікарів це дуже складне випробування, його запам'ятовують на все життя. Герой не зміг абстрагуватися від цього і досить довго переживав, докоряв собі за те, що не зміг допомогти. Намагався знайти свою помилку, перечитував всі книги і конспекти. Але, на мій погляд, його помилкою було саме те, що він занадто близько до серця все сприйняв. Для нашої професії потрібне вміння відсторонятися від страждань та смерті, оскільки за весь час професійної діяльності ми будемо неодноразово з цим стикатися, а емоції заважають працювати ефективно та оперативно. Але потрібно вміти висловлювати співчуття до людей, які втратили близьку людину, вміти їх підтримати словом.

В оповіданні «Тьма египетская» Булгаков описує побут і звичаї сільських жителів того часу – малограмотність, недовіру до медицини. Жінці була приписана настоянка беладони по 5 крапель, вона ж прийняла півбаночки. Для полегшення пологів підвішували ногами до стелі, давали жувати волосся. А хворий на малярію вирішив прийняти всі 10 порошоків хініну, приписаного лікарем. Це в черговий раз доводить шкоду самолікування та його тяжкі наслідки. Автор використовує такі терміни: валеріана, шлунковий зонд, камфорне масло, лихоманка.

Назва оповідання «Пропавший глаз» відбиває суть історії з дитиною, яка мала велетенську пухлину, що закривала око. Лікар досить довго намагався

зрозуміти її походження, призначити лікування. Але, як виявилось, це лише звичайний гнійник, який розвивався в нижній повіці, а потім самовільно лопнув. Ми можемо побачити, як сумлінно герой намагався знайти правильний діагноз, скільки різних варіантів він розглядав. Це доводить, що лікар повинен уміти порівнювати різні діагнози, звертати увагу на маленькі дрібнички, логічно мислити. У цьому оповіданні М. Булгаков використовує перелік можливих захворювань, їх симптоми: галюцинації, гангрена, зараження крові, рак, тиф, саркома, мозкова грижа.

В останній частині цієї книги «Звездная сыпь» автор вживає новий термін, який позначає основні симптоми вторинного сифілісу. Хворий, який звернувся зі скаргами, не розумів тяжкості свого стану і небезпеки зараження для його дружини й дітей. Лікар називає його «Lues» по-латині, також він для пацієнтів використовує народну назву «дурная болезнь». Він пояснює можливі наслідки в разі відмови від лікування і призначає ртутну мазь, припис якої латиною є прикладом виписування рецептів, які не змінюються протягом сторіч.

Впродовж циклу оповідань простежується професійне зростання молодого лікаря, його впевненості в собі й у своїх діях. Він збагачується досвідом, виконуючи складні операції, встановлюючи діагнози і допомагаючи людям

Під час прочитання всього твору зустрічається близько 95 медичних термінів, серед яких частина є термінами латинського або грецького походження. Їх можна розподілити на декілька груп:

1. Назви лікувальних препаратів (камфора, кофеїн, саліцилати натрію, сода, беладона, адреналін, морфій, хлороформ, валеріана, йодистий калій, кокаїн, ртутна мазь, аспірин, опійний настій, камфорне масло).
2. Назви анатомічних термінів (дихальне горло, хребтовий стовп, трахея, грижове кільце, крила носа, горбки стегна, судини, артерії, зуби, мозкові клітини, серцева сумка, білок ока).
3. Назви клінічних термінів (параліч, гнійний апендицит, дифтерійний круп,

ампутація, сифіліс, рак стравоходу, запалення легень, скарлатина, біла гарячка, мігрень).

4. Назви медичних інструментів (зонд, ніж, ножиці,鉤чки, шприци, гіпс, марлевий тампон, стетоскоп, кружка есмарха).

5. Назви спеціалістів (акушерка, фельдшер, хірург, венеролог).

Таким чином, ми бачимо наскільки важливе вивчення латинської мови для лікаря. Вона використовується в професійній діяльності постійно, хоча ця мова і вважається мертвою. Але при її використанні можна бути впевненим, що тебе зрозуміють будь-де, тому що нею спілкуються всі медики. Нам як студентам це також допомагає у навчанні, оскільки розуміння багатьох термінів, їх походження залежить саме від знання латинської мови. Тому цей предмет є базовим для майбутніх лікарів, оскільки грамотне виписування рецептів, заповнення історій хвороби показує освіченість лікаря і викликає повагу пацієнтів і колег. А перше враження дуже важливе, оскільки його досить складно змінити, що М. Булгаков яскраво продемонстрував у своєму творі «Записки юного врача». Також письменник довів, як важливо займатися самоосвітою, не зважаючи на вік. Медична наука постійно розвивається, тому потрібно весь час поглиблювати й оновлювати свої знання, не боячись нового, але й не забуваючи про старі, перевірені часом методи. Також дуже важливою є взаємодія та взаємозбагачення поколінь: ніколи не потрібно соромитися запитати і попросити пояснити. Краще запитати та перевірити, ніж нашкодити пацієнтам. Майбутніх лікарів має надихати головний герой, який з гідністю та впевнено знаходить вихід з будь-якої скрутної ситуації.

СУЧАСНІ ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ЯК СПОСІБ ВИВЧЕННЯ І ПОШИРЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ

Латинська мова має неповторний шлях свого розвитку: міжнародна і популярна включно до XVIII століття; пізніше мова науки, мова обов'язкової шкільної дисципліни. У наші дні латинська мова часто сприймається як мова оригінального звучання, мова мудрості і глибокого смислу, стислості. Але сьогодні вона поступово змінює свій статус. Першим кроком до поширення латини стала тенденція, що спонукала використовувати цю мову в житті сучасного суспільства з метою її вживання як засобу міжнародного спілкування. Можливості застосування латинської мови поступово збільшуються завдяки комп'ютерним технологіям – унаслідок цього і відбувається її значне поширення. Завдячуючи діяльності сучасних ентузіастів з різних європейських країн і США, виник неабиякий інтерес до відновлення латинської мови. Спочатку на деяких радіостанціях з'явилися передачі латинською мовою: у 1988 році на фінському радіо вийшли в ефір перші новини *Nuntii Latini* – це щотижнева п'ятихвилинна трансляція останніх світових новин за інтересами суспільства. Програма була розміщена в Інтернеті і в підсумку налічувала близько 40 000 слухачів. Останній ефір відбувся 14 червня 2019 року. Крім цього, як показали наші пошуки-дослідження, сьогодні існує багато сайтів, що займаються поширенням латинської мови. Слід відзначити активну роботу Центру латини в Європі та фінського сайту новин *Ephemeris*. Представлені онлайн ресурси мають велику кількість матеріалів для самостійного вивчення цієї мови.

Декілька років тому з'явилася навіть версія Google латинською мовою. Сайт Wikipedia також вміщує розділ латинською мовою. Шанувальники латини

створили чимало форумів, де не тільки обговорюють її вивчення, а й застосовують під час спілкування. У друкованих ЗМІ та Інтернеті латину презентують, ураховуючи інтереси сучасних користувачів, наприклад, у формі коміксів, що є символом молодіжної культури. У 2010 році відомі художники - Флікс, Й. Зауер, Р. Руте разом випустили комікс латинською мовою. Саме такий підхід до вивчення латинської мови є дуже цікавим та корисним. Існують сторінки в Інтернет, що дають можливість сучасній молоді читати журнали латинською в online режимі, запропонована інформація є актуальною і цілком успішно привертає увагу користувачів.

Усі ці починання покликані популяризувати латинську мову та відновлювати її давно забуту спадщину. Але перш ніж братися за читання подібних ресурсів латинською, ми переконані, що необхідно отримати певні базові знання. У мережі Інтернет можна знайти онлайн курси. Заняття проходять у формі дискусій, що ведуться через Skype.

Зараз однією із сучасних тенденцій є створення форумів для шанувальників латинської мови. На їх сторінках учасники спільно допомагають один одному вивчати латину. Створюються сайти, котрі містять набір рубрик з синтаксису, граматики і фонетики латинської мови. Навчальний відеоматеріал транслюється як українською, так й іншими мовами світу, що свідчить про міжнародний інтерес до вивчення латинської мови сьогодні. На нашу думку, в першу чергу, слід відзначити ресурси, що дозволяють усім охочим вивчати латинську в режимі онлайн. Ми упевнені, що найкращим з них є курс “Oxford Latin Course: Online”, що допомагає поринути у світ латинської мови через будь-який пристрій. Важливим інформаційним електронним ресурсом є Perseus Digital Library – найкраща електронна бібліотека, проект Університету Тафтса, котра має найбільшу базу грецьких та латинських матеріалів: оригінали та переклади текстів, графічні файли. Бібліотека налічує близько 4,5 мільйонів одиниць матеріалів латинською мовою, понад 60 тисяч зображень та презентацій, розміщених досить просто, що дозволяє користувачам легко

знаходити потрібну інформацію. Усе це, безперечно, розширює можливості вивчення давньої латинської мови за допомогою сучасних технічних засобів. За їх допомогою саме навчання і безпосередньо вивчення латинської мови в аудиторіях сучасних вищих навчальних закладів стає цікавим та продуктивним.

Uthman Abdussobur Abayomi, Zaporozhets O. S.

SI “Dnipropetrovsk medical academy of the Health Ministry of Ukraine”

THE HISTORY AND ORIGIN OF LATIN LANGUAGE

The influence of the Roman Empire throughout the world is indubitable. Music, poetry, art and architecture exceptionally benefited from ingenuity of civilization that at one time spanned from northern Africa to the water of the British Isles. However, culture does not spread without communication, that necessary link to human exchange of knowledge called language. Latin's life stretches beyond prehistory, its origin forever lost. What is still known about Latin survives to use in a sporadic collection of writings that only hint at the language rich history. Throughout the early part of the first millennium B.C., the Italian peninsula was subjected to wars and conflicts where numerous cultures battled for supremacy. The ebb and tide of some factions' strength made lasting impressions on the peninsula and influenced the beginning of roman history to the extent that Latin would have almost perished had certain powers not won over their rivals.

Classification of times

Although Latin scholars disagree on the beginning and ending dates for different periods in the language's history, it can be broken down into seven periods with approximate dates given below:

- Old Latin (origin – 75 B.C.)
- Classical Latin (75 B.C. – 200 A.D.)
- Vulgar Latin (200 – 900)
- Medieval Latin (900 – 1300)

- Renaissance Latin (1300 – 1500)
- New Latin (1500 – present)
- Contemporary Latin (1900- present)

OLD LATIN

Old Latin (sometimes called ancient, archaic, or early Latin) is generally considered to have existed before 75 B.C. Latin was the only spoken dialect on the Italian peninsula, competing with Umbrian and Oscan. Eventually, Latin won over the language as a result of being the language of the victors of the many wars and battles fought on the peninsula during the early part of first millennium B.C.

Old Latin exist for scholars to study the beginning of the language, those example that did survive provide invaluable insight into the evolution of the language. Pronunciation is quite a problem, however, because the language went through many cultural changes throughout the period on the Italian peninsula. Some of the understanding of old Latin has relied on histories written about the language after it ceased to exist.

CLASSICAL LATIN

The classical Latin period is that which spans most of the first century B.C. through the second century A.D. this time period saw the assassination of Julius Caesar, the great fire of Rome and the eruption of Mount Vesuvius. Classical Latin is often the taught Latin in schools today, with much translation exercises coming from the author of time.

Classical Latin can be divided into two main ages. The golden age which ran from approximately 75B.C. to the first or second decade of the first century A.D. roman poetry in this period reached an all time high in both beauty and sophistication, with such authors as Lucretius writing *de rerum natura*(on the nature of things), which attempt to explain epicurean philosophy to the roman reader. Julius Caesar’s commentaries on the Gallic wars illustrate a militaristic style of roman writing which is familiar to modern Latin students. These commentaries often form the basis for intermediate translation exercises in Latin pedagogy.

The silver age is generally considered inferior to the golden age, although this slur has been challenged. The silver age saw authors such as Seneca, writing about stoic philosophy, and the naturalist Pliny the elder writing *natuarlis historia* (natural history). During the latter part of the silver age, some roman writing became frightening tales of violence, witchcraft, and vices which continue to prove enigmatic to literary scholars. By the end of this age, writing returned to more peaceful themes under the leadership of the roman emperors such as Trajan.

Better than inconsistencies of old Latin, the classical Latin period laid down a standard which is evident in many surviving texts of some of the greatest writers in history.

VULGAR LATIN

Sermo Vulgaris or folk speech is the name given to Latin following the silver age of the classical Latin period. Sometimes called Vulgar Latin, this period in the language's history dates from 200 to 900 A.D. Vulgar Latin refers to various dialects of the Latin language which later gave rise to romance languages such as Italian, French, and Spanish.

Generally, Vulgar Latin is not associated with the Latin of literature. As a spoken language, it is difficult to trace its origins and, consequently, the origins of the romance languages. Some describe this period as a theoretical language which shifted greatly to accommodate the local variety of Latin in conjunction with other dialects and native tongues of various regions across Europe prior to the middle ages.

MEDIEVAL LATIN

Medieval Latin refers to the language that was spoken throughout Europe during the period between about 900 and 1300 A.D. liturgically, it was the official language of the roman catholic church, and was as well the language of scholarship and science. As a scholarly language, it allowed for the exchange of scientific, philosophic, and technological ideas in a common language across the political and physical boundaries of the fragmented European landscape.

Medieval Latin is often confused as with ecclesiastical Latin, but there are some differences. Ecclesiastical Latin, sometimes called church Latin, was the language used by the Roman Catholic Church for liturgical purpose. It is not considered a language of its own; rather, it is a dialect used to serve the purposes of its users as a universal voice of the beliefs of the Catholic Church. Pronunciation often differed from other Latin dialects and its vocabulary was smaller to accommodate its single purpose.

Some of the grammatical changes characterized by medieval Latin include the dropping of the diphthong (ae) to just (e), for example, feminae may be written as simply as feminine. In Greek loan words, I and y are used interchangeably and the letter h was often dropped altogether. Often, single consonants were doubled and double consonants became single. Examples found in older English texts attest to this change as in Affrica for Africa found on maps of the second millennium A.D.

Medieval Latin marks a period in the language's history where many political changes were pulling the language in too many directions to allow for a consistent evolution. The romance languages were taking shape in this period and Latin was beginning to be relegated to somewhat antiquated tool of church and science rather than as a living language. Nevertheless, the Medieval Latin period produced many examples of great literary works such as scientific treatises, poetry, histories, hymns and sermons.

RENAISSANCE LATIN: was basically about the fall of Rome.

THE NEW LATIN

The New Latin period (1500 – 1900 A.D.) changed Latin from the universal language of education and theology to an anachronism of the times. The fall of the Roman Empire centuries earlier should have wiped the influence of Latin in modern culture. However, movements in previous periods kept Latin alive for much longer than the demise of its homeland.

New Latin (or Neo-Latin) is the name generally given to the language that survived the Renaissance period a few centuries earlier. New technologies, such as

the printing press, invented during this period gave rise to the spread of new ideas and education that sparked one of the largest cultural revolutions in European history. However, these changes also brought about movements to switch communication from the archaic Latin language to vernaculars which by now had developed from Latin into their own distinct languages. French, Spanish, Italian and the other Romance languages now enjoyed their own grammar, lexicon, and pronunciation that set them apart from their ancient mother.

Throughout the early part of the new Latin period, Latin endured as the language of choice for law, education and religion. It also continued to serve as the medium through which diplomacy and negotiation were enabled. Whereas French and English were popular languages of the learned, only Latin remained as the true standard through which all communication could flow on most of the continent. Latin continued to be a school subject as kin to the necessity of mathematics, reading, and writing.

Evidence that English overtook Latin exists in the following poignant example. The works of Sir Isaac Newton are perhaps the most important scientific writings ever written. When Newton published the first edition of *Philosophiae Naturalis Principia Mathematica* (Mathematical Principles of Natural Philosophy) in 1687, the books were available only in Latin. In 1704, Newton's *Opticks* was published in English. In such a short time, English had overtaken Latin such that Newton began his publishing career in Latin and ended it in English.

By the late nineteenth century, Latin was used only by a few branches of science and even then only to coincide with the tradition of scientific nomenclature (e.g. anatomy). For traditional reasons also, the Roman Catholic Church continued to celebrate mass in Latin even though the congregation was largely unable to understand the language. By this time, it seemed that Latin had finally expired as a useful language to learn for communication purposes.

MODERN LATIN

Modern Latin has existed from about the early part of the twentieth century to the present. The previous Latin period saw the language reduced to an anachronism useful only for traditional conventions and as a tool for learning about the Romans. The Latin taught in schools today has been funneled down to the Classical period with little attention given to the teaching of earlier or later Latin forms. Still Latin persists as a symbol of scholarship, science and theology.

Some initiatives such as the Living Latin movements have attempted to bring Latin back as both a spoken language and a language with modern application. For example, the Societas Circulorum Latinorum is an international organization for the preservation of Latin as a spoken language. In addition, some popular books have been translated into Latin. Alexander Lenard's translation of *Winnie ille Pu* (Winnie the Pooh) and Peter Needham's translation of *Harrius Potter et Philosophi Lapis* (Harry Potter and the Philosopher's Stone) have inspired students of Latin to see the language as alive rather than as a relic of the past.

In no other time in history has Latin seen so few speakers than in Modern Latin. Some who see the value of the language hold on for traditional reasons, but also as homage to a part of European culture that shaped the continent and beyond. The future of Latin is uncertain. Some believe that the learning of language skills should revolve around more practical languages that have marketable applications. Latin certainly does not fit the bill as practical save for a few professions such as anthropology and archaeology. Nevertheless, movements underway in the Modern Latin period may be the only link between the ancient language and future generations.

Зміст

Апоненко І. М. Використання активних методів у процесі навчання іноземних студентів	3
Artemenko D. S., Kovalchuk O. S. Types of collocations in the English language	4
Барінова О. В. Описательный способ толкования	5
Броцька–Ляховецька О. М. Викладання української мови у дзеркалі сучасності	8
Бусалаєв Є. О., Кузьменко А. О. Дебати як метод навчання іноземним мовам	10
Вишнякова Г. О. Рольові ігри – креативний метод вивчення іноземної мови	12
Гавриш А. О. Актуальні проблеми викладання української мови як іноземної на початковому та основному етапах	13
Гасік Д. В., Кузьменко А. О. Онлайн вивчення англійської мови	16
Gomeniuk A. V. Communication and effective teaching	18
Губа Л. О. Проблеми мотивації іноземних студентів на заняттях з української мови	20
Гуда Т. В. Спосіб вивчення видів дієслів методом демонстрації дій	22
Дайчик А. Б. Из опыта проведения бесед-дискуссий с иностранными студентами	24
Evstigneeva D. S., Kovalchuk O. S. Collocations as a phenomenon in the English language	26
Єгорова І. В. Колір і його вплив на засвоєння навчального матеріалу	27
Жадлун М. И. Практика показа короткометражного фильма «Не мой» на занятиях РКИ	28
Zhemanova O. A. Professionally-oriented foreign language teaching in a non-language university	31
Жеманова О. А. Вдосконалення процесу самоосвіти студентів у вишах	32
Зубко Н. В. Некоторые особенности языков	33
Пивытська О. М. Spécificité de l'étude de langue Russe par des étudiants de différents groupes ethniques	35
Ілясов О. С., Кузьменко А. О. Інтерактивне навчання іноземним мовам	36
Карабет А. А. Оттенки значения глагола «забыть»	38
Каширіна І. О., Бондаренко В. М. Інноваційні технології у вивченні іноземної мови	40
Каширіна І. О., Боровик І. О. Мотивація як елемент розвитку активності студентів	41
Kashyrina I. O. English neologisms in scientific and technical texts and their conveying into Ukrainian	43
Kashyrina I. O. Exercises for memorizing English medical terms	44
Клочко О. О. З досвіду навчання фармацевтичної термінології	46

Колодий Л. Г. Синонимия в процессе лингвистической подготовки иностранцев	47
Кошова А. О. The problem of translating and classifying idioms and set expressions with the component “law” (“закон”)	49
Kramarenko T. V. Quizlet - online study tool	52
Кременчук А. С. Дослідження стану сформованості полікультурної компетентності в процесі вивчення гуманітарних дисциплін закладів освіти України	53
Кузнецова Н. В. Концептуальное картирование как метод усвоения языкового материала на занятиях по РКИ	57
Kulko V. A. Features of learning foreign language by students of the university of customs and finance (the main motives)	60
Куцера Н. І. Деякі аспекти мотивації студентів-нелінгвістів до вивчення іноземної мови	61
Левін О. Л. Лінгвокраїнознавчий аспект та його роль у підвищенні пізнавальної активності студентів	62
Литвиненко А. О. Тестування як одна з форм контролю знань з іноземної мови	65
Литвиненко О. О., Малютіна О. К. Щодо методів контролю рівня мовної та комунікативної підготовки іноземних студентів з англійською мовою навчання: розробка та апробація	66
Лощина І. С. Читання як важлива складова у мовній підготовці студентів-іноземців	69
Лукацька Я. С. Методи формування соціальної компетентності студентів під час навчального процесу	70
Луценко В. І. Конкурси й олімпіади як засіб формування творчої культури студентів у позааудиторній діяльності з української мови як іноземної у ВНЗ	72
Мельник С. Н. Структурно-смысловые единства в организации грамматических средств научной фразы. Требования к контролю	75
Мірошниченко І. Г. Парадигма студенто-орієнтованого підходу в навчанні іноземних мов	76
Мороз А. С. Some aspects of teaching vocabulary for foreign students	77
Мосіна Ю. С. Переваги використання ментальних карт в освіті	78
Моцная Е. В. Фразовые глаголы как способ пополнения словарного запаса	79
Музика Я. В., Кузьменко А. О. Змішана освіта як інноваційна методика навчання іноземній мові	81
Нашиванько О. В. Сполучні назви у терміносистемі клінічної медицини	83
Nosach A. M., Kovalchuk O. S. Learning English in terms of psychological well-being	84
Panichkevitch A. I. Importance de la lecture et de l'écriture dans l'apprentissage de la langue orale	87

Перинець К. Ю., Салова О. В. Однокореневі слова у процесі вивчення української мови як іноземної	89
Писаренко Н. Д. Латинські лексеми на позначення шлюбу	92
Письменна І. І. Лінгвокраїнознавство на заняттях іноземної мови у ЗВО	94
Попова Г. В. Особливості репрезентації евфемізмів в економічному дискурсі	96
Ратомская Л. В. Латинизмы в языковой компетенции украинцев	98
Rezunova V. V. Main issues in training medical students for professional exam in English step 1	99
Резунова О. С. Особливості формування навичок читання студентів іноземною мовою	100
Ruseva A. V., Kovalchuk O. S. Biological aspects in Learning English	101
Sarzhynska K. O. The ARCS motivation model in teaching process	103
Середа А. О. Формування навичок усного мовлення в іноземних студентів на підготовчому відділенні	105
Сесь О. В. Значення української мови та вирішення проблем під час вивчення української мови студентами-іноземцями	106
Слюсар Н. О. Особливості вивчення системи відмінювання в українській мові на заняттях з іноземними слухачами на підготовчому відділенні	108
Смешливая И. А., Илющенко Т. Латынь в современной Италии	109
Smyrnova M. L. Eine handlungsorientierte Unterrichtsmethode des Fachsprachenerlernens	112
Стояцкая Н. Г. Лексические ситуативные упражнения и их значение для овладения лексикой	113
Стукало О. А. Key communication skills for career progression	114
Тахтарова С. Е. The lexical and semantic meaning of the word “happiness” in Ukrainian and English languages	115
Токун І. І. Особистісний підхід до навчання як умова і засіб гуманізації вищої професійної освіти	118
Tretyakova O. Ye. Formation of communicative competence based on the study of system patterns of language units’ functioning	120
Трифонов І. О. Кольороназви в медичній термінології	122
Тягло Л. В. Формування мовленнєвих компетентностей у студентів-іноземців	123
Філат Т. В., Запорожець О. С., Сербіненко Л. М., Сидора М. Ю., Третьякова О. Є. Особливості мовної підготовки викладачів академії до роботи з англомовними студентами	124
Чуб С. А., Кузьменко А. О. Змішанна освіта як інновація ХХІ ст.	130
Шейпак С. Ю. Принцип комунікативно-особистісної організації навчальної діяльності	133
Шубенок Т. І., Буравльова К. Т. Роль іноземних мов у розвитку України	134

Shchurovskaya O. N. A communicative approach to a foreign language teaching	136
Ямаєв Д. Д., Кузьменко А. О. Монолінгвізм: currente calamo	137

V Міжвузівська науково-практична студентська конференція з латинської мови «PER ASPERA AD ASTRA»

Алєксєєнко Ю., Бунякіна О., Писаренко Н. Д. Відоме й невідоме про імена	142
Бабір М. В., Ратомська Л. В. Латина й сучасні мови	144
Єрьоменко А., Писаренко Н. Д. Хімічні терміноелементи та їх походження	146
Ілющенко Т., Смішлива І. А. Італійська мова і латина	148
Крамар К. Ю., Перинець К. Ю. Особливості вивчення латинської мови на історичному факультеті	154
Кутікова А., Писаренко Н. Д. Функції латинізмів у творі П. Загребельного «Я, Богдан»	156
Лозиняк Ю., Апоненко І. М. Семантичні особливості латинських наукових назв рослин	158
Ноздрань Є., Ратомська Л. В. Бестиарий	161
Огнєва Н., Сорокотяга Т., Писаренко Н. Д. Семантика ботанічних термінів	164
Одринська К., Апоненко І. М. Семантические особенности медицинской и общеупотребительной лексики	167
Підгорна Т. О., Марків Т. В., Перинець К. Ю. Nomen est omen: особливості давньоримських імен	170
Pereira Alfa, Filipenko V. V. Dog Latin English	173
Рой-Бондаренко В. С., Ратомська Л. В. Латинська мова в сучасній медицині	176
Сірик К., Сергєєва К., Писаренко Н. Д. Біблійна основа латинських крилатих висловів	179
Слинько Д., Сидора М. Ю. Цикл оповідань Михайла Булгакова «Записки юного врача»	181
Хейло А., Писаренко Н. Д. Сучасні технічні засоби як спосіб вивчення і поширення латинської мови	188
Uthman Abdussobur Abayomi, Zaporozhets O. S. The history and origin of Latin language	190